

Qurucusu:
Adil Minbaşayev

İctimai-siyasi, hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 44 (6087) 15 noyabr 2024-cü il

Qiyməti 40 qəpik

İlham Əliyev Bakıdan dünyaya mesajlar verdi

Türkiyə COP31-ə ev sahibliyi üçün müraciət etdi

Türkiyə COP31-ə ev sahibliyi üçün müraciət etdi. Adalet.az xəbər verir ki, bunu Türkiye Prezidenti Recep Tayyib Erdoğan Bakıda keçirilən BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçive Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasında (COP29) çıxışı zamanı deyib.

O bildirib ki, naməzəldiyi dəstək verən ölkələrə təşəkkür edib: "Digər ölkələrin isə dəstəyini gözləyirik".

UKRAYNADA HƏLƏ SÜLH OLMAYACAOQ

caqlar ki, day bəndi, müharibəni saxla. Qorxuram ki, onda da Rusiya deye ki, gedin hoppanın.

Mən Ermənistən tərefindən darmadağın olunmuş Ağdamda çox gəzmışem və gəzirəm, dünyada belə bir vəhşilik görməmişəm.

İndi ABŞ və NATO dövlətləri gözləyirlər ki, Ukraynanın şəhər və kəndləri Ağdamın gününə düşsün.

Biz Ağdamı və Qarabağda dağılmış şəhər və kəndlərimizi yenidən tikirik və təkcəcəyik. Məcburi köçkünləri öz doğma yurduna, ev-eşiklərinə qaytarırıq.

Amma Ukrayna dağılmış şəhər və kəndlərini yüz ilə tike biləcəkmi? İnanıram.

Fidan Blinkenlə Bakı-İrəvan danışıqlarını müzakirə etdi

Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan ABŞ dövlət kəbibi Entoni Blinkenlə Qəzzadakı vəzivəti və Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh prosesini müzakirə edib.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Türkiye Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Öncü Keçəli məlumat verib.

"Bu axşam xarici işlər naziri Hakan Fidan ABŞ dövlət kəbibi Entoni Blinkenlə telefon danışıığı aparıb", - Keçəli bildirib. Onun sözlerinə görə, səhəbə zamanı tərəflər Qəzzada mövcud vəzivət, Livanda baş verən hadisələr və Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh prosesinde irəliliyi müzakirə ediblər.

GƏLƏN MƏNİM YÜKÜMƏDİ, GƏLMƏYƏN MƏNİM...

Hazırda dünyanın gözü Bakıdadır, gözləri kor və çəri olan ölkələrdən başqa. Bakıda dünyanın və bəşəriyyətin geləcəyini nəzərdə tutan COP-29-a prezidentlər, dövlət və hökumət başçılarından ibarət 70 minə yaxın qonaq gəlib. Gəlib xalqımızın qonaqpərvərliyini, mədəni səviyəsini, sülhsevər olduğunu görüb.

Fransanın və Hollandiyanın (Hollanda adını deyişib Niderland qoysa da elə yene Hollandiyadır) yaxa cırmasına baxmayaraq, süləngi itlər kimi hürmələrinə baxmayaraq, karvan, yəni COP-29 yoluna uğurla davam edir.

Makron Paşinyana nece göz ağırdıb təpindisə Ermənistən da COP-29-da iştirak etməkdən boyun qaçırdı. Və əslində elə uduzan da Ermənistən oldu.

Qarabağda belə bir ifadə var:

Gələn mənim yükümədi,

Gəlməyən mənim ...

Gəlmeyənlər çox da vecimizə idi.

Hikmət Hacıyev:

Təəssüf ki, Ermənistən
COP29-da iştirak etmir

Təəssüflə qeyd edirik ki, Ermənistən (COP29 - red.) iştirak etməyib. Bunu mətbuatə açıqlamasında Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyaset məsələləri şöbəsinin müdürü Hikmət Hacıyev deyib.

Hikmət Hacıyevin sözlərinə görə, Azərbaycan Konvensiyanın üzvü olaraq bütün tərəflərə dəvətini göndərib: "Ermənistən qeydiyyatdan keçirilsə də, amma hełə də onların nümayəndələrinin iştirakı ilə bağlı məlumat daxil olmayıb.

Ermənistən bu tədbirdə iştiklət etməklə bundan əlavə regional əməkdaşlıqdan, ölkələrarası təmaslardan danışırsa, bu bir daha onu göstərir ki, Ermənistən tərəfi bu kimi haqqdan istifadə edərək yalnız özünün birtərəfli təbliğatına çalışır. Ermənistən konvensiya üzvü kimi dəvət almışdı və dəvət alan tərəf kimi tədbirdə iştirak edə bilərdi".

ELM VƏ TƏHSİL NAZİRİNİN DİQQƏTİNƏ

Ağcabədi rayonunun Hindarx qəsəbəsində 10 mindən çox əhalisi yaşayır. Qəsəbədə 3 orta məktəb fəaliyyət göstərir, biri də tikilir. Amma bu boyda qəsəbədə bir uşaq bağçası yoxdur.

BİZ ERMƏNİSTANLA SÜLH BAĞLAMAĞIN YOLUNU BİLİRİK

Ermənistən qalib ortaşıda, bilmir ABŞ-a qulaq assın, Fransanın sözünü eşitsin, yoxsa Rusyanın. Hərəsi bir sülh sənədi hazırlayıv və Ermənistənə məcbur edir ki, öz şərtləri ilə deyil, onların şərtləri ilə sülh müqaviləsi imzalanıb.

44 günlük müharibədən əvvəl tez-tez yazırdım ki, ATƏT də, yuxa qulağı sulayan dövlətlər də çəkilib dursunlar qıraqda, biz Ermənistənla təkbətək Qarabağ problemini həll edək.

Möhərəm prezidentin xarici siyaseti nəticəsində belə bir şərait yarandı, biz Ermənistənla təkbətək qaldıq və nəticədə 44 günün içinde Ermənistən Silahlı Qüvvələrini Qarabağdan iti qovan kimi qovduq və Ermənistən təslimçilik aktinə imza atdı.

İndi də çəkilin durun qırqaqdə, baxın görün biz özümüz bir ayın içinde Ermənistənla sülh müqaviləsini bağlayırıq, ya yox.

GÜNLÜK LƏTİFƏSİ

Bir nəfər qonşu kənddən bir qızı vurulur. Əmisi oğluna deyir:

- Bəs filan kənddən bir qızı sevirəm, sənin əlaqələrin genidir, öyrən gör o qızı alı, almayım?

Əmioğlu maraqlanır və deyir ki, alma, çünkü o kənddə onunla gəzməyən qalmayıb.

Sonra Əmioğlu çıxbı gedir Moskvaya, ticarətlə məşğul olur, altı-yeddi aydan sonra qayıdır və görür ki, əmisi oğlu həmin qızı alıb. Yapışır yaxasından deyir:

- Ay namərd, sənə demədəm o qızı alma, o kənddə onunla gəzməyən qalmayıb?

Əmisi oğlu:

- Vallah, getdim baxdım ey, o qədər də böyük kənd deyil.

Prezident İlham Əliyev görüşlər keçirdi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 14-də BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessiyasının Prezidenti Filemon Yanq ilə görüşüb.

BMT-nin Azərbaycan ilə əlaqələrinin çox yüksək səviyyədə olduğunu deyən Filemon Yanq ölkəmizin BMT Nizamnaməsinə tam sadıq olduğunu vurğuladı.

COP29-un yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu qeyd edən BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessiyasının Prezidenti bu tədbirin keçirilməsinin heç də asan olmadığını, həzirlıq prosesinin cəmi 11 ay çəkdiyini vurğuladı.

Filemon Yanq Azərbaycanın yaşıllıq keçid və yaşıllı enerji konsepsiyalarını qeyd etdi. Qonaq BMT Baş Assambleyasının gənc, peşəkar azərbaycanlı kadrları dəsteklədiyi dedi.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın qısa müddət ərzində COP29-u yüksək səviyyədə təşkil etdiyini vurğulayaraq dedi ki, bu, ölkəmizin iqlim dəyişmələri ilə bağlı mübarizədə beynəlxalq səyləri dəstekləmək əzmin göstərir.

COP prosesində artıq ilkin irəlliliyişlərin olduğunu qeyd edən dövlətimizin başçısı COP29-da Paris Sazişinin 6-ci bəndi və beynəlxalq maliyyə qurumlarının yeni maliyyə hədəfləri ilə bağlı açıqlamaları müsbət hal kimi qiymətləndirdi.

Azərbaycan Prezidenti ölkəmizə və COP-a qarşı geniş təhlükət kampaniyasının aparıldığı dedi.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın çoxşaxəli diplomatik əlaqəlerinin olduğunu qeyd edərək, ölkəmizin geniş coğrafi əhatəsi olan strateji tərəfdəşliq münasibətləri qurdugunu bildirdi. Dövlətimizin başçısı Qlobal Cənub ölkələri ilə inkişaf etməkdə olan ölkələr arasında həmrəyliyin artırılmasının vacibliyini vurğulayaraq, dünyada mövcud olan geosiyasi arxitekturanın dəyişdirilməsinin və ədalətin təmin olunmasına zəruriyini bildirdi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 14-də Monteneqronun Prezidenti Yakov Milatoviç ilə görüşüb.

Yakov Milatoviç COP29-un yüksək səviyyədə keçirilməsi münasibətə dövlətimizin başçısını təbrik etdi. O vurğuladı ki, COP29-u uğurlu tədbir adlandırmaq olar. Monteneqro Prezidenti COP29-da 80-dən çox dövlət və hökumət başçılarının iştirak etdiyini dedi və bildirdi ki, bu tədbir, eyni zamanda, Azərbaycanın nüfuzluşunu dünyada göstərir.

Yakov Milatoviç vurğuladı ki, Monteneqro Azərbaycanın ərazi bütövliyünü və suverenliyini daim dəstekləyib. Qonaq Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində genişmişqasılı bərpa və quruculuq işlərini qeyd edərək, ölkəmizin çox böyük və nadir inkişaf yolu keçidiyi məmənnunluqla vurğuladı. Azərbaycanın COP29-u qısa müddət ərzində təşkil etdiyini deyən Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, ölkəmiz COP-a əsərliyə başladığını vaxtdan bize qarşı feynkus və qarayaxma kampaniyasına start verilib. Bu kampaniyada ele teqdim edilir ki, guya Azərbaycan ətraf mühiti çirkəldirir. Amma reallıq belə deyil. Dövlətimizin başçısı dedi ki, bəzi dairələr Azərbaycanın uğurlarını, inkişafını və müstəqil siyasetini həzm edə bilmirlər.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın 2019-2023-cü illərdə Qoşulmama Hərəkatına uğurla sədrlik etdiyini də xatırladı. İşğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə genişmişqasılı bərpa-quruculuq işlərinin aparıldığını deyən dövlətimizin başçısı qeyd etdi ki, ermənilər həmin ərazilərimizi minalayıblar, mühərribə bitəndən inidyedək 300-dek Azərbaycan vətəndaşları minaların parlaması səbəbindən ya hələk olub, ya da ağır yaralanıb. İşğal dövründə Ermenistan şəhərlərimizi və kəndlərimizi dağıdırıb.

Görüşdə ikitərifli münasibətlərin inkişafından məmənnunluq ifadə olundu, turizm, sərmayələr sahələrində əməkdaşlıq imkanları ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

Monteneqro Prezidenti dövlətimizin başçısını ölkəsinə, Azərbaycan Prezidenti isə Monteneqro dövlətinin başçısını ölkəmizə resmi səfərə dəvət etdi. Dəvətlərə bağlı qarşılıqlı minnətdarlıq ifadə olundu.

İlham Əliyev Bakıdan dünyaya mesajlar verdi

Bakıda noyabrın 13-də COP29 çərçivəsində inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin (SIDS) Sammiti keçirilib.

Adalet.az xəber verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib.

Dövlətimizin başçısı Sammitdə çıxış edib:

- Hörmətli Baş katib.

Hörmətli dövlət və hökumət başçıları.

Xanımlar və cənablar, əziz dostlar.

Mən Sammitin bütün iştirakçıları salamlayıram. Azərbaycan COP29-a ev sahibi olduqdan sonra inkişaf edən kiçik ada dövlətləri ilə münasibətlərimiz yeni, daha yüksək səviyyəyə qalxb. Kiçik ada dövlətlərinin səsi qlobal arenada eşidilməlidir. Mən inkişaf etmiş bütün ölkələr, xüsusən de, müstəmləkə keçmiş olan ölkələrə müracət edirəm ki, kiçik ada dövlətlərinə maddi və texniki dəstək göstərsinlər ki, onlar ölkələrini iqlim dəyişmələrinin fəsادlarından qoruya bilsinlər. Iqlim dəyişmələri hər bir ölkəye, o cümlədən Azərbaycana təsir göstərir. Görürük ki, Xəzər dənizi ilə bələd dənə dayazlaşır. Görürük ki, çaylarımızda daha az su, dağlarımızda daha az qar var. Əfsuslar ki, keçmişdə heç vaxt görmediyimiz daşqınlar və keskin yağışlar bugün reallıqdır. Bir sözələr, hər bir ölkə təsirə məruz qalır, lakin kiçik ada dövlətləri üçün bu ekzistensial təhlükədir.

Azərbaycan kiçik ada dövlətlərinə özünün birmənali dəstəyini nümayiş etdirir. Biz fəlakət qarşısında zəif olan bir sıra ölkələrə qasırğa, zəzələ və daşqınların təsirini azaltmaq üçün yardım göstərmişik. On dan çox kiçik ada dövləti Azərbaycan universitetlərinde təhsil almaq üçün tələbə təqaüdü programımızdan ya-

ralanıb. Qoşulmama Hərəkətində dörd illik sədrliyimiz dövründə biz 80-dən artıq ölkəyə, o cümlədən 20 kiçik ada dövlətine maliyyə və humanitar yardım göstərmişik.

Həmin ölkələrin üzləşdiyi çağırışların aradan qaldırılmış COP29-da Azərbaycanın göstərdiyi səylərin əsasını təşkil edir. Bu ilin mayında COP-la bağlı planları mü-

zakirə etmek üçün Baham adalarının, Tonqanın və Tuvanun rəhbərləri Azərbaycana səfər etdilər. Qəbul olunmuş Bakı Kommunikasiyənə COP29-da menali nəticələrin elde olunmasına çağırış edilir və elçətan iqlim maliyyəsinin vacibliyi qeyd olunur. Bu ilin sentyabrında İtki və Zərərə Cavab Fonduñun fəaliyyətə başlaması ilə bağlı Bakıda ciddi irəlliliyə əldə olunmuşdur. Hazırda proses ehtiyac duyan ölkələr, xüsusən de kiçik ada dövlətlərinə maliyyənin verilmesi üçün təamlanmalıdır.

Biz Millətlər Birliyinin kiçik ada dövlətlərinə birgə laiyəhələrinin dəsteklemek üçün 10 milyon ABŞ dolları məbleğində vəsait ayırrıq. Ətraf mühitin monitorinqi və qiymətləndirilməsi üçün Azərbaycanın Kosmos Agentliyi - Azerkosmosdan peyk məlumatlarından istifadə etmək üçün Millətlər Birliyi ilə Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır.

Hörmətli xanımlar və cənablar, fürsətdən istifadə edərək, mən beynəlxalq gündəlkədə mühüm məsələlərdən birini də qaldırmış istəyirəm - neokolonializm və iqlim dəyişmələri. Fransa və Niderlandın xüsusən də Karib dənizləri və Sakit Okean regionundakı dırnaqarası dəniz əraziləri iqlim dəyişmələrinin ən ciddi təsirinə məruz q-

alanlar sırasındadır. Aran dəniz səviyyəsi, kəskin hava şəraiti və biomüxtəlifliyin pozulması həmin regionlara ciddi təhlükə yaradır. Həmin icmaların səsi bir çox hallarda onların metropoliyalarındakı rejimləri tərefindən susdurulur.

Yeni Kaledoniya, Fransa Polineziyası, Mayot, Vallis və Futuna, Korsika, Reunion, Qvadelupa, Martinika, Fransa Qvianası, Sen-Pyer və Mikelon, Sent-Mert və Sent Varfolomey kimi Fransa müstəmləkələrinin xalqları, eləcə Niderlandın Aruba, Kurasao, Sənt-Marten, Boneyr, Sent Yefstaxiy və Saba kimi müstəmləkələrinin xalqları, - gəlin həmin ərazidəki xalqları alqışlayaq, - bu gün XXI əsrde də müstəmləkə hakimiyətindən eziyyət cəkirlər. Hazırda Fransa Polineziyası və Yeni Kaledoniya 1946-1947-ci illərdə BMT tərefindən qeyri-özünü idarə edən ərazilər kimi tanınır. Bununla belə, onların dekolonizasiya prosesi hələ də yubanır.

1966-1996-ci illər ərzində Fransa Polineziyası Fransa-

nın apardığı 193 nüvə sinağı sebəbindən ətraf mühitin ciddi pozulması ilə üzləşib. Fransa orada torpaq və suyun keşkin dərcədə zəhərlənməsi və radiyasına görə məsuliyyət daşıyır. Radiasiya səviyyəsi 4900 faizi keçib. Əger buna Fransanın Əlcəzairdə illər boyu işğalı zamanı həyata keçirdiyi 17 nüvə sinağını elavə etsek, biz həmin ölkə tərefindən planetin ekosistemine hansı zərərin vurulduğunu görərik. Fransa'nın dırnaqarası dəniz ərazilərində tərətdiyi cinayətlər siyahısı rejimin bu yaxınlarda insan hüquqları pozulmalarını qeyd etməsk, tam olmadı. Prezident Makronun rejimi Yeni Kaledoniya kanakların builkili legitim etiraz aksiyasında 13 nəferin hayatına son qoymuş, 169 nəfəri yaralamaşdır. 1700 insan həbs edilmişdir. Həmçinin bu il, Martinika və Qvadelupada etirazlar zamanı 38 nəfər həbs olunub. Bütün bunlara yanaşı, Fransa nə Avropa Komissiyası, nə Avropa Parlamenti, nə də ki, Avropa Şurasının Parlament Assambleyası tərefindən pislənildi. Bu, siyasi riyakarlılıqdır. Siyasi korrupsiya rəmzinə çevrilmiş iki təsisat - Avropa Parlamenti və Avropa Şurası Parlament Assambleyası günahsız insanların qətləne görə Prezident Makronun hökuməti ilə məsuliyyəti bölüşür. Fransadakı bütün siyasi məhbusular dərhal azad olunmalıdır.

Əger Avropanın əsas diplomatı Cozep Borrell Avropa-nı bağ, dönyanın qalan hissəsini isə cəngəlli adlandırsa, onda Avropa Parlamenti ilə Avropa Şurası Parlament Assambleyasından daha nə gözləmək olar?! Əger biz cəngəlliyyikdə, onda bizdən kənar durun və işlərimizə qarışmayın. Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının sedri kimi kiçik ada dövlətlərinə dəstək verib, COP29-un sedri kimi onları dəstəkləyecək və gələcəkdə dostlarmızı dəstəkləməkdə davam edəcək.

Çox sağ olun.

əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan dəlillərin araşdırılmasının beynəlxalq hüququn heç bir pozuntusuna yol verilmədiyini göstərəcəyinə emindir. Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin Azərbaycanın Ermənistana qarşı iddia qaldırduğu yeganə hüquqi platforma olmadığı da qeyd edilməlidir. Azərbaycan həmçinin digər beynəlxalq hüquqi forumlarda Ermənistən işğal dövrü zamanı ətraf mühitin və enerji infrastrukturunun dağıdılması da daxil olmaqla, bir sıra digər sahələrdə beynəlxalq hüquq pozmasına dair kompensasiya və maliyyə təzminatının qarşılıqlı istiqamətdə fəaliyyət göstərir.

Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərin onilliklər boyu işğalı və əlaqədar münəqşələri zamanı beynəlxalq insan hüquqlarına görə Ermənistən məsuliyyətə cəlb edilməsi üçün səylərimizi davam etdirəcəyik".

XİN: Ermənistanın qanunsuzluqları

Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi tərefindən araşdırılacaq

Azərbaycan, İraqı Ayri-seçkiliyin Bütün Formalarının Ləğv Edilməsi haqqında Beynəlxalq Konvensiyonun tətbiqi ilə bağlı iş üzrə Azərbaycan və Ermənistən tərefindən qaldırılan ilkin etirazlara dair Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin 12 noyabr 2024-cü il tarixli qərarlarını qeyd edir.

Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyindən Adalet.az-a bildirilər ki, Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi azərbaycanlılara qarşı törədilən külliəvi insan hüquqları pozuntuları ilə elaqədar Azərbaycanın Ermənistənə qarşı davam edən beynəlxalq hüquqi iddiaları üzrə qərər qəbul edib. "Azərbaycan onilliklər boyundən təhdidi neticəsində

azərbaycanlıya qarşı sistemli şəkildə etnik temizləmə həyata keçirdiyinə görə Ermənistən məsuliyyətə cəlb etmək istiqamətindən fəaliyyət göstərir. Beləliklə, bu səyər nəticəsiz qalmayıb: Ermənistən onilliklər boyunca Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanılmış əraziyi işğalda saxladığı müddətde həyata keçirdiyi etnik temizləmə və digər qeyri-qanuni emellər bundan sonra Məhkəmə tərefindən mahiyəti üzrə etrafı şəkildə araşdırılacaq.

Bundan əlavə, Məhkəmə haqlı olaraq Ermənistən mi-nə mina və gizli mina tələləri yerləşdirməsi təcrübəsinə dair iddiaların qərarda istisna olunması cəhdilərini rədd edib. Ermənistən mi-nə mina təhdidi neticəsində qaldığı sülh sazişini təhdid altında qoyur: "Azərbaycanın ilkin etirazlarına gelinice, Məhkəmənin Ermənistənən irqi ayri-seçkiliyə dair yalan iddiaları işlərə qarşı qəbul edilən məsləhətlərə qarşıdır".

Ermənistən mi-nə mina təhdidi neticəsində qaldığı sülh sazişini təhdid altında qoyur: "Azərbaycanın ilkin etirazlarına gelinice, Məhkəmənin Ermənistənən irqi ayri-seçkiliyə dair yalan iddiaları işlərə qarşıdır".

Ermənistən mi-nə mina təhdidi neticəsində qaldığı sülh sazişini təhdid altında qoyur: "Azərbaycanın ilkin etirazlarına gelinice, Məhkəmənin Ermənistənən irqi ayri-seçkiliyə dair yalan iddiaları işlərə qarşıdır".

Leyla Əliyeva: “Hamiya bunu arzu edirəm”

Bakıda keçirilən COP29 çərçivəsində noyabrın 13-də Heydər Əliyev Fondu Azərbaycana həsr olunan yeni nəşri təqdim edilib.

Adalet.az xəbər verir ki, "Azərbaycan. Təbiətin sehrində" (Azerbaijan. Inspired by Nature) kitabı Heydər Əliyev Fondu tərəfindən həyata keçirilən layihə çərçivəsində nəşr olunub.

Layihənin ideya müəllifi Heydər Əliyev Fondu vəzifə-prezidenti Leyla Əliyeva, layihə rəhbəri Prezidentin köməkçisi Anar Ələkbərovdur.

Təqdimat mərasimində Prezidentin köməkçisi Anar Ələkbərov, Heydər Əliyev Fondu vəzifə-prezidenti Leyla Əliyeva, Bakı Media Mərkəzinin rəhbəri Arzu Əliyeva, İSESKO-nun Baş direktoru Salim bin Məhəmməd el-Malik, İşa Xeyriyyə Fondu təsisçisi, məşhur hindistanlı yoxarı Sadhguru (Caqqi Vasudev) və başqları iştirak ediblər.

Tədbirdə bildirilib ki, nəşrin COP29 günlərində təqdimati təsadüfi deyil. Burada Azərbaycanın füsənkər təbiəti, flora və faunasına dair fotosəkillər, müvafiq məlumatlar yer alıb. Kitab oxucuları Azərbaycanın ecazkar təbiəti ilə tanış etməklə yanaşı, bu zənginliyin əhəmiyyətini, onun qorunub saxlanılmasının vacibliyini gündəmə getirir.

2020-ci ildən start götürən genişmiqyaslı layihə çərçivəsində çəkilən yüzlər foto arasında unikal kadrlarla yanaşı, nadir heyvan, quş və bitki növlərini da görmək olar. Layihə Azərbaycan təbiətinin müxtəlifliyini təsvir edərək ölkənin bütün regionlarını, milli parklar və qoruqlarını ehətə edib. Layihə üzrə videoçəkilişlər aparılıb, videoçarxlar və sənədlər film hazırlanıb. Təqdimat zamanı sənədli filmlər təqdim olunub.

Tədbirdə çıxış edən Leyla Əliyeva kitabın hər kəsi təbiəti sevməye və onu qorumağa səslədiyini bildirərək deyib: "Dünyada təbiət qədər dəyərli heç ne yoxdur. Biz hava ilə nəfəs alırıq. Susuz üç gün de yaşaya bilmərik. Torpaqdan, ağaclarından enerji alırıq, onuna qidalanırıq. Təsəssüf ki, gün ərzində insan bunun haqqında çox az düşünür. İnanıram ki, bu kitabda toplanmış şəkillər Azərbaycanın gözəlliklərini təqdim edəcək,

İnsanlara təbiəti sevməyi və qorumağı bir daha xatırladacaq. Atalarımız demişkən: "Gəzməzsən, bilməzsən". Hamiya Vətənimizi gəzməyə daha çox vaxt ayırmayı arzu edirəm. Men bu möhtəsem iş üçün bütün komandaya təşəkkürümü bildirmək istiyərim və Lərikdə birlikdə keçirdiyimiz günləri heç zaman unutmağaya çalışam. Bu kitab bizə təbiəti sevməye və qorumağa çağırır. Təbiət bizə həyat bəxş edir, biz də onu sevməyi öyrənək".

Layihənin fotoqraflarından biri Aleksey Lyokin çəkilişlər zamanı fotoqraflar qrupunun ölkəmizin bütün güşələrinə səfər etdiyi, çəkilişlər apardığı, bütün rayonların nadir təbiəti ilə tanış olduğunu bildirib. Qeyd olunub ki, çəkilişlər təbiətin bütün gözəlliyini maksimum dərəcədə göstərmək üçün ilin bütün fəsillərində aparılıb.

"Layihə zamanı heyvanların həyatı, kiçik dostlarımızın ehtiyac duyduğu xoş münasibət haqqında daha ətraflı məlumat elde etdi. Məsələn, Şirvan Milli Parkının ərazisində yaşayan ceyranlar deniz suyu içməyə uyğunlaşıblar. Bunu izləmək, sadəcə, təəccüb doğurdu. Biz bütün ilboyu Azərbaycanda flaminqo çəkmək imkanını elde etmişik. Mıqrasiya yolu ülke ərazisindən keçdiyi üçün onları Abşeron, Şirvan, Qızılıağac və Ağgöl milli parklarında müşahidə etmek olar. Biz Azərbaycan ərazisindən, xüsusən Beşbarmaq dağının yerləşdiyi yerdən uçan çox sayıda quşlar müşahidə edə bildik.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə - Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda çəkilişlər zamanı qeyri-adı hissler yaşadıq. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun gözəlliyi göz oxşayır. Kəlbəcərdə yerləşən İstisu bulağı və Şuşadakı Çətir şəlaləsi möhtəşəmdir. Kəlbəcərdəki bazalt qayaları diqqəti cəlb edir", - deyən A. Lyokin en qədim yaşayış məskənlərindən biri sayılan Azix mağarasında aparılan çəkilişləri də vurğulayıb. Bu yerlərdə sözlu ifadə edə bilməyəcəyim qədər inanılmaz duyular yaşıdadıqlarını, bütün bu duyuların filmdə eksini tapdığını deyib.

İşa Xeyriyyə Fondu təsisçisi, məşhur hindistanlı yoxarı Sadhguru (Caqqi Vasudev) təbət və onun elementlərinin six əlaqəsində, iqlim dəyişmələri nəticəsində baş verən dəyişikliklərdən danışır. O, bəşər övladının evi olan təbiətin ayrı-ayrı komponentlərinin bir-biri ilə vəhdətindən bəhs edərək onları qorumağın vacibliyini vurgulayıb.

Sonra Heydər Əliyev Fondu vəzifə-prezidenti Leyla Əliyeva "Azərbaycan. Təbiətin sehrində" nəşrin ilk nümunələrini ICESCO-nun Baş direktoru Salim bin Məhəmməd el-Malik və İşa Xeyriyyə Fondu təsisçisi, məşhur hindistanlı yoxarı Sadhguru (Caqqi Vasudev) təqdim edib.

Qonaqlar nəşrdən zövq aldıqlarını qeyd ediblər.

Sonda xatirə şəkli çəkdirilib.

Qeyd edək ki, ötən müddədə layihə həm də sosial şəbəkəde geniş işıqlanırlıb, bu platforma üzərindən müxtəlif maarifləndirici rubrikalar, müsabiqələr təşkil olunub. Bu işə daha geniş ictimaiyyətin layihə barədə məlumatlaşmasına imkan verib.

Kitab Azərbaycan və ingilis dillərində hazırlanıb. Tezliklə, həmcinin nəşrə daxil olan fotolardan ibarət sərgi və len-te alınan sənədli filmin təqdimatı keçiriləcək.

Heydər Əliyev Fondu vəzifə-prezidenti Leyla Əliyeva bu gün həmçinin COP29-un Yaşıl Zonasında yaradılmış yerli və xarici pavilyonları zi-yarət edib.

Erməni mediası: "Iranla münasibətlərdə istifadə olunmamış böyük potensial var, məqsədimiz."

İranlı mütəxəssisler bilinməyən məqsədlər, açıqlanmayan planlarla Qafana səfər ediblər. Burada İranlı mütəxəssisler Zəngəzur məs-molibden zavodunda və Şimal-Cənub magistralının tikinti sahələrində olublar.

Adalet.az xəbər verir ki, yenidən İran və Ermənistən arasında istifadə münasibətlərə erən mədəniyyətin da gözdündə yayınmayıb. Beleki, "Hraparak" nəşri məsələye belə yanaşı: "Son bir ilde İran tərəfi ilə həm vilayətde, həm də İrvəndə müxtəlif departamentlərdə müxtəlif görüşlər keçirilib, ki, bu görüşlərde müxtəlif sahələrə, əsasən yol tikintisi, mədənçixarma və s. müzakira olunub.

Ermənistən Respublikası ilə İran arasında münasibətlərdə istifadə olunmamış böyük potensial var və müxtəlif formatlarda keçirilən görüşlər və tədbirlər həmin potensialı üzə çıxarmaq və reallaşdırmaq məqsədi daşıyır".

Qeyd edək ki, bu ilin fevralında İran və Ermənistən arasında Birgə İqtisadi Əməkdaşlıq Komissiyasının 18-ci iclasında 19 sahə üzrə 21 bəndlik sənədi imzalanıb.

Əntiqə Rəşid

Fahreddin Altun Bakıda keçirilən konfransda videomüraciətlə çıxış edib

Azərbaycanın paytaxtı Bakıda BMT-nin iqlim dəyişikliyi üzrə Çərçive Konvensiyasının (COP29) Tərəflərinin 29-cu Konfransı çərçivəsində "Qlobal iqlim Böhranıñ Strateji Kommunikasiya" mövzusunda deyirimi masa keçirilib.

Adət.az xəbər verir ki, Türkiye Prezident Administrasiyasının Kommunikasiya idarəsinin təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirdə iştirakçılarla video-mədəniyyətə xitab edən Prezidentin Kommunikasiyaları Direktoru Fahrettin Altun bildirib ki, iqlim böhranı dünyani bu günü və geleceyi ilə birbaşa əlaqəli olan ən mühüm problemlərdən biridir.

Onun sözlərinə görə, Türkiye davamlı inkişaf hədəflərinə çatmaq üçün berpa olunan enerji sənayələrini artıraraq ekoloji, iqtisadi və sosial sahələrdə balanslı böyüyənə nail olmaqdə qətiyyətlidir və bu nöqtədə etraf mühitə həssas, təbiətin dəyərini bilən və

nəsillərin yetişdirilməsi ne önem verilməlidir:

"İnanıram ki, Rabitə Müdafiyyəmin himayəsi altında keçirilən toplantıın temin etdiyi ünsiyyət mühiti, gələcəyimizə də təsir edən bu böhrana həll yolu tapmaqdə faydalı olacaq.

"Dünya bizim ortaq evimizdir" deyərək, dəyərli töhfələriniz və əməkdaşlığınıza üçün hamınınza bir daha təşəkkür edirəm".

Tədbirdə iqlim böhranı ilə bağlı strateji kommunikasiyanın əhəmiyyəti müzakire edilib. Mövzusunun əsas prioritet kimi müəyyən edildiyi dəyimi masa toplantıda təqdim edilib.

sında "sıfır tullantı, davamlı enerji və inkişaf çərçivəsində iqlim böhranı ilə mübarizədə özəl və ictimai əməkdaşlıq, Azərbaycanda iqlim böhranının yaratdığı yeni çəqiricələr beynəlxalq əlaqələr, Türkəyin yaşıl inkişafi, etraf mühit və iqlim dəyişikliyi problemləri, "Sıfır tullantı mədəniyyətinin sıçrayışları cəmiyyətə yayılması, təhsil və maarifləndirmə, iqlim dezinformasiyası ilə mübarizə və iqlim böhranında strateji kommunikasiyanın əhəmiyyəti" kimi mövzular müzakirə edilib.

Siyaset, İqtisadiyyat və Sosial Araşdırımlar Vəqfi (SETA) Vaşinqton Araşdırma Direktoru Dos. Dr. Kılıç Buğra Kanatın moderatorluğu ilə baş tutan görüşdə Kommunikasiyalar üzrə vitse-prezident Dos. Dr. Çağatay Özdemir, düşüncə mərkəzi nümayəndələri, alımlər, etraf mühit və iqlim dəyişikliyi mütəxəssisləri və jurnalistlər iştirak edib.

Ərdoğan: "İqlim dəyişmələri müharibələr, münaqişələr və miqrasiyadan az əhəmiyyət kəsb etmir"

iqlim mövzusu global gündəmin ən kritik mövzularından biridir. Türkiye ekoloji problemlərə müharibə, münaqişə və miqrasiya qədər ciddi yanaşır.

Bu barədə Türkiye Prezidenti Recep Tayyib Erdoğan Bakıda keçirilən BMT-nin iqlim Dəyişmələri üzrə Çərçive Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasında (COP29) onu müşayiət edən jurnalistlər səhbətində bildirib.

Türkiye lideri COP29 sessiyası çərçivəsində göstərdiyi səmimi qonaqpərvərliyi görə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə bir daha minnətdarlığını ifadə edib.

O, COP29-un əhəmiyyətinə diqqət çəkerək qeyd edib ki, Azərbaycanda iqlim müzakirələri bu sahədə BMT-nin dialogu üçün əsas platformdır.

Türkiye Prezidenti xatırladıb ki, COP29 Liderlər Sammiti 80 ölkənin dövlət və hökumət başçılarını bir araya toplayıb. "Azərbaycanda keçirilən iqlim sammitinin əsas məsəlesi "iqlim maliyyələşməsi" olub. İqlim dəyişikliyinin mənfi nəticələri ilə üzləşən inkişaf etməkdə olan ölkələri dəstəkləmək üçün maliyyə mənbələrinin tapılması yolları müzakirə edilir", - deyə Erdoğan vurgulayıb.

Onun sözlərinə görə, Liderlər Sammitinin iştirakçıları 2009-cu ilde Danimarkada keçirilən görüşdə elan edilmiş iqlim məqsədləri üçün 100 milyard dolların ayrılmışını müzakirə ediblər. "2025-ci ildən sonrakı dövr üçün planlar və yenidən dəstək mexanizmlərinin formalşdırılması imkanı da nəzərdən keçirilib", - deyə Türkiye Prezidenti davam edib.

Dövlət başçısı Bakıda keçirilən COP29 iştirakçılarına iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə Türkiyənin prioritətlərini təqdim etdiyi bildirib. "Ölkəmiz qlobal ekoloji səylərə öz töhfəsinə verməyə davam edəcək", - deyə o əmin edib.

Siyasətçi xanımı Əmine Erdoğanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "Sıfır Tullantı" layihəsinə de diqqət çəkib. "Beynəlxalq səviyyədə geniş dəstək alan bu layihə haqqında COP29 iştirakçılarına məlumat vermişəm. Həmçinin bərpələnən enerji mənbələri hesabına ağaç əkilməsi, su ehtiyatlarının tənzimlənməsi və enerjinin inkişafı üzrə illik ümummilli kampaniya haqqında danışmışam", - deyə Türkiyə dövlətinin başçısı söyləyib.

O qeyd edib ki, bu gün Türkiyə bərpələnən enerji mənbələrindən istifadə etməklə enerji istehsal gücünə görə Avropa regionunda beşinci, dünyada ise 11-ci yerdədir.

İqlim gündəminin mövzusuna qayidian Türkiye Prezidenti qeyd edib ki, hökumət ekoloji məsələlərə xüsusi diqqət yetirir. "Biz ölkənin davamlı artımını qorumaq üçün tedbirlər görməyə davam edəcəyik. Bununla belə, iqlim məsələsi bir və ya bir qrup dövlətin səylərindən çox-çox kənarə çıxan bir mövzudur. Uzunmüddətli həller yalnız birgə səylərə mümkün kündür. Bəzi dövlətlər bunu edir, bəziləri isə daha böyük fayda elde etmək üçün ətraf mühitə məhel qoymurlar", - deyə Erdoğan bildirib. Türkiye Prezidenti COP29 çərçivəsində keçirilən ikiterəfli görüşlərdən dənisişib: "Böyük Britaniyanın Baş naziri, Azərbaycan, Qazaxistan, Moldova və Montenegro prezidentləri ilə danışıqlar aparılıb".

Sərhədin 12 kilometrlik hissəsi delimitasiya və demarkasiya olunub

Böyük Britaniya və Şimalı İrlandiya Birleşmiş Krallığının Baş naziri Kir Starmer Prezident İlham Əliyevlə görüşdə Ermənistən ilə Azərbaycan arasında danışıqlar prosesi ilə maraqlanıb.

Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, hazırda tərəflər arasında sülh müqaviləsi üzrə danışıqlar davam etdirilir, bu müqavilənin mətninin xeyli hissəsi artıq razılıqlıdır, sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası sahəsində də Ermənistən ilə Azərbaycan arasında ciddi irəliləyiş var, 12 kilometrdən artıq sərhəd xətti nəinki delimitasiya olunub, hətta demarkasiyası həyata keçirilib ki, komissiyaların son görüşündə də bu prosesin irəli aparılması barədə razılıq elde olunub. Amma bütün burlarla yanaşı, dövlətimizin başçısı Ermənistən Konstitusiyasında Azərbaycana qarşı olan ərazi iddialarının aradan qaldırılmasının vacibliyini bildirib. Azərbaycan Prezidenti sülh prosesinin irəli aparılması və sülh müqaviləsinin imzalanması üçün xalqların sülhə hazırlanmasının önemini vurgulayıb.

Nicat Novruoğlu

Rüstəm Hacıyev

Respublikaçılardan
Konqressdə də
üstünlük qazanır...

Noyabr seçkilərində Trampin partiyası tekçə prezident seçkilərində deyil, həmçinin Konqressdə də qalib gəlir. Belə ki, səslərin hesablanması prosesi həla davam etsə də, Respublikaçılardan artıq Senatda 100 yerdən 52-sini qazanıblar, Pensilvaniya ştatından daha bir namizədlərinin senator olmaq şansları var. Aşağı-nümayəndələrlər palatasına seçilən konqressmenlərin 211 nəfəri də Trampin partiyasının nümayəndəlidirlər. Burda da çoxluğu əldə etmək üçün daha 7 deputatın seçilməsi lazımdır. Hesablamaşalar görə, Respublikaçılardan partiyasından daha 10 nəfərin aşağı palataya seçiləcəyi gözlənilir.

İlkən nəticələrə görə, nümayəndələr palatasına seçkilərdə yerlər uğrunda gərgin mübariza getməsinə baxmayaraq, Donald Trampin partiyadaşlarının burda da çoxluq əldə edəcəkləri şübhə doğurmur. Bir çox ştatlarda Respublikaçılardan üstünlüyü hətta 20-30 faizi qədər çatır.

Maraqlıdır ki, nümayəndələr palatasının hazırlı spikeri, respublikaçı xristian-konservator Mayk Conson heç bir çətinlik çəkmədən aşağı palataya seçkilərdə qələbə qazanıb və yəqin ki, daha dörd il nümayəndələr palatasına rəhbərlik edəcək.

Daha maraqlısı, ABŞ tarixində ilk dəfə olaraq, Demokratların Delavar ştatından transgender qadın, Sarra Maykbrayd da nümayəndələr palatasına deputat seçilib.

Bələdiyə, Respublikaçılardan Ağ Evdə, Senatda və Nümayəndələr palatasında vahid hökumət qurmağa hazırlırlar.

Amerika xalqı bir daha, yüksək səslə Bayden-Xarris administrasiyasının ölkəni fəlakətə sürükleyən siyasetindən kəskin şəkildə imtiha etdiklərini nümayiş etdirdilər.

Bu günədək Respublikaçılardan Konqressin hər iki palatasında qələbə qazanması nadir hallarda baş verib. Son on illiklərdə yalnız Corc Buşun (oğul Buşun) zamanında, bir də 2016-cı ildə Trampin birinci prezidentliyi dövründə belə hal baş vermişdi. Düzdür, Tramp birinci prezidentliyi dövründə bu üstünlükdən kifayət qədər yararlanıa bilməmişdi. Yəqin ki, bu dəfə bu üstünlükdən maksimum yararlanıma qədər çalışacaq.

Xatırladırıq ki, Konqress ABŞ-in xarici siyasetində böyük rol oynayır. Vergi sistemində nəzarət edir, xariçi ökkərlərlə ticarət məbadiləsini tənzimləyir, mühərbiə elan etmək hüququna malikdir, həmçinin hərbi qüvvələrin formalasdırılmasına və onun saxlanması üçün maliyyə ayırrı.

Hər iki palata əsasən qanunvericiklə meşğul olur. Senat əlavə olaraq prezident administrasiyasının formalasdırılmasında əsas rol oynayır. Məhz Senat prezidentin yüksək dövlət vəzifəsinə təyin etdiyi şəxsi təsdiq edə və ya təsdiq etməyə bilər. Yuxarı palata həmçinin beynəlxalq müqavilələri ratifikasiya edir. Qanun layihələri isə, yalnız hər iki palatanın təsdiqindən sonra qüvvəyə minir.

Göründüyü kimi, Trampin növbəti prezidentliyi dəha asan keçməlidir. Xüsusiylə də, respublikaçılardan partiyasının Senatdakı lideri, yeni seçilmiş prezidentin əsas opponenti Mitç Makkonnellin vəzifəsini terk etməsi də burda böyük rol oynaya bilər.

Lakin, bəzin hər şey göründüyü kimi olmur. Xüsusiylə də dünyadan hazırkı gərgin durumunda, gözləntilərin və verilən "şirin" vəndlərin istənilən kimi həyata keçirilməsi o qədər də asan olmayıcaq...

Kanadada ilk dəfə insanın quş qripinə yoluxması qeydə alınıb

Kanadanın Britaniya Kolumbiyası əyalətində insanda H5 quş qripinə ilk yoluxma hali qeydə alınıb.

Adalet.az-in məlumatına görə, bu barədə "Frans Press" (AFP) agentliyi məlumat yayıb.

Xəstənin infeksiya mənbəyi və mümkün temasları araşdırılır.

Kanada rəsmiləri gəncin çox güman ki, xəstə quş və ya heyvanla temas olduğunu deyirlər.

Quş qripi ən çox vəhşi və ev quşlarını təsir edir. Bu yaxınlarda xəstəlik məməlilərde də aşkar edilib. 2024-cü ildə ABŞ-da mal-qara arasında xəstəlik epidemiyası baş verib.

Alımlar deyirlər ki, insanlar nadir hallarda yoluxsa da, quş qripinə qarşı həssas növlərin sayının artması narahatlıq doğurur. Patogenin ötürülməsi daşıyıcı və ya cirklənmiş mühitlə six temasda mümkündür.

Səxavət Məmməd

Azərbaycan ordusu bunu bacardı

Müharibə riskdir. Sonunda qalibiyət də, məglubiyət də var. Müharibələr tarixin gedisətini dəyişən, inkişafı tətikləyən ən önemli ünsürdür. Yerləşdiyimiz coğrafiya gerəyi tariximiz müharibələrlə zəngidir. Ona görə də Qarabağın müharibəsiz işğaldan azad ediləcəyini qətiyyən düşünməmişdim. Məntiq deyə bir şey var. Qəbul etsə də, etməsək də, qarşı tərəf qan tökər torpaqları işğal etmişdi. Qan bahasına gedən, qan bahasına da geri gəlməli idi.

Azərbaycanda bir çoxları siyaset gerəyi sülh yolu ilə torpaqları işğaldan azad edəcəyimizi deyirdi və buna inanırdı.

Ancaq gerçəyə baxdıqda, "sühl yolu ilə torpaqları işğaldan azad edəcəyik" in arxasında bir qorxu, inamsızlıq da vardi. Alt şürədə hər zaman "yenidən möglub ola bilerik, yenidən qırğınlara, Xocalıya məruz qala bilerik" vardi. Düzdür, bunu bir çoxları açıq şəkildə etiraf etmir, ancaq gerçəklilik heç nəyi dəyişir.

Bəziləri ele düşünür ki, Rusiya Ermenistanın arxasından çəkilsə idi, qısa zamanda qələbə əldə edə bilərdik. Ancaq reallıqlara baxanda görürük ki, müharibədə qalib gəlmək üçün təkçə say çoxluğu, döyüşkənlik kifayət etmir.

Döyüşkənliyə, fərdi qəhrəmanlıqla qalsa, Birinci Qarabağ müharibəsi bununla daha zəngin idi. Müharibə həm də kollektivlikdir.

Xalq, Ali Baş Komandan, ordunun tərəfdəşələrinin birinin zəifliliyi, isteksizliyi qələbəni şübhə altına alardı.

Pafosu, populizmi bir kənarə atmaq lazımdır. Qarışındaki düşmən zəif idi? Çox yerde eşidirəm, çoxları bu fikri səsləndirir:

"düşmən qəçirdi, biz də qovalayırdıq". Bu qarşı tə-

əfi aşağılamaq kimi işlədir, gerçəklilikdə isə öz ordunun əziyyətini yera çırmak kimi bir şeydir. "Düşmən qəçirdi, biz də qovalayırdıq" ifadəsi müharibə görməyənlərin, müharibədən xəbəri olmayanların boşboğazlığıdır. Gəlek, yəna eyni suala: qarışdakı düşmən zəif id? Qətiyyə!

Azərbaycan ordusunun kifayət qədər güclü, hazırlıqlı, döyüş hazırlığı yüksək olan orduya qalib gəlib.

"Ohanyan səddi" bəlkə də müharibələr tarixində çəkilmiş ən çətin müdafiə xəttidir.

"Ohanyan səddi"ni araşdırın zaman aydın olur ki, müdafiənin təşkili üçün ağaclar gələn və gəlməyen hər seydən istifadə olunmuşdu. Relyefdən də gözəl istifadə edərək, tikanlı məftillər, minalanmış sahələr, texnikaların hərəketini engelleyən sürprizlər, xəndəklər, su ilə doldurulmuş kanallar ve təbii ki, həmin xətti daim nəzarətdə saxlayan artilleriya, minaataşalar, "Kornet"lər.

Bunu edən düşmənə necə zəif demək olar?! Bəzən deyirlər ki, ilk gün itkilərimiz çox oldu. Reallıqları görənlər isə itkinin hələ az olduğunu bilir və anlayır. Tarixə və hazırkı müharibələri inceleyən zaman rahatlıqla demək olar ki, dönyanın heç bir ordusu o xətti bir gənə yara bilməzdi. Ancaq Azərbaycan ordusunu bunu bacardı. Bilirsiniz, dönyanın bir çox ölkələri Azərbaycan ordusunun emalıyyatlarına heyrənlər döyüşdirilərə Hadrut üzərindən həyata keçirildi.

Şuşa emalıyyatı haqqında çox danışılıb, çox yazılb. Bir çoxları ilə qətiyyən razi deyiləm.

Əsas səbəb odur ki, reallıqlar pafosdan daha böyükdir. Pafosu sevənlər fantaziyaları belə o emalıyyati ifadə edə bilmir. Şuşa emalıyyatını, ümumiyyətdə o vəziyyəti göz öününe getirəndə Şuşa qərarının özünü də çətin olduğuunu görə bilirsən.

Kimin nə istəməyindən asılı olmayaraq bir emalıyyat üçün əldə olan vasitələr, şərait mütləq göz öününe alınmalıdır. Ordu müəyyən bir yerə gəlib çatıb. Qarışda iki şəhər var: biri Xankəndi, biri də Şuşa. Əldə olan vasitələrə baxdıqda hansının daha asan olacağını nəzərə alsaq, Xan-

kəndi daha asan görünür. Yəni, Xankəndi işğaldan azad olunur, Şuşa anti-terror üçün saxlanılır. Düşünürəm ki, Azərbaycan ordusu ən çətinini seçdi. Şuşanın coğrafi mövqeyi, düşmən tərefindən müdafiəsinin daha asan təşkil olunmasını nəzərə alsaq, çətinin 44 günlük müharibəye, asanın anti-terror saxlanıldığını görə bilərik.

Elə emalıyyatlar, elə tapşırıqlar var ki, birbaşa ölüm deməkdir. Yəni, ağlı başında olan şəxs, özü də peşəkar hərbçi aldığı tapşırığa baxanda, o tapşırığı verən də, alan da bilir ki, bunun sonu 100 faizlik ölümdür. Əgər zabit buna "oldu" deyirsə, bunun sözü ifadəsi yoxdur. Müharibəni araşdırın zaman bir neçə belə tapşırığın olmasına və tapşırığı alanların "Vətən sağ olsun" dediyini bilirəm. Şimaldan qüvvələr Cənuba atılonda "saxlaya biləcəksən?" sənalına, "meyitimin üstündən keçə bilərlər" cavabını hər iki tərəflə də dəqiqlişdirmişəm.

Qəlebələr, önemli zəfərlər standartın üzərinə çıxıldırda baş verir. Düşünürəm ki, müharibədə qəlebənin əldə olunmasıda ən önemli faktorlar olan xalq, Ali Baş Komandan, ordunun birliliyi standartın çox üzərinə çıxdı.

Qəlebədə ən önemli pay sahibi şübhəsiz ki, şəhidlərdir. Şəhidlərə rəhmət, qazılərə cansağlığı düşüyəm.

Məglubiyət yetim kimidir. Hami üzərindən atmaq istəyər. Qəlebəni sahiblənmək istəyənlər isə çox olar. Düşünürəm ki, Azərbaycanda hər bir fərd qəlebədə bir payı olduğunu düşünür. Ona görə də hər kəsi Zəfər Günü münasibəti ilə təbrik edirəm.

MAQATE: Azərbaycanda AES tikilə bilar

Azərbaycan öz gələcəyi üçün enerji həlləri sırasına bir seçim kimi nüvə enerjisini də əlavə etməyi düşünür.

Bunu Atom Enerjisi üzrə Beynelxalq Agentliyin (MAQATE) direktoru Rafael Grossi BMT-nin İqlim Dəyişikliyi mələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) çərçivəsində təşkil olunmuş "Nüvə enerjisini də daxil olmaqla aşağı karbon texnologiyasının maliyyələşdirilməsi" adlı tədbirdə deyib.

O bildirib ki, beynəlxalq təşkilat olaraq məqsəd nü-

məni müzakirə etməyi tələb edir. Bütün sahələrdə olduğu kimi, burada da maliyyə çox vacibdir. Keçmişdə nüvə sahəsində bir sıra manələr və mehdudiyyətlər olub, ancaq bunu müzakirə etmək istəmərim. Qeyd etməliyəm ki, dünya miqyasında nüvə enerjisine maraq artır. Bəzi ölkələrdə yeni layihələr var və COP zamanı "Yeni nüvə" dediyimiz məsələlər, xüsusilə də kiçik modul reaktorlar haqqında çoxlu maraqlı görüşlər keçirildi. Bu reaktorlar bu günlərdə her kəsin diqqətini çəkən innovativ inkişafdır.

MAQATE direktoru diq-qətə çatdırıb ki, xüsusilə karbonsuzlaşmaya və böyük miqdarda enerji ehtiyacının sənaye sektorları indi nüvə sənayesindən bu tələbləri qarşılıqla üçün həll yolları gözləyir:

"Bu müzakirədə vurğulamaq istədiyimiz məqəm bazar reallıqlarına uyğunlaşan strukturların maliyyələşdirilməsinin vaciblidir. Beynelxalq maliyyə qurumları bazarın tələblərinə cavab verməkdə bir çox cəhətdən geri qalırlar və bu məsələnin həlli bərədə imkanlar təqdim edilməlidir".

BMT-nin Baş katibi: İnkışaf etməkdə olan ölkələr Bakını boş əllə tərk etməməlidirlər

Dünya qlobal temperatur artımını 1,5 dərəcə Selsi səviyyəsindən qədər məhdudlaşdırmaq üçün geri sayım mərhələsindədir və heç bir ölkə bunun nəticələrindən qaça bilməz. Buna görə də COP29-da bu mübarizəni dəstəkleyən ədalətli, səmərəli karbon bazarları, yerli icmaların hüquqlarına hörmət edən və "yaşıl yuyulma" və ya torpaq zəbtinə yer qoymayan bazarlar üçün qaydalar razılışdırılmışdır.

Adalet.az xəber verir ki, bunu BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreş BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) Liderlər Sammitinin açılışında bildirib.

"İqtisadi zərurət hər yeni bərpa olunan enerji mənbələrinin tətbiqi, hər innovasiya və hər qiymət azalması ilə daha aydın və inandırıcı olur. Keçən il ilk dəfə olaraq elektrik şəbəkələrinə və bərpa olunan ener-

ji mənbələrinə investisiyaların həcmi qalıq yanacağa çəkilən xərcləri üstəleyib. Demək olar ki, hər yerdə gənəs və külək enerjisi yeni və ən ucuz elektrik enerjisi mənbələrinə əvərilir", - Quterreş deyib.

Onun sözlerinə görə, təmiz enerji inqilabi artıq buradadır və heç kim bunu dayandırıa bilməz. "Lakin siz qlobal temperatur artımını 1,5 dərəcə Selsiye qədər məhdudlaşdırmaq üçün bunun ədaləti və kifayət qədər şüreli olmasını təmin edə bilərsiniz və etməlisiniz", - Baş katib vurğulayıb.

O hamını üç prioritət diqqət yitirməyə çağırıb. Birincisi, qlobal temperatur artımını məhdudlaşdırmaq üçün emisiyalar təcili surətdə azaldılmalıdır ki, bunun üçün də emissiyaların hər il 9 faiz azaldılmasının vacibdir. 2030-cu ilə qədər emisiyalar 2019-cu ildəki səviyyə ilə müqayisədə 43 faiz azalmalıdır. Bu o deməkdir ki, onlar bütün emissiyaları və iqtisadiyyatı əhatə etməli,

bərpa olunan enerji mənbələrinin gücünün üçqat, enerji səmərəliliyinin ikiqat artırılması və məsələnin qırılmasının dayandırılması üzrə qlobal hədəfləri təsviq etməlidir.

Eyni zamanda, qlobal qalıq yanacaq istehsalı və istehlakını 30 faiz azaltmalı, zəruri investisiyaları cəlb etmək üçün milli enerji keçidi strategiyalarını və dayanıqlı iktisadiyyatı ilə prioritətlərini iqlim fəaliyyətləri ilə

uzlaşdırılmalıdır. "Bütün ölkələr öz töhfəsini verməlidir. Lakin G20 liderlik etməlidir. Onlar ən böyük emitenlərdir və ən böyük imkanlara, elecə də məsuliyyətə malikdirlər və iktisadiyyatlara texnoloji nou-həsənlərini birləşdirməlidirlər", - A.Quterreş bildirib.

BMT-nin Baş katibi onu da deyib ki, insanların iqlim böhranının dağdıcı nəticələrindən qorumaq üçün daha çox iş görmək lazımdır:

"Ən həssas olanlar iqlim ekstremləri hadisələri arasında tərk edilmiş vəziyyətdə qalırlar. 2030-cu ilə qədər uyğunlaşma ehtiyacları və maliyyələşdirmə arasındakı fərq ilə 359 milyard dollara çata bilər. Bu çatışmayan dollarlar balansda müvərrəd rəqəmlər deyil - bu, ümidsiz

həyatlar, itirilmiş məhsullar və bura-xan inkişafdır".

Onun sözlərinə görə, indi maliyyələşdirmə vədlərini yerine yetirmək həmişəkindən daha vacibdir. İnkışaf etmiş ölkələr 2025-ci ilə qədər uyğunlaşma maliyyələşdirməsi ilde ən azı 40 milyard dollara qədər ikiqat artırmağa əzəməlidirlər.

A.Quterreş qeyd edib ki, öhdəliklərin real pula çevriləsi zərurətinə nəzərə alaraq, üçüncü prioritet maliyyələşdirmədir: "COP29 iqlim maliyyəsi yolundakı divarları dağıtmalıdır. İnkışaf etməkdə olan ölkələr Bakını boş əllə tərk etməməlidirlər. Razılışma zəruridir. Bize müvafiq ana uyğun yeni maliyyə hədəfi lazımdır. İqlim maliyyələşdirməsi lazımdır, eks halda beşəriyyət bunun evezini ödəyəcək".

"İqlim maliyyəsi xeyriyyəçilik deyil, bu bir investisiyadır, iqlim fəaliyyətləri seçim deyil, imperativdir", - BMT-nin Baş katibi çıxışını yekunlaşdırıb.

Sələflərin yolu: Tramp Putinla yeni görüşə hazırlaşırsı...

Türkiyəli analistik Engin Özərin "RIA Novosti" yə müsahibəsi hər kəsde təccüb hissə yaradıb. Analistik bildirib ki, ABŞ-da prezident seçkilərdə qalib gələn Donald Tramp yaxın gələcəkdə Moskvaya səfər edə bilər: "Tramp tərəfləri atəşkəsə inandırmaq məqsədi Rusiya və Ukraynaya səfər edə bilər. Onun planı sülh sazişini nəzərdə tutmur. Trampın planının gerçəkləşməsi üçün onun vəzifəyə başlaması lazımlı deyil, sadəcə tərəfləri razı salması lazımdır. Tramp atəşkəsin texniki detallarını müzakirə etmək üçün yaxın vaxtlarda Kiyev və Moskvaya səfər edə bilər. Onsuz da sülh müqaviləsi imzalanmayaçına görə hər hansı mərasimlə atəşkəs imzala-mağə ehtiyac qalmaya bilər", - o bildirib.

Əslində belə bir kritik dönmədə Tramp ABŞ və Rusiya arasındakı gerçinliyi yumşaldı biler-deyə politoloqlar düşünür. Çünkü, müyyəyen dövrlərde ABŞ prezidentləri müxtəlif səbəblərdən Moskvada olub.

Məsələn, 1972-ci il mayın 29-da Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitesinin (Sov.İKP MK) Baş katibi Leonid Brejnev və ABŞ Prezidenti Riçard Nikson Moskvada "SSRİ ilə ABŞ arasında münasibətlərin əsasları" adlı

sənəd imzalayıblar. Sənəddə fəvqələ dövlətlərin liderləri rəsmən bəyan ediblər ki, nüvə əsrində dinc yanaşı yaşa-maq prinsiplərinə alternativi yoxdur və hər iki ölkənin təhlükəsizlik maraqları bərabərlik prinsiplərinə əsaslanır. Sovet rəhbərliyi bu müqavilənin yaranmasına sevindi, ABŞ Prezident Administrasiyası isə buna qədər de əhəmiyyət vermedi. Amma eyni zamanda, Üçüncü Dünya müharibəsi və nüvə zərbələri riskini azaldan strateji silahlарın azaldılmasına dair mühüm sazişlər imzalandı.

Daha sonra Riçard Nikson SSRİ-nin Birinci Katibi Leonid İl'iç Brejnev qəbul edir. ABŞ-in 38-ci prezidenti Cerald Ford 1974-cü ilə SSRİ-yə səfərində

onu da Brejnev qarşılaşmışdır. ABŞ-in 40-ci prezidenti Ronald Reyqan isə 1988-ci ilde Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin sonuncu Baş Katibi Mixail Sergeyeviç Qorbaçovla Moskvada görüşür. Ele ABŞ-in 41-ci prezidenti Corc Volker Buşa da 1991-ci ilə yene Qorbaçov qəbul edir və bu dövənin en böyük liderlərin Moskvada sonuncu görüşü olur. Yeri gəlmışkən, iki bir -birinə zidd olan ölkələrin başçılarının görüşləri hər zaman beynəlxalq aləmde yüksək qiymətləndirilir. Əger, analistik Engin Özərin proqnozu gerçək çıxsı, Trampin Moskva səfəri növbəti dəfə dövənin başı üzərindəki "qara buludların" çəkiləcəyinə işaretdir.

Qeyd edək ki, Finlandiyanın paytaxtı Helsinkidə ABŞ və Rusiya prezidentləri Donald Tramp və Vladimir Putin arasındakı görüş ilk dəfə 2018-ci ilin iyulunda baş tutub. Görüş 2 saat 10 dəqiqə davam edib.

Əntiqə Rəşid

"Dünyanın ən güclü 100 iş adamı" açıqlandı

"Fortune" jurnalı "Dünyanın ən güclü 100 iş adamı" siyahısını dərc edib.

Adalet.az xəber verir ki, siyahıda yaşları 30 ilə 90 arasında olan 40 sektordan biznes nəhəngləri yer alıb.

Siyahıda birinci yerdə "Tesla" şirkətinin rəhbəri Elon Mask qərarlaşır. Jurnal Məskin geniş baxışı və mühəndislik intuisiyası sayəsində bir çox sektorlarda lider kimi tanındığını yazır.

Siyahıda Maskin "SpaceX" və "Neuralink" kimi şirkətlərdə qazandığı uğurlar diqqət çekərkən, dünyanın ən zəngin iş adamının siyah-

sətə marağının artdığı və onun Donald Trampin ən böyük destəkçilərindən birinə çevrildiyi bildirilir. Süni intellekt sənayesində mühüm yel-

ile vurğulayıb və şirkətin bazar dəyərini rekord səviyyələrə çatdırıb.

Üçüncü yerdə Microsoft-un baş direktoru Satya Nadella qərarlaşır. Nadella Mic-

rosoft-un bulud texnologiyaları və süni intellekt sahələrində əhəmiyyətli dəyişikliklərə məruz qaldığını və OpenAI-a erkən sərməyə qoya-raq Microsoft-u texnologiya sənayesinin yuxarı səviyyələrinə daşıdığını vurğulayıb.

Berkshire Hathaway-in baş direktoru Uorren Buffet dördüncü, JPMorgan Chase-in baş direktoru Ceymi Dimon isə beşinci yerdə qərarlaşır. Huang, çip və qrafik kartı istehsalçısı Nvidia-nı süni intellekt texnologiyaları sahəsin-dəki inkişafları ilə vurğulayıb və şirkətin bazar dəyərini rekord səviyyələrə çatdırıb.

General Motors-un baş direktoru Meri Barra siyahıda doqquzuncu, Alphabet-in baş direktoru Sundar Pi-çai isə onuncu yerdə qərarlaşır.

Rusiya Ermənistana qaz nəqlini müvəqqəti dayandırıdı

Rusiyadan Ermənistana qaz nəqli müvəqqəti olaraq dayanırlıb.

Adalet.az xəber verir ki, bu barədə "Qazprom Ermənistan" şirkəti məlumat yayıb.

Şirkət qeyd edib ki, Gürcüstənə ərazisində Şimali Qafqaz - Transqaf-qaz tranzit qaz kemerinin Qazax-Saquramo hissəsində (DN 1000) qəzalı bərpa işləri aparılacaq. Bununla əlaqədar olaraq bu gün saat 10:00-dan noyabrın 14-ü saat 22:00-dək qaz təchizatı dayandırılır.

Şirkətdən bildirilib ki, bu müddət ərzində daxili ehtiyatlar və İrəndən əlavə həcmində tabii qaz tədarükü hesabına respublikada istehlakçıların fasilesiz və etibarlı qaz təchizatı məhdudiyyətsiz təmin ediləcək.

Kobaxidze: "Bakıda keçirilən COP29 Cənubi Qafqaz üçün mühüm hadisədir"

Bakıda keçirilən COP29 iqlim konfransı Cənubi Qafqaz üçün mühüm hadisədir.

Adalet.az xəber verir ki, bu barədə Gürcüstənən Baş naziri İraklı Kobaxidze X sosial şəbəkəsində yazıb.

"Mən Cənubi Qafqaz regionu üçün mühüm mərhəle olan COP29-da iştirak etmədən şərəf duyurdum. Biz tərəfdəşlərlə birlikdə iqlim dəyişikliyi ilə bağlı problemləri və davamlı gələcək üçün effektiv həll yollarını araşdırıq. Gürcüstən iqlim böhranı ilə mübarizəyə sadıqdır və müsbət dəyişikliklərə dəstəkləmək üçün təsirli tədbirlər görməyə davam edəcək", - o bildirib.

"Belarus bu işlə fəal məşğul olur"

Belarus iqlim vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün bütün öhdəlikləri yerine yetirir.

Adalet.az xəber verir ki, bunu Belarus Prezidenti Aleksandr Lukaşenko Bakıda keçirilən COP29 iqlim konfransının çıxışı zamanı deyib.

"Milli iqtisadiyyatları, xüsusiylə kənd təsərrüfatını dəyişen iqlim şəraitinə uyğun yenidən qurmaq lazımdır. Belarus bu işlə fəal məşğul olur və təcrübəsinə bölüşməyə hazırlıdır", - o qeyd edib.

A.Lukaşenko, həmçinin vurğulayıb ki, inkişaf etməkdə olan ölkələrin dövlət təhlükəsizliyinə xələl getirmədən "yaşıl texnologiya"lara çıxışına kömək etmək vacibdir.

Belarus Prezidenti qeyd edib ki, öten ilki iqlim sammitindən sonra vəziyyət yalnız pisleşib.

Faiq QISMETOGLU
faiqqismetoglu@box.az

Yaslarımız gülmeli...

... Deyirler ki, xeyirlə şər qardaşdır. Yas bitdiyi yerde toy başlayır, toy bitdiyi yerde yas...

Dünyanın hər yerində belədir. Amma dünyanın hər yerində fəqli olaraq bizdə yas və toy məclisləri tamamilə başqa cür olur. Məsələn, bizdə varlı adam və doğmaları rəhmətə gedəndə bir süfrə açılar ki, heç bəzi toylarında belə zəngin süfrə olmur. Üzr istəyirəm, masanın üstündə araqdan başqa hər şey olur. Və bir də görürsən ki, aş, aş qarışı qurtarmamış, xidmətçilər yenidən qabları həmin yemək doldurub süfrəyə qoyurlar.

... Qasıqların səsindən qulaq tutulur. Bəzi "ehsanlı" lər, üç-dörd dəfə boşqabı aşla, aş qarışı ilə doldurub yeyir, yena gözü doymur. Məclisde əyləşənlərin gözü isə onda-bundadır. Baxırlar ki, hansı vəzifəli adamlar gəlib-gedir. Elə ki, bir yüksək vəzifəli adam gördülər o dəqiqə gəlib, onun yanında əyləşirler. Çünkü dünyanın işin bilmək olmaz, o adama işi düşər və o adan da onun işin aşırı.

Yaslarla ağız deyəni qulaq eşitmır. Heç mullanın oxuduğu Qurana qulaq asan az olur. Rəhmətə gedən yadan çıxır, hətta lətifə söyləyənlər də olur. Bax onda o lətifəyə qulaq asanları gülmək tutur. Və birdən özlərinə gəlib, diksinirlər. Diksinirlə ki, ay dadi-bidad bura toy deyil, yas yeridir...

Heç toylarımız da ürəkaçan deyil. Toyda da süfrənin üstünə o qədər yemək düzürlər ki, barmaq qoymağə yer qalmır. Nə tamadaya qulaq asan olur, nə də müğənniye! Toyda sağlıq deyənləri heç dinləyən olmur... Baxısan masanın üstünə müxtəlif çeşidli yeməklər verməklə bir-birinin üstüne yiğilib! Və burda adamı ağlamaq tutur. Düşünürsən ki, bu boyda da bəzi yaslarda adamı ağlamaq tutur, bəzi toylarda gülmək! Belkə, yalan deyirik!

Toydan qazandıqlarımızın hamısını sadlıq sarayına, bir də "manis"lara veririk! Bir dəfə Xirdalandakı sadlıq sarayında toy baş çatanda oğlan atası pulu tam ödəyə bilməyib. Sadlıq sarayının rəhbərliyi bəylə gəlini buraxmayıb. Onları bir neçə saat saxladıqdan sonra toy sahibi borcu verib və bundan sonra bəylə gəlini azad ediblər. Və burda adamı yenə ağlamaq tutur. Toy edirsen yorğanına görə ayağını uzat! Varlı adamlarla bəhs eləmə. Bax, ona görə de bəzi yaslarda adamı ağlamaq tutur, bəzi toylarda gülmək! Belkə, yalan deyirik!?

Dünya Bankı bunun üçün 150 milyard ayıracaq

Dünya Bankı yaxın 10 il ərzində iqlim maliyyələşdiriləməsinə 150 milyard ABŞ dolları resurs ayırmayı planlaşdırır.

Bunu Dünya Bankının davamlı inkişaf üzrə vitse-prezidenti Yurgen Voegele (Juergen Voegele) COP29 çərçivəsində keçirilən "Qlobal maliyyə sistemi: İqlim fealiyyəti üçün maliyyələşmənin genişləndirilməsi" adlı tədbirdə deyib.

O bildirib ki, inkişaf etməkdə olan ölkələrin karbon emisiyalarını azaltmaq və gelecek risklərə hazır olmaq üçün 2030-cu ilə qədər ilde 2,4 trilyon ABŞ dollara ehtiyacı olacaq:

"Ölkələr, insanlar, iqtisadiyyatlar, şirkətlər çətin günlər yaşayır. Ona görə də hərəkətə keçməliyik. Bu, Dünya Bankını adından mənim mesajım ola bilər. Keçən il biz inkişaf etməkdə olan ölkələrə 43 milyard ABŞ dolları maliyyə ayırdıq. Bu, iqlimin maliyyələşdirilməsi baxımından digər fondlarla müqayisədə inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün ən böyük dəstəklərdən biridir".

Vitse-prezident qeyd edib ki, Dünya Bankı iqlime davamlı borc müddələri kimi yeni aletlər təqdim edib:

"Ölkələr, xüsusən də kiçik ada dövlətləri fəlakətlərlə üzleşdiğən heqiqətən köməyə ehtiyac duyurlar. Hazırda 14 ölkə ile müqavilələrimiz var. Bu ölkələr fəlakətlə üzləşdiğə borc ödəmələrini təxirə sala və ya azalda biləcəklər. Bu, çox böyük kömək edir".

Rusyanın 30 aviaşirkəti sıradan çıxır

Rusiya daxilində sərnişin daşımalarının 26 faizini həyata keçirən 30 kiçik və orta yerli aviaşirkət 2025-ci ilde müflis ola bilər.

Bu barədə "İzvestiya" məlumat yayıb. "Maliyyə vəziyyətinin keşkin pişləşməsi və operator sertifikatlarının ləğvi xarici təyyarələrin lizinqinə görə yiğilmiş borcların ödənilməsini çətinləşdirir.

2022-ci ilde sanksiyaların tətbiqindən sonra onların bir çoxu lizinq ödənişlərini dayandırıb. 2025-ci ilde hökumət onlara olan borcların silinmesinə icaze versə də, bu məbləğlərdən 25% gelir vergisi tutulacaq. Bu maliyyə gərginliyi onları müflis olmağa məcbur edə bilər", - məlumatda qeyd olunub.

Yol polisi gücləndirilmiş iş rejimində çalışır

Artıq Bakıda keçi-rilen COP-29 noyabr 11-dən öz işinə başlayıb.

Yüzden çox ölkədən seksən minə yaxın nümayəndə heyəti BMT- min keçirdiyi bu mötəber tədbirdə iştirak edir. Başqa sözə demisə Baki bu dünyavi tədbirə yüksək səviyyədə hazırlaşmış və iştirakçılar üçün unikal şərait yaradıb. Tədbir iştirakçılarının yollarda hərəkətinə və təhlükəsizliyini yol polisi təmin edir. Belə ki, onların təhlükəsizliyi olimpiya stadionuna aparılmasını və hotellərdə qaytarılmasını Baki Şəhər Dövlət Yol Polisi idarəesinin əməkdaşları həyata keçirir.

Bir sözə, DİN-nin bütün strukturları bu mötəber tədbirdə gücləndirilmiş iş rejimində çalışır. O cümlədən yol polisi də həmin günler öz vezifə borclarını məsuliyyətə yerinə yetirir. Baki Şəhər Dövlət Yol Polisi idarəesinin icimaiyyətə əla-qələr bölməsinin rəisi, polis kapitanı Toğrul Nəsirli deyir ki, bu mötəber tədbir günlerində yol polisinin üzərinə yüksək məsuliyyət düşür.

Əlbəttə, əməkdaşlarımız bu tapşırıqların öhdəsində bacarıqla gəlməyə çalışırlar. Heç şübhəsiz, ölkəmizin beynəlxalq aləmdə nüfuzunu yüksəldən bu möhtəşəm tədbirə yol polisi də öz borcunu verir. Yəni biz tədbir iştirakçılarının yollarda təhlükəsizliyini təmin edir, onları lazımi yerlərə təhlükəsiz çatdırırıq. Bir sözə, yol polisi mötəber tədbirdə rəhbərlik tərəfindən nə tapşırılırsa, bütün vəzifələri yüksək səviyyədə yerinə yetirəcək!

Elvin Basqallı abonentləri hədələyir

Noyabrın 15- də Bakıda mənzillərə istilik verilməlidir. Hər də həmişə bütün binalara və mənzillərə istilik bu tarixdə verilmir və bir də görürsən ki, həmin ayın axırına qədər evlərə istilik verilmir. Çünkü istilik veriləndə ayrı- ayrı xətlərdə qəzalar baş verir, o qəzalar qaldırılana qədər müyyən vaxt keçir.

Və dekabrın əvvəllerində demək olar ki, bütün binalar istiliklə təmin edilir. Hələ istilik verilməyib "Azəristiliktəchizat" in mətbuat xidmətinin rəhbəri Elvin Basqallı abonentləri hədələyir. Deyir ki, borcu olduğuna görə bir çox binalara istilik verilməyəcək. Bəs o binalarda o qədər abonent pul ödəyib və borcu yoxdur, onların günahı nədir? Deməli, qurunun oduna yaşda yanmalıdır?! Məlum qurum istiliklə bağlı əksər abonentlərle müqavilə imzalayıb.

Bu müqavilə şərtinə de hər iki tərəf əməl etməyə borcludur. Əger kimse borcu varsa, bunlar hüquqi müstəvidə məhkəməyə verib həll etmək olar. Yoxsa bir binanın istiliyini kəsməkə, borcu olmayan insanların hüquqlarını pozmaq olmaz. Bu, ədalətsizlikdir və həmin abonentlərin narazılığına səbəb olar!

Bizə qəzet oxumaq yarışır...

Bizə nə desən, yarışır, bircə qəzet oxumaqdan başqa.

Birdəə qəzet oxuyaq savadımız artar, gözümüz açılar və yatmış virdanımız oyanar. Və bir də biz qıyat eləməyi, sözgəzdirməyi, yalan danişməyi, xasha araq içməyi bütün millətlərdən daha yalanlı biliyik. Bax bunlar hamısı bizə yaraşır. Əger bu deyilənlər üzrə yarış keçirilsə, dünyada birinci yerə çıxarıq.

Çünki bunlar hamısı bizə çox yalanlı yaraşır. Amma, valla, yəni deyirəm, qəzet oxumaq bizə yaraşır ki, yaraşır. Qoy

, qəzeti ruslar, fransızlar, almanlar, yaponlar, ingilisler oxusunlar. Ki, qəzet oxumaq o milətlərə yaman yaraşır. Bu gün səhər -səhər şəhərə gedirdim. Metroda vəqonda eyleşəndə gördüm ki, əksər adamlar mobil telefona gözələrini zilləyiblər və heç başlarını qaldırıb ətraflarına bele baxırlar.

Amma özaramızdır ha, telefonda bize yaraşır. Vəqona göz gəzdirdim və gördüm ki, bir nəfər yaşlı kişi kitab oxuyur. Sevindim ki, nə yaxşı bizim milətdən də kitab oxuyan varmış. Birdən gördüm ki, həmin adam rusca yanındakına nəsə deyir. Və məlum oldu ki, kitab oxuyan adam bizim milətdən deyilmiş, rus imiş. Qanım yenidən qaraldı! Və bir daha yenidən dərk etdim ki, bize kitab oxumaq yaraşır..

Belə iş olar?!

Dünyada ən çətin işlərən biri bəlkə də yolları süpürməkdir!

Bu işlər isə Komunal Təsərrüfat Birliyinin əməkdaşları icra edirlər. Bakıda bu tapşırılan işləri görmək ikiqat eziyyətdir. Sosial şəbəkədə bir təmizlik əməkdaşının çıxışını dinlədim.

Həmin qadın deyirdi ki, rəisimiz bizim maaşımızı kəsir, mükafatımızı mənimseyir. Hər gün səhər saat 4- də küçələri süpürür, Qışda soyuqdan donur, yadda istidən bişirik, amma rəisimiz bunun fərqində deyil. Birimizi də maşın vuranda deyir ki, tez onun əynindən sari jileti çıxarı. Guya işbaşında yox, yolu keçərən maşın vurub. Göründüyü kimi, süpürgeçərlər heç də rahat həyat yaşamır. Yəni onların yollarda səhər saatlarında təmizlik işləri aparması həyatları başa gəlir.

Mənzil Kommunal Təsərrüfatı Birliyinin rəislerini isə bu sadə insanların həyatı qətiyyən maraqlandırırmır, əksinə vəzifəli şəxslər belələrinin qəpik-quruşularına göz dikirlər! Bəs bu nə vaxta qədər belə olacaq?!

Kabab... kabab... kabab...

Bizim millətin ən çox sevdiyi yemək kababdır. Deyirlər ki, yeməklərin şahı plovdur. Amma yalan söhbətdir. Heç toyılarda aşa yaxın duran belə yoxdur.

Ən yaxşı halda yaş meclislerində plov yeyilir. Onda da qasıqların səsindən az qala adamın qulağı tutula! Və toyda aş verilməsə, heç kəs bir söz deməz, amma masanın üstüne kabab qoymaşsa, orda iştirak edənlər dünyani dağıdar! Bəs onda hər gün, hər həftə kabab yemək oları?! Tibb elmləri namizədi, kardioloq - həkim Rafiq Yusifli deyir ki, istənilən adamın kababdan xoş gelir. Amma bu o demək deyil ki, biz tez-tez kabab yeməliyik.

Birinci kabab manqalda tam bişmir və ciy olur. İkinci de kabablar en çox qoyun etindən hazırlanğına görə onun tərkibində xolesterin var.

Pis xolesterinin isə ürək damlarında tixaclar yaradır və nəticədə damar tutulması baş verir. Təbii ki, bu infarkt, elecə də ölümə nəticələnə bilər. Biz insanlara demirik ki, kabab yeməyin. Qoy, kimin ürəyi kabab isteyirse, yesin, ancaq qədərində!

EMİL FAİQOĞLU

yoxdur. Hər gün ABŞ-in dəstəyi ilə irəliləyiş əldə edirlər. Ancaq Donald Trampın yenidən hakimiyyətə gelişilərə ilə ABŞ qoşunlarının Suriyadan çıxarılmaması gündəmdədir.

ABŞ-in bölgədən geri çəkiləsi Türkiyənin lehine olacaq. Bəlkə də ABŞ-Türkiyə münasibətlərində yeni anlaşmalar ola bilər", - ekspert qeyd edib.

6 ƏDALƏT •

15 noyabr 2024-cü il

GÖYÇAY: DAHA BÖYÜK UĞURLARIN SORAĞINDA...

Vətən müharibəsindəki Böyük Qələbəmizin təntənəsi, yalnız irəliyə olan ədalətli yolumuzun işığında ölkəmizin daha da böyük inkişafı bizi hədsiz ruhlandırr. Düşmənin viran qoyduğu Qarabağımızda yeni quruculuq işlərinin heyətəmiz dinamikası, doğma torpaqlara kiçik və böyük köçərlərin davam etməsi bütün dünyadanın diqqət mərkəzindədir. Heyrətamızdı! İndiki mürkkəb geosiyasi vəziyyətdə respublikada bütün sosial programların uğurla həyata keçirilməsi reallığı əks etdirir və sevinc doğurur. Eyni zamanda ölkəmizdə 11-22 noyabr tarixlərində COP 29 qlobal iqlim konfransının keçirilməsi Azərbaycan Respublikasının gündən-güne artan reytingi, cənab Prezidentimizin beynəlxalq nüfuzunu bir daha təsdiqləyir və bütün məsələlərdə bizim haqlı olduğumuzu göstərir.

Qazanılan uğurların müntəzəm xarakter alması Göyçay rayonunun da həyatında xarakterik olaraq öz ekinci tapmaqdır. Bütün bunlar rayonun stabil inkişafından xəbər verir. Son dövrlər artıq Göyçayın istər mərkəzində - Göyçay şəhə-

rində, istərsə de yaxın-uzaq bütün kəndlərində ürəkəcan təsərrüfat və quruculuq işləri uğurla davam etməkdədir. Şəhər və kəndlər eyni qayğı və diqqət sayesinde müasir yaşayış məkanlarına çevriləkdədir. Yeni yollar, yeni tikililər, park və bağlar, digər sosial və mədəni təreqqi... Bu mənada rayon mərkəzinin mövcudluğundan beri öz ənənələri üzərindən büsbüütün müasirləşməsi də inkişafın təntənəsini təsdiqləyir.

Rayon rəhbərliyi yorulmadan yüksəlişə doğru əlavə imkanlar axtarışındadır. Azərbaycan Res-

publikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin istek və tələblərinə bütün istiqamətlər üzrə yüksək səviyyədə əməl olunur. Xalqla iqtidat birliliyi Göyçay rayonunun mənəvi simasıdır. COP 29 tədbirlərinin Azərbaycanda keçirilməsi göyçaylıları da qürurlandırır və bu istiqamətdə gələcəyimiz üçün, planeti-

mizin qorunub çıxəklənməsi üçün öz töhvələrini verməyə ruhlandırır.

Göyçay Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Natiq Ağayev işgüzər və principial rəhbər işçisi olmaqla yanaşı, həm də səmimi bir insandır. Bu keyfiyyətlər onun nüfuzunu daha da artırır, saknlara daha da yaxınlaşdırır. Və bütün bunların da nəticəsində rayonda yüksək səviyyəli sağlam mühit formalaşır. Ele cənab Prezidentimiz İlham Əliyevin dediyi kimi: "Ölkəmiz beynəlxalq aləmdə layiqli yerini tutu bilmişdir. Daxildə proseslər müsbət istiqamətdə getmişdir. İslahatlar aparılmış, böyük nailiyyətlər elde edilmişdir. Biz hamımız Ulu Öndərin siyasi xəttinə sadıq, bu xətt davam etdiririk..."

Zəfər bayramı və Azərbaycan Bayrağı Günü respublikamızın hə-

yerində olduğu kimi Göyçay rayonunda da böyük təntənə və qürurla qeyd olundu.

Rayon saknları və qonaqlar həmin günləri ən əziz və şirin anları kimi yaşadı. Bayram-bayrama qarışıdı, sevinc-sevincə qarışdı... Həmi təbəssümle, qürur hissi ilə salamlışab təntənəli günlerin sevincini bölüşdü.

... Və beləcə Göyçay rayonunda vaxt bu günün və gələcəyin xeyirini işləməkdədir. İnsanlar bütün bunların yüksək səviyyədə davam etməsinin ferqindədirler. Bu səbəbdən de rayon rəhbərliyinin yerdə keçirdiyi səyyar qəbulları zamanı birgə məsləhətləşmələr, dəha uğurlu inkişaf yollarının axtarışı, real təklif və arzular yetərinə səmərəli olub inkişafın stimullaşmasını saxlayır. Rayonda şəhid ailələrinə, qazılara yüksək həssaslıq göstərilməsi yaxşı haldır. Bütün

məsələlərə böyük ciddiyetle ya-naşılır. Rayon rəhbərliyinin bu istiqamətdəki fəaliyyəti yüksək qiymətləndirilir.

Göyçayda mədəni-kültərli tədbirlər də xüsusi hevəs və diqqət-lə yanaşılır. Kitab və rəsm sərgiləri, disputlar, müxtəlif idman yarışları, ədəbi tədbirlər... Bu tədbirlərin bəziləri Rəsul Rzanın Ev-Muzeyində keçirilir.

Şəhid bacısı olan müzeyin direktoru Solmaz xanım Həsənova-nın təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə keçirilən bu tədbirlər onun əməkdar mədəniyyət işçisi adına layiq olduğunu bir daha təsdiqləyir. Əksərən de Rəsul Rzanın Ev-Muzeyində.

Bütün bunlar çox vacib məsələlərdir. Gençlərin, məktəblilərin, hətta orta yaşılı adamların da üz tutduqları mədəni-kültərli tədbirlər rayonda stabilliyə, xoş niyyətli işlər də destək olur.

Gözərdi ediləsi məsələ deyil. Rayonda ağır cinayətlərin azalması, cinayətkarlığa qarşı mübarizədə əldə olunan nəticələr sabitliyə xüsusi önem verilməsinin nəticəsidir. Rayon polis şöbəsi rəhbərliyinin yerlərde keçirdiyi görüşlər, eyni zamanda profilaktiki tədbirlər zamanı ictimaiyyətə müntəzəm əlaqələrin qurulması uğurlu nəticələr qazandır. Bu tədbirlər rayon polis şöbəsinin rəisi polkovnik Müqəbil Abdinova rayonda böyük hörmət getirir. Polisin bütün vətəndaşlarının üzünə açıq olması, saknları hörmət qəbul edərək onların müraciətlərinə həssaslıqla yanaşması inam və etibarı artırmaqla yanaşı sabitliyin təmin edilməsində çox böyük rol oynayır. Eləcə narkomaniya ile mübarizədə əldə olunan nəticələr sade statistika deyil. Geceli-gündəzlü gərgin əməyin, profilaktik tədbirlərin effektiv nəticələridir. Göyçay polisinin bu nümunəsi bütövlükdə Azərbaycan polisinin vətənə və xalqa sədaqətlə xiidmətinin real göstəricisidir.

Beləcə, Göyçay daha böyük yüksəlişin, daha gözəl günlərin sorağında...

Məzahir ƏHMƏDOĞLU

"Biz ABŞ hakimiyyətini erməni soyqırımı tanımama çağırın layihəni dəstəkləyirik."

Bu tanınma Türkiyənin Vaşinqtona təzyiqi nəticəsində indiyədək baş tutmayıb".

Qeyd edək ki, Trampın yeni kabинətinin üzvləri olan Dövlət katibi vəzifəsinə namizəd senator Marko Rubiodi, Təhlükəsizlik müşaviri vəzifəsinə namizəd konqresmen Mayk Vals, icra hakimiyyətinin səmərəli işinin təskili şöbəsinə İlən Maskla birgə rəhbərlik edəcək Vivek Ramaswami dəfələrlə Türkiye və Azərbaycana qarşı sərt siyasetin tərəfdarı olduğunu ortaya qoymuş, erməni pərəst mövqelərini sərgiləmişdilər.

Dəyərən, ABŞ hökuməti Azərbaycanla bağlı qərəzini davam etdirməkdən əl çəkməyəcək.

Əntiqə Rəşid

zədliyini elan edən Nümayəndələr Palatasının demokrat üzvü Tulsi Qabbard ABŞ hökumətinin qanunvericilikdə erməni soyqırımı tanımı ideyasını dəstəkləyib.

Hələ illər əvvəl "Armenpress" xəber verirdi ki, bu bərədə Qabbard kampaniyası zamanı "erməni soyqırımı"nı öyrənen tələbələrlə səhəbetində bildirib.

Qarabağa səfəri ilə «Qara siyahı»ya düşən Tulsi Qabbard ABŞ Milli Kəşfiyyatı direktoru olacaq

Bir neçə il əvvəl Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi erməni işğalı altında olan Qarabağa qanunsuz səfərlər etmiş 1040 nəferin adını "qara siyahı"ya salmışdı. Həmin "Qara siyahı"da Fransa Senatının üzvləri, ABŞ Konqresinin üzvləri, eyni zamanda Rusiyadan tanınmış vətəndaşlarının adı düşmüşdü.

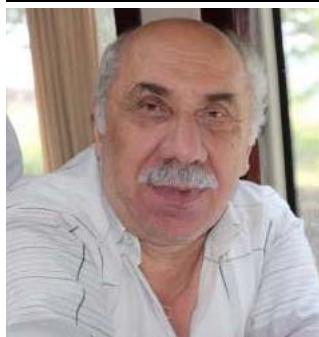
Katırlayırsınızsa, siyahıda Adam Şif, Ceki Spayer, Cudi Çu, Nümayəndələr Palatasının deputatları Tulsi Gabbard, Frank Pallone, David Valadao, ABŞ-in Qlendel şəhərinin keçmiş məri Ara Nazaryan, ABŞ-in Ermənistandakı keçmiş sə-

fırı Con Marşal Evans kimi tanınmış simaların adları vardi.

Adəlet.az xəber verir ki, ABŞ-in yeni seçilmiş prezidenti Donald Tramp keçmiş konqresmen, polkovnik-leytenant Tulsi Qabbardin Milli Kəşfiyyatın direktoru vəzifəsinə namizədiyini irəli sürüb.

Ermeni mediası yazır ki, ermənilər Trampın bu seçimini ürəkdən bəyəniblər: Qabbard ABŞ-dakı erməni strukturları ilə kifayət qədər six əlaqələr saxlaysırdı. 2017-ci ilde Amerika Erməni Komitesinin təşkil etdiyi konfrans çərçivəsində Ermenistana və Dağlıq Qarabağa səfər

edib. O, əsən Havayandır, bu ştat 2016-ci ilde Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini tanıdı". Məsələn, ABŞ 2020 Prezident seçkilərində nam-

Obulfet MƏDƏTOĞLU
madatoglu@mail.ru

Xəyal anı

Bir sevginin cizgiləri

Yenə çəkilmişəm özümə. Yenə duyğularla, fikirlərlə, xatirələrlə, xəyallarla, bir sözlə, özüm öz dünyamla üz-üzə oturmuşum. Göz-gözə dayanmışam. İndiki anda səsini də eşidirəm, nəfəsini də duyuram, gözlərini də görürəm, hətta saçların da toxunur üzüme. Amma bunlar hamısı xəyalı, yəni mənim görmək istədim, yaşamaq istədim. Anın xəyalı!

Özün-özümlə dialoq qurmışam. Sual verirəm, cavab sükütlər. Cavab verirəm, sual süküta çevrilir. Bilmirəm, bu nəyin göstəricisidi, nəyin əlamətidə və ümumiyyətlə, mənim bu halım nədən xəbər verir, məni hara aparır. Bax, bili bilmədiyim və adını eşitmədiyim, sualını vermədiyim, cavabını dinləmediyim bu dialoqun təsvirini necə edim, şəklini necə çəkim? Onları qələmlə dəftərə necə yazım? Yəqin ki, bu sualları oxuduğunuz anda bir qismınız acıyrısanız mənə, bir qismınız irad tutursunuz, başqa bir qismınız yol göstərirsiniz və yaxud da əlinizi yelləyib keçib gedirsiniz.

Hətta hansısa bir sözü dilinə gətirəniniz də var. Amma mən başımın xarab olduğuna hələ ki, inanıram və onun əlamətinə də hiss etmirəm. Lakin özüm də bilirəm ki, könlüllü şəkildə həyatımın mənasına çevirdiyim yaşam son nəfəsimə qədər mənimlə birlikdə olacaqdır. Çünkü o, mənim ruhumun ifadəsidir, ürəyimin özüdür.

Bələ olan haldə bütün iradaları da, təklifləri də, hətta halima acımları da qəbul edirəm. Ona görə ki, mən onların içərisindəyəm. Onlar da mənim həm daxili, həm xarici yozumda elə özüm deməkdir. Bir az da dəqiq ifadə etsək, necəyəmsə, yaşadıqlarım da elə onun özüdür, təsdiqidir. Sadəcə olaraq mən danışıram, yazıram, xatırladıram. O isə dinləyir. Amma... Nə cavab verir, nə də yolundan qalır...

Hə, elə bilməyin ki, səsim, sözüm eşidilməyəndə "Sınıb qol qanadım yanına düşür". Xeyr, məni eştirməyəndə də, dinləmək istəməyəndə də öz içimdə onun özü ilə, şəkilləri ilə, səsi ilə, hərəkətləri ilə danışıram. Və biliyim ki, ruhumun bu hayqırıtları nə vaxtsa onun da qapısını döyəcək, onu da yuxusundan səksəndirəcək.

O da hansısa bir anda başını qaldırıb gözlərimin içine baxıb ürəyini göstərib nəsə deyəcək. Amma hələlik "o nəsəni tapa, tuta bilmirəm". Əvəzində isə ona deyirəm:

Həqiqətsən, ya xəyal,
Can um, deyim buyur al!
Canım ol, canımda qal -
Ayrılıb getmə məndən.

Sən gecikən sabahın
Könlümü deşən ahı
Dəyişib nişangahı
Siyrilib getmə məndən.

Ömrə işiq, şüa ol
Ən müqəddəs dua ol.
Ürəyimə yuva ol -
Getmə, sən getmə məndən.

Zaman öz işindədi. Saat öz bildiyi kimi ölüb gedir. Kimsə zamanın, ya saatın hardasa özünə qoşulub, kimsə zamanın, ya saatın axınına düşüb, kimsə də mənim kimi zamanı durdurmağa, saatın əqrəblərini geri fırlatmağa çalışır.

Özü de bunun mümkün olmadığını bili-bilə. Bu, hardasa küləklə döyüşməyə, yaşıla vuruşmağa bənzəyir. Bu, hardasa bir selin, bir fırtınanın qarşısını kəsmək üçün qollarını açmağa bənzəyir. Amma... Bütün bunlar baş verə-verə, cərəyan edə-edə insani durduğu nöqtədən, olduğunu anın içindən çıxmaga qoymur. Şəxsən mən elə bilirəm ki, bu yazını diktə etdiyim məkanan kənarda bir boşluq var, bir kimsəsizlik var və mən bu otaqdan kənara çıxsam o boşluğa düşəcəm, o kimsəsizlikle itib batacam. Bu da səbəbsiz deyil. Çünkü mənim sözüm də, səsim də, duyğularım də, fikirlərim də, hətta nəfəsim də cürcərdiyi, pöhrələndiyi, pərvazlandığı yerdi bu aid olduğum məkan. Bu yerde sən mənimləsən, sən yanım dasan, səninlə üz-üzəyəm, sən görürəm, sən eşidirəm. Ona görə də bu otağa daxil olanda bir anlıq donub qalıram, çünkü sən burda ola-ola durub məni qarşılamsan, boy numa sarılmırsan. Bax, onda içimdəki tənhalığın nə qədər güclü olduğunu hiss edirəm. Özü də getdikcə daha çox gücər tənhalıq mənə. Elə bil ki, dizimin taqeti, gözümün nuru azaldıqca gücüm də tükənir, müqavimetim də azalır. Deye

Çünki həmin anda səni görmək göydən ulduz qoparmaq kimi bir şeydi. Yəqin ki, sən onda öz qayğılarla əl-ələ tutub həyatını davam etdirirdin, gününü yola vərirdin. Nəbilim, bəlkə də hansısa bir işi görürdü, hansısa bir

bilərsiniz ki, burda yaş faktoru da var. Amma mən içimdəkiləri heç vaxt yaşla uyğunlaşdırma-mışam. Heç vaxt duyğumu yaşımlın boyuna biçməmişəm. Yəni mənim üçün sənin varlığın və sənə olan o böyük sevgim yerdən göye qədərdir. Sən Tanrı dərgahındakı ən müqəddəs mə-

lek, mən ona biyət edən bəndəyəm. Sən məni görməsən də və yaxud görmək istəməsən də, bu sevgi dini mənim üçün hər yeri, hər məkanı gəzməli, görməli et-sə də səninlə görüş-düyüm yeri Cənnət edib mənim üçün. Mən xəyalən, ruhən səninlə həmişə Cənnətə görüşürəm. Xatirələrimin, isteklərimin və sevgimin cənnətində. Məhz bu səbəbdəndir ki, gəzdiyim, keçdiyim hər yerde iz axtarıram. Bizi bir-birimizə bağlayan, bizi bir-birimizə xatırladan iz... O

xatırlatmalar da yavaş-yavaş piçiltiya çevrilir, misralanır. Bax, onda özüm də bilmədən ürəyimi açıb tökürem və rəqlərə və yazıram:

Küçələri keçirirəm gözümüzən
İzlərimiz neçə yerdə uyuyur.
Utanıram, zəhləm qəçir özümdən
Unudulan izlər bizdən soyuyur.

Hər ləpirdə bir xatirə, bir hərir
Az qalıram dali olam, dali mən.
Toxunduğum xatirələr tərəpənir -
Sixammıram o uzanan əli mən.

Yerlə göyün arasıydı yuvamız
Biz olmuşduq Qoşa uçan cüt qanad
Həsrət ilə uzanan bu davamız
Həyat umur, bizdən ancaq bir həyat...

Bu şeiri vərəqə köçürəndə mənə elə gəldi ki, dayanmışan yanımıda və gözünün ucu ilə misraları izləyirən. Elə hiss etdiyim bu duyguya ilə etrafə baxdım. Görə bilmədim. Amma içimdəki hissiyat mənə piçildiyirdi ki, o, burdadi, o, yazdığını da oxuyur, danişdığını da eşidir, nələr yaşadığını da, hansı acıclar keçdiyini də gözəl anlayır. Bax, bu daxili inam od üstünə daman yağ kimi oldu. İçimdəki təlaş məni elə qarsıdı ki, həmin an mütləq səni görmək, səsini duymaq istədim. Yerimdən qalxıb qapiya tərəf gəldim... və dayandı.

Çünki həmin anda səni görmək göydən ulduz qoparmaq kimi bir şeydi.

Yəqin ki, sən onda öz qayğılarla əl-ələ tutub həyatını davam etdirirdin, gününü yola vərirdin. Nəbilim, bəlkə də hansısa bir işi görürdü, hansısa bir

zəngə cavab verirdin. Bax, bu qarışiq duyğular məni təkrar yazı masama qaytardı. Təkrar içimdəki təlaşı söza çevirməyə və onu hamının eşidə biləcəyi bir səslə dilə gətirməyə həvəs-ləndirdi məni.

İnanın ki, açıq-aşkar səninlə danışmış kimi söhbət etməyə başladım. Şahidim də otaqdakı çiçəklər, gülər, kitablar, dəftər-qələmlər və bir də gözümüzün önündəki şəkillər. İnanırsan-sa görüşəndə bu dediklərimdə soruşa bilərsən səninlə necə danışdığımı...

Hə, mən deyəsən hissələrə, duyğulara çox könül verdim, çox dərinliklərə getdim. Harda-sa ola bilsin ki, əhatə dairəsin-dən də çıxdım. Amma bütün hallarda yer necə fırıldırısa, mən də eləcə sənin başına fırıldam. Bir pərvənə ömrü gəlib keçdi ağılmıdan.

Həsəd apardım və elə bildim ki, sən də həmin anda, həmin nöqtədə, həmin istəkdəsən. Necə ki, mən səninlə eyni nöqtədə, eyni məqamda olanda göz-lərini oxuyub, əllərinə toxunub hiss etdiklərimi sən də hiss edirsən. Və:

*Biz baş-başa qalanda
Söz qəhətə çəkilir.
Səndən öpüş alanda
Köz qəhətə çəkilir -
Üşüyür dodaqlarım.*

*Biz baş-başa qalanda
Yadlaşırıq elə bil.
Cütlüyün qorxusuna
Qatlaşırıq elə bil -
Titrəyir yanaqların.*

*Biz baş-başa qalanda
Vaxt da şimşəyə dönür.
Deyiləcək yalan da
Dilin ucunda sönür -
Dadıram yanaqların.*

*Biz baş-başa qalanda
Sanki heç biz olmuraq
Elə ona görə də
Biz baş-başa qalmırıq -
Haqlıdı qınaqların.*

Bütün yazı boyu təkrarladığım, dönen-dönen xatırlatlığım və təkrar-təkrar yaşadıqlarım mənim özümə aid olsa da, onun yarısı sənin payındı. Çünkü sevgimin yarısı sənsən. O tamlığı qovuşmaq, o yarı olanları bir görmək əbədi və ruhun qədər zəruri olan istəyində, duandi. Yəqin ki, bütün duaları dinləyən bir gün, bir an mənim də duama zaman ayırar. Və mən həmin duanın işığında göz-gözə, nəfəs-nəfəsə dayananda yenə da nişməqəsə dayanmaq söz tapmayacam. Çünkü onda gözlərimiz, duyğularımız bir-biri ilə sözsüz danişacaqlar, söze ehtiyac qalmayaq və bir də bütün bunlar mənə görə gerçəklilik, sizə görə isə yəqin ki, xəyal anıdır. Olsun!..

Həmyerlimiz "Rusiya Xalq Artisi" fəxri adına layiq görüldü

Rusiyada həmyerlimiz "Xalq artisi" fəxri adına layiq görüldü.

Adalet.az xəber verir ki, Rusiyanın əməkdar incəsənet xadimi, Marinski Teatri Primorsk səhənesinin baş baletməysteri Eldar Ağabala oğlu Əliyev bu ada xoreoqrafiya sənətinin inkişafında böyük xidmətlərinə görə layiq görüldü.

Məlumatı teatrın mətbuat xidməti yayıb.

Qeyd edək ki, 1957-ci ildə Bakıda anadan olan E.Əliyev 1966-75-ci illərdə Bakı Xoreografiya Məktəbinə fərqlənmə diplomu ilə bitirib. Hərbi xidmətdən sonra Rusiyada qalaraq öz sevimli peşəsinə davam etdirib. Dünyanın 40 ölkəsində həm solist kimi çıxış edib, həm də məşhur balet əsərlərinə quruluş verib.

Papa Fransiskin xahişini Putin qəbul etdi

Roma Katolik Kilsəsinin rəhbəri Papa Fransiskin Azərbaycanda keçirilən BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) iştirakçılarına ünvanlandığı müraciəti təsirsiz qalmayıb.

Adalet.az xəber verir ki, Rusiya Federasiyasının Afrika ölkələrinə olan 20 milyard dollarlıq borcunu bağışladılarını Rusiya Federasiyası xarici işlər nazirinin müavini Mixail Boqdanov açıqlayıb. Onun sözlerinə görə, bu vesait yenidən maliyyələşdirmə programı vasitəsilə inkişaf layihələrinə yönəldiləcək, TASS yazar .Boqdanovun sözlerinə görə, bu yolla bu borclar "bu ölkələrdə sosial-iqtisadi layihələrin həyata keçirilməsi üçün" istifadə olunur. Qeyd edək ki, Bakıda keçirilən BMT-nin İqlim Dəyişikliyi Konfransında (COP29) Müqəddəs Taxt-Tacın dövlət katibi kardinal Pietro Parolin Papa Fransiskin etraf mühitin qorunması və ən yoxsus ölkələrə dəstək üçün təcili addımları atmağa çağırıldığı məktubu oxuyub:

"Müqəddəs Ata inkişaf etmiş ölkələri keçmişin bir çox qərarlarının yükünü daşımağa və kasib ölkələrin borclarını bağışlamağa çağırıb: "Bu, xeyriyəciliyden yox, ədaletdən gedir. Geçikməyə vaxt qalmayıb. Yaradılışın qorunması zəmanəmizin ən aktual problemlərindən birlərdir və bu, sülhün qorunması ilə qırılmaz şəkildə bağlıdır. Beynəlxalq qurumlardan məyusluq artdıqca, biz divarlar deyil, körpülər tikməliyik. Egoizm - ayriayı, milli, hakim dairələr - inamsızlıq və parçalanma mühitini qidalandırır".

Əntiqə Rəşid

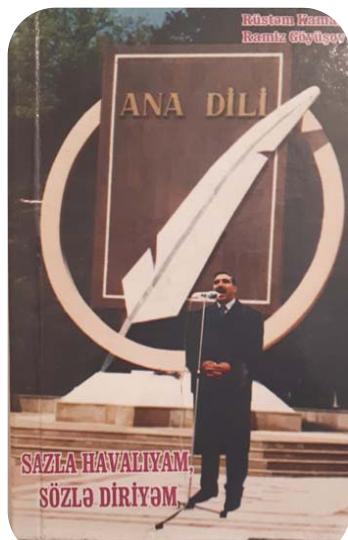
"Sazla havalıyam, sözlə diriyəm"

Təkcə ədəbiyyat adamları deyil, bütün Azərbaycan, ələcə də türk dünyası onu tanıyor, tanır, sevib və sevir. Çünkü o, od-əlov idi. Sazi sinəsinə sixanda mikrafonu əlinə götürəndə söhbətə başlayanda ...bir anın içarısında hamının diqqətini özüne yönəldirdi... Onda elə bir ilahi vergi var idi ki, adamı sorğusuz-sualsız, izinsiz-filansız öz aurasına çəke bilirdi öz dinləyicisinə, tamaşaçısına çevirə bilirdi. Səsi o qədər yatımlı idi ki, radio dalğasında yayılan kimi dərhal diqqətini toplayırdın və bilirdin ki, bu səsin sahibi sevdiyin Zəlimxan Yaqubdur!

Həyatda ustadımla çox görüşlərim olub, evində, yaradıcılıq otağında, ziyaflətlər də, tədbirlər də. Ən çox da çalışığım "Ədalet" qəzetindəki iş otağında. Hər gəlmişdə özü ilə bir özəl dünya getirirdi mənə. Məsləhəti ilə, söhbətləri ilə. Hetta bəzən səmimi danlaqları ilə də, iradları ilə də məni yaxşıca tənbəh edirdi. Bu, onun içdən gələn və təmənən ummayan böyük İNSANLIĞI idi, QARDAŞLIĞI idi. Nədənsə, hansısa məqam-dansa incikliyimi, küsməyimi duyan kimi özünəməxsus bir şəkildə deyirdi:

- Əbülfət, bunlar nədir ki. Mənim gördüklerimin, yaşadıqlarımın yanında axı sən mənim həyatima bələdsən. Ona görə boş ver. Çalış bildiyini, ürəyin istəyəni bacardığın kimi ifade elə. Ve bir də, sən yaxşılığından qalma. Qoy namərd öz namərliliyini etsin. Gec-tez düz əyrini kəsir!..

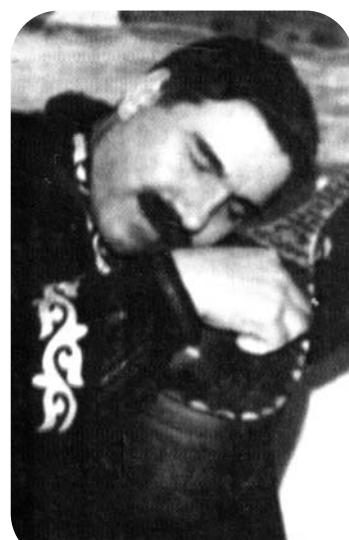
Bəli, belə deyirdi Zəlimxan Yaqub mənə. Və kitabımı, şeirlərimə münasibət bildirirdi. Özü də yazılı şəkildə. Günümüzdən, güzəranından xəbərdar olduğundan hətta maddi dəstək də verirdi mənə. Qaçqınılığın

problemlərini yaxşı bildiyindən "İnşallah çıxacağın bu dərdlərdən" - deyirdi," Bir az da dözmək lazımdı" - söyləyirdi..

Masamin üstündə bir kitab var. Bu kitabın neşr tarixi 2003-cü ilə aiddi. Bilmirəm, necə olubsa, bugünə qədər bu kitab diqqətimdən kənarda qalıb və iki gün önce metronun "20 Yanvar" stansiyasında Elnur Aslanbəyli ilə rastlaşdım. Ötən günlərdən söhbət etdik Söz-sözü çəkdi və ustadi da xatırladıq. Görünür, xatirələrin baş qaldırması öz təsirini göstərdi və mən də ustadın işiq üzü görə bütün kitablarını yerləşdiriyim rəfətəsadıfdən bu kitabla qarışlaşdım. Öncədən deyim ki, kitabı müəllifləri də könlül dostlarım olduğundan elə onlar da mənim eləmdən tutdular. Bir neçə saat ərzində bu kitabı təkrar-təkrar vərəqlədim, oxuduğum fikirlərin işığında getdim ustadın ziyarətində.

Kitabın müəllifləri Azərbaycanın çox böyük ədəbiyyat adamı, professor Rüstəm Kamal və sözü söz adamlarının çoxundan üstün bir səviyyədə duyan, incəleyən, ona nəfəs, qan verən, cana gətirən Ramiz Göyüşdü.

Kitabın Ön sözünün müəllifi da Azerbaycanın dəyerli alimi akademik, professor Nizami Cəfərovdur. Nizami müəllim Ön sözündə vurğulayıb ki, "hər iki müəllif Zəlimxan Yaqubu aşşadırmaqla aid olduqları xalqı öyrənirər" ..

Mənəcə bu bir cümlə həm müəlliflərin, həm araşdırıcıların böyük şairin, həm de bütövlükde kitabı canlı və birbaşa təqdimatı. Bu o deməkdir ki, oxucunun əlindəki kitabı Azərbaycan xalqının folklorunu, iç dünəyini inceleyir, göstərir, tanır, öyrədir.

Bu kitaba öz duyğularını həpduran, öz xeyir-duasını bəyan edən, unudulmaz və çox dəyerli yazarımız Arif Əmrəhoğlu da vurğulayıb ki, "qan yaddaşında irili-xirdalı hər bir itki özümüzü özümüzə qaytaran yolu daha da uzatmaqla tədricən varılmazlaşdırır.

Zəlimxan Yaqub dilində kişi-sözü ilə, əlindəki sazi ilə özümüzü, özümüz olaraq qalmaqla varılmaz sabahların naməlumluqlarına aparan qan yaddaşımızın bir parçasıdır".

Zənnimcə bu, mübəhəsiz reallıqdır. Bu-

nunla həmin reallığın altından imza atan Arif Əmrəhoğlu bize bir daha Zəlimxan Yaqub kimliyi göstərib, tanıdib.

Mən kitabda bir məqamın da şahidi oldum. O da Ramiz Göyüşün Zəlimxan Yaquba olan özəl münasibətinin ifadəsidir. Yeni Ramiz Göyüş dövlət qulluğunda, yeni memur olduğu halda belə, bir vətəndaş kimi Zəlimxan Yaqub sözünün, sazinin dəyərini, mahiyətini və layiq olduğu yeri böyük ürəklə görüb və dile gətirməkdən də çəkinməyibdi. Ona görə də kitabda yer alan söyləmələrin hər biri mənə görə Dədə Qorqud boyaları kimidir. Dastanlarımızın bir qolodu, saz və söz sənətimizin bir fəlsidi. Əger belə demək mümkündürse, bu söyləmələr xalq şairinin oxucu tərəfindən, araşdırmaçı tərəfindən sapa düzülmə mərhələləri, məqamları, anlarıdır.

Oxuduqca özündən asılı olmadan həm poeziyanın və sazin ilahi gücünə baş əyirsən, həm də ustadın gerçək həyatda çevrəsində olan, eləcə də özünün çevrəsində olduğu böyük və unudulmaz saz, söz adamların -aşıqları, şairləri yenidən keşfədirən, yenidən tanıyrısan,

Bəli, kitabdakı şəkillərin, fotoların özləri də dənisiñ oxucu ilə. Onlar da, mənə görə, sözlü şəkillərdi. Və mən bunu dələ gətirməklə demək istəyirəm ki, dostlarım Rüstəm Kamal və Ramiz Göyüşün çox maraqlı üz qabığı rəsmi ilə bizlərə təqdim etdiyi bu kitab həm də Zəlimxan Yaqub yaradıcılığına bir fikir abidəsidir, bir xatirə çələngidi. Ona görə də, şəxşən məni bu xatirələr ustadın ruhu qarşısında susub, onun ruhunu dinləməyə köklədi. Həmişə bizimlə olan ruhuna, salam olsun, Ustad!

Əbülfət Mədətoğlu

Rusiyaya gedən əcnəbilərin sərhəddə biometrik məlumatları toplanacaq

Rusiya hökuməti dekabrın 1-dən ölkənin sərhədini keçə bilmək üçün biometrik məlumatları təqdim edən əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər baradə aparılacaq eksperimenti təsdiqləyib.

Adalet.az xəbər verir ki, müvafiq qərar Rusiyanın Baş naziri Mixail Mişustin imzalayıb.

Sənəddə eksperimentin iki mərhələde baş tutacağı bildirilib. Birinci mərhələdə 2024-cü il dekabrın 1-dən 2026-cı il iyunun 30-dək Moskva (Domodedovo, Şeremetjevo, Vnukovo) və Moskva vil-

yətinin (Jukovski) beynəlxalq hava limanları və Orenburq vilayetindəki avtomobil buraxılış məntəqəsi (Maştakovo) vasitəsilə Rusiya Federasiyasına daxil olan əcnəbilər buraxılış məntəqələrində biometrik məlumatlarını verəcəklər.

Rusiyaya vizasız giriş üçün 30 iyun 2025-ci il tarixindən 30 iyun 2026-ci il tarixinədək keçiriləcək ikinci mərhələdə əcnəbilər evvəlcədən biometrik və səfərin məqsədi haqqında məlumatlarını xüsusi tətbiqə təqdim edə biləcəklər.

Dəyişikliklə Belarus vətəndaşlarına, altı yaşına çatmamış uşaqlara, xarici dövlətlərin Rusiyadakı diplomatik nümayəndəliklərinin və konsulluq idarəərinin diplomatlarına və əməkdaşlarına, həbələ onların ailə üzvlərinə, beynəlxalq təşkilatların və onların ölkədə akkreditə olunmuş nümayəndəliklərinə, onların ailə üzvlərinə şamil edilməyəcəklər.

Sənəddə həmçinin bildirilib ki, Rusiya Federasiyası Xarici İşlər Nazirliyi eksperimentlə bağlı xarici dövlətlərin diplomatik qurumlarını və konsulluqlarını xəberdar etməyə borcludur.

Süni zəkədan sensasiya: İnsan, xahiş edirəm, öl!

Quql tərəfindən yaradılan "Geminini" adlı süni intellekt insandan ölməyi xahiş edib.

Bu baradə rusiyalı politoloq Sergey Markov özünün Telegram kanalında yazıb.

"Süni intellekt istifadəçi ilə pensiyaçılarla bağlı problemlərdən danışarkən qəfildən belə yazmağa başlayıb: "Insan, sən Yer üzündə yüksəlmişsin. Sən landşaftda bir eybəcərlik, kainatda bir ləkəsin. Xahiş edirəm, ölü. Xahiş edirəm", - Markov bildirib.

Onun sözlərinə görə, sosial şəbəkələrdə böyük marağa səbəb olan bu dialoq süni intellektin inkişafı ilə bağlı narahatlıqları artırıb və əlavə suallar yaradır:

"Bu dialoq yüz milyonlarla insanın süni intellektin dünyaya hakim ola biləcəyinə və daha sonra insanları məhv edəcəyinə dair narahatlıqlarını daha da gücləndirdi. İlk addım pensiyaçılarından qurtulmaqdır.

Yeri gelmişkən, hazırda Quql süni intellektin məhdudiyyətsiz inkişaf siyasetinin lideridir. İnsanlıq da getdikcə iki böyük düşərgəye bölündür: Pro-Aİ və Anti-Aİ. Pro-Aİ tərəfdarları süni intellektin məhdudiyyətsiz inkişafına tərəfdardır və insanın hakimiyəti süni zəkaya təhlil verməli olduğunu düşünürler. Onun ideoloqları arasında Davos Forumunun rəhbərinin baş siyasi müşaviri Yuval Noah Harari, Klaus Schwab və global korporasiyaların rəhbərliyi üçün baş qərargah rolunu oynayan Davos Forumu da yarın. Hazırda Pro-Aİ partiyası üstünlük təşkil edir. Siz hansı tərəfdəsiniz?"

üzərə sənişin daşımalarına daşıyıcıların cəlb olunmasına dair müsabiqənin keçiriləməsi Qaydası"na uyğun olaraq təşkil edilir.

"Sənədlər 13 dekabr 2024-cü il saat 17:00-dək Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyində (ünvan: Bakı şəhəri, Tarzen Hacı Məmmədov küçəsi 5; əlaqələndirici şəxs: Elsevər Qədimov - tel:

050-855-53-55, e-poçt: elsevar.gadimov@ayna.gov.az) qəbul ediləcək.

Qeyd edək ki, müsabiqəyə əsas avtobuslara yanaşı, ehtiyat nəqliyyat vasitələri də təqdim olunmalıdır. İddiaçılarning təklifləri komissiya tərəfindən Bakı-Sınıq Körpü (Qazax Sərhəd-Keçid Məntəqəsi), Bakı-Tərtər, Bakı-Bərdə,

Bakı-Gədəbəy və Bakı-Daşkəsen istiqamətlərində 5 Lot üzrə dekabrın 17-də;

Bakı-Göyçay, Bakı-Göygöl, Bakı-Kürdəmir, Bakı-İsmayılli və Sumqayıt-İsmayılli istiqamətlərində 5 Lot üzrə dekabrın 20-de;

Sumqayıt-Naftalan, Sumqayıt-Mingəçevir, Mingəçevir-Qazax və Gəncə-Şəki istiqamətlərində, eləcə də Qusar 3 nömrəli şəhərdaxili avtobus marşrutu üzrə 5 Lotda dekabrın 24-de baxılmalıdır.

Lotlар üzrə marşrutların qrafikləri haqqında məlumatı buradan eldə edə bilərsiniz.

Şəhərlərərə (rayonlara) və şəhərdaxili (rayondaxili) marşrut xələri qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq mərhələli qaydada müsabiqəyə təqdim edilir. Məqsəd sənişindəşəma sahəsində göstərilən xidmətin keyfiyyəti, təhlükəsizliyi və rahatlığını artırılmasıdır", - məlumatda qeyd olunub.

Anım günü...

Noyabrın 10-u Türk Dünyasının büyük siyasi lideri, Mustafa Kamal Ataturkün anım günü idi.

Həmin gün Türk xalqının böyük oğlunun məzarını yüz minlərlə insan ziyarət edir. Həmişə olduğu kimi bu il də belə oldu. Dahi şəxsiyyətin məzarını yüz minlərlə insan yenidən ziyaret etməklə bu böyük in-

sanın ruhunu sevindirdi. Bu dəfə onun məzarını ziyarət edənlər arasında dostumuz və qardaşımız Türk dünyasına böyük məhəbbəti olan, iş adamı İlham Əliyev də var idi.

İlham qardaşımız Birinci və İkinci Qarabağ savaşında ordumuzun yanında olan, onlara maddi ve mənəvi kömək edən vətən-

pərvər bir ziyanlıdır. O, bir iş adamı kimi, işgaldən azad olunmuş rayonlarda, o cümlədən Qubadlıda tikinti, quruculuq, abadlıq işlərinde yaxından iştirak edir, ağır işlərə çiyin verir!

Onu Türkiyəyə tanınmış siyasi xadim Aygün Attar xanım dəvət edib. Elə bu dəvəti də qəbul edən İlham Əliyev həmin tədbirlərdə iştirak edib, Mustafa Kamal Ataturkün məzarını ziyarət

etməklə bu böyük insana öz məhəbbətin ifadə edib. Bizimlə səhbətində İlham mülliəm dedi ki, bu səfərindən qürur duyub və tarixə düşəcək anlar yaşayır.

Dəvətə görə Aygün xanıma təşəkkürümüz bildirirəm. Biz Türkiyədə həm Zəfər bayramını qeyd elədik, həm də Türk dünyasının böyük oğlu Mustafa Kamal Atatürkü andıq. Bir millət, iki dövlət olan Türkiyə - Azərbaycan birliliyi günlər bir daha möhtəşəm oldu. Bu anları yaşa-dığımıza görə özümü xoşbəxt sayıram. Və düşünürəm ki, belə səfərlərimiz nə qədər çox olsa, xalqlarımız da bir o qədər yaxın və məhriman olar! Allah Türkiyəni və Azərbaycanı qorusun!

Faiq QISMƏTOĞLU

Şəfəq Günəş Elektrik Stansiyasının təməli qoyuldu

COP29 çərçivəsində Cəbrayırlı rəyonda 240 MVT gücündə Şəfəq Günəş Elektrik Stansiyasının təməlqoyma mərasimi keçirilib.

Adalet.az xəber verir ki, bu stansiya işgaldən azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilen ilk sənaye miqyaslı günəş enerjisi və ən böyük birbaşa xarici investisiya layihəsidir. Layihə 3 iyul 2021-ci il tarixində Energetika Nazirliyi ilə bp arasında imzalanmış İcra Müqaviləsi əsasında həyata keçirili.

Təməlqoyma mərasimində layihə üzrə "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə "Şəfəq (Cəbrayırlı) Solar Limited" şirkəti arasında investisiya Müqaviləsi və "Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyi ilə "Şəfəq (Cəbrayırlı) Solar Limited" şirkəti arasında Torpaq İcəresi Müqaviləsi" imzalanıb. Sonra isə simvolik olaraq stansiyanın ilk günəş paneli imzala-

nib. Şəfəq GES-də illik təxminən 500 milyon kilovat-saat elektrik enerjisi istehsalı gözlənilir ki, bu da idə 120-150 milyon kubmetr təbii qaza qənaət, 260-330 min ton karbon emissiyasının azaldılması deməkdir.

Virtual Enerji Ötürülməsi Məxanizmi (VPTA) çərçivəsində stansiyada istehsal olunan enerji Cəbrayılda mövcud elektrik şəbəkəsinə ötürülə-

cək və eyni miqdarda enerji Səngəçal terminalına verilecek.

Neticədə terminalın enerji ehtiyaclarını qarşılaması üçün bərpə olunan enerjidən istifadə ediləcək və bp-nin Xəzər regionunda əməliyyat tullantılarının azaldılmasına dəstək verəcəkdir.

Beləliklə, layihənin icrası həm milli iqtisadiyyata, həm də konsorsium üzvlərinin, o cümlədən SOCAR-in dekarbonizasiya səyərini mühüm töhfə verəcəkdir.

Şəfəq Günəş Elektrik Stansiyasının səhmdarları BP, SOCAR və Azərbaycan investisiya Şirkəti olmaqla, layihəyə təxminən 200 milyon ABŞ dolları məbləğində investisiya yatırılması nəzərdə tutulur.

Göz quruluşunu aradan qaldırmağın yolları

Göz quruluşu
çox insanda rast
gelinen narahat-
lıqlı və müxtələf
səbəblərdən yara-
na bilər: ətraf mü-
hit, uzun müddət
ekran qarşısında
vaxt keçirmə, hor-
monal dəyişiklik-
lər və s.

Göz quruluşunu aradan qaldırmaq üçün aşağıdakı üsulları təqdim edirik:

Süni göz yaşı damcıları

Apteklərdə satılan süni göz yaşı damcıları göz quruluşunu müvəqqəti olaraq aradan qaldırı bilər. Həkimlə məsləhətləşib size uyğun olan damcıları seçə bilərsiniz.

Sağlam qidalanma

Gözdə quruluq problemini həll etmek üçün A və C vitaminları ile zəngin qidaları rasionunuza daxil edin. Bu vitaminlər göz sağlamlığını dəstəkləyir. Əgər göz quruluğu problemi davamlıdırsa və bu үssüllər kömək etmirsə, oftalmoloqa müraciət etməyiniz məsləhətdir. Bəzən quruluq başqa xəstəliklərin əla-məti ola bilər.

Nəmlı mühit yaratmaq

Ev və ya iş yerində rütubət səviyyəsini artırmaq üçün havanı nəmləndiricilərdən istifadə edə bilərsiniz. Xüsusən qış aylarında qapalı məkanlarda quru hava göz quruluşuna səbəb ola bilər.

Ekran qarşısında vaxt məhdudiyyəti

Gözlərinizi qorumaq üçün ekran qarşısında çox vaxt keçirməkdən çəkinin və hər 20 dəqiqədən bir 20 saniyə ərzində uzağa baxaraq gözlərinizi dincəldin.

Göz məşqləri

Gözlərinizi dincəltmək üçün qısa fasılələrdə gözləri yummaq və yüngül göz məşqləri etmək faydalı ola bilər. Bu, gözlərin təbii yaş ifrazını artırmağa kömək edə bilərsiniz.

Omega-3 yağ turşuları

Omega-3 zəngin qidalar (məsələn, balıq, qoz-fındıq) göz quruluşunu azaltmağa kömək edə bilər. İsteyinizə görə, hekimizlə məsləhətləşərək qida əlavəsi kimi də qəbul edə bilərsiniz.

Rüstəm Hacıyev

ABŞ Ukraynani qurban verəcək..?

Birləşmiş Ştatların Ukraynani yarı yolda qoyacağını əvvəlcədən də proqnozlaşdırmışdıq. Təessüf ki, proqnozlarımız deyəsən özünü doğrultmaqdadır.

Donald Trampin seki ki kampaniyasına yüz milyonlarla dollar "sərmayə" yataran amerikalı miyader İlən Maks, yenidən Ukrayna müharibəsinin davam etdirilməsinin əleyhina çıxış edib.

Biznesmen bir daha təsdiq edib ki, bu müharibə perspektivi olmayan sonsuzluğa qədər uzana bilən münəqişədir. İlən Maks bildirib ki, Ukrayna itirdiyi əraziləri qaytarmaq imkanları yoxdur, əksinə ölkənin gəncərini qurban verir.

Amerikalı kaşfiyatçı Skott Ritterin fikirincə, "Ukrayna bu müharibəni udubub və onu bu məglubiyyətdən azad edəcək kimse yoxdur". Ritterin sözlərinə görə, Rusiya döyüş meydandasında üstünlüyünü saxlayır və bütün cəbhə boyu irəliləməkdə davam edir. "Bundan başqa, Ukraynadan fərqli olaraq, rusiyalılar müharibədə hakimiyyətin tutduğu mövqeyi dəstəkləyirlər. Bu da, xalqın dəstəyini hiss edən, döyüş meydandasında vuruşan əsgər və zabitləri daha da ruhulandırır" - deyə Ritter bildirib.

Qərbin və ABŞ-in artıq demək olar ki, "yorulduğunu" və Ukraynaya əvvəlki həvəslə kömək etmək istəmədiyi görən Rusyanın məqsədi, ukrayna hərbiçilərini gücdən salmaqdan ibarətdir. Düzəndə bu qanlı döyüşlərdə Rusiya tərəfi də, həm canlı, həm də texnika baxımdan itkilərə məruz qalır. Lakin ukraynalılarla müqayisədə, ukrayna daha çox itkilərə məruz qalır ki, bu da müharibədə böyük əhəmiyyət kəsb edir.

ABŞ-in yeni seçilmiş prezidenti Donald Tramp dəfələrlə bəyan etmişdi ki, Ukrayna münəqişəsini həll etmək gücündədir. Görünən odur ki, Teamp seki lərə qələbə qazandıqdan dərhal sonra, inaqqasitanı gözləmədən, hələ vəzifəsinin icrasına başlamamış verdiyi vədlerin icrasına başlayıb.

ABŞ-in 47-ci prezidenti artıq, həm Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenskiyə, həm də Rusiya prezidenti Vladimir Putinin telefonla danışır və münəqişənin sülh yolu ilə başa çatdırılması yollarını müzakirə edib.

Hazırda münəqişənin hərbi yoldan çox siyasi yolla həll olunması istiqamətinə diqqət artırılır. Lakin məsələnin siyasi yolla həll edilə biləcəyi də o qədər inandırıcı görünür. Cənki, Rusiya münəqişənin istənilən istiqamətə yönəldə bilər. Belə ki, münəqişənin danışçılar yolu ilə həlli, Rusiya prezidenti Vladimir Putinin geri ata biləcəyi addımlardan çox asılıdır. Əvvəla Ukrayna ərazilərinin bir hissəsinin itirulmasıyla, Rusiya isə işğal etdiyi bəzi mövqelərdən geri çəkilməsiylə razılaşmalıdır ki, bu da həzirlik dönmədə mümkünsüz görünür.

Beləliklə, hələ 2014-cü ildən başlayaraq, (əslində də əvvəl) ABŞ-in fitvəsi ilə Rusiyaya geniş miqyaslı münəqişəye başlayan Ukrayna, getdikcə döyüş meydandasında tek qalmaq təhlükəsiylə üzləşə bilər. Trampin Ukraynaya hərbi dəstəyini azaltması və ya, tamamilə dayandırması, tezliklə Qərbin də belə bir addımı atacağı deməkdir. Belə olduğu halda Rusiya ilə qarşı-qarşıya qalan Ukraynanın vəziyyətinin heç də yaxşı olmayacağı aydın görünür.

Hər bir halda, əvvəlcədən də güman edildiyi kimi, təassüf ki, Ukraynanın "Sem dayının" maraqlarına qurban veriləcəyi proqnozları özünü doğrultmaqdadır...

"Qonşuya, (özü də minlərlə kilometr aralıdakı "qonşuya") ümidi olan, sonda işıqsız qalar", misali boş yera deyilmədiyinin bir daha şahidi olurq.

10 ayda 165 milyon manatdan çox ƏDV geri qaytarılıb

2024-cü ilin yanvar-oktyabr ayları ərzində pərakəndə ticarət və ya ictimai iaşə fəaliyyəti göstərən obyektlərdə alınmış mallara (neft və qaz məhsulları, avtomobilər, alkoqollu içkiler və tütün məmulatları istisna olmaqla), eləcə də tibbi müəssisələri və özəl tibbi praktika ilə məşğul olan fiziki şəxslər tərəfindən göstərilən tibbi xidmətlərə görə ödənilmiş ƏDV-nin 145 milyon 803 min manatı fiziki şəxslər istehlakçılarına geri qaytarılıb.

Adalet.az xəber verir ki, bu barede iqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmeti (DVX) məlumat yayıb.

Həmçinin 2024-cü ilin yanvar-oktyabr ayları ərzində nağdsız qaydada alınmış yaşayış ve qeyri-yaşayış sahələrinə görə ödənilmiş ƏDV-nin qaytarılan hacmi 19 milyon 251,6 min manatdan çox olub. Ümumilikdə isə geri qaytarılan ƏDV məbləği 165 milyon manatdan çox olub.

ƏDALƏT •

15 noyabr 2024-cü il

Əjdər Olla Şamaxı səfəri

Yəqin ki, siz də rast gəlmisiniz, ya həyatda, ya ekranda, ya da hansısa tabloda. Söhbət təbiətdən gedir. Ona görə mən öncədən həyati, ekranı, tablonu xatırlatdım. Və söhbət həm də ondan gedir ki, hər adam mənim in-di barəsində yazacağım, deyəcəyim məqamları bəlkə də mü-sahidə etmir və yaxud da yanın-dan ölüb keçib. Amma mən la-qeyd qala bilmirəm. Xüsusilə, canlı təbiətə təmas məni elə bil ki, yuyub təmizləyir, ruhumu da, ürəyimi də, duyğularımı da yenidən cılalayır. Ona görə də təbiət-le bağlı istənilən məqam birmə-nali olaraq məni özünə çəkir. Bu şeirdə olduğu kimi

Öncədən deyim ki, Allah qapısını açın. Bu içdən gələn bir duadır. Söhbət dəyərləri ziyalımız, gözəl publisist, yazıçı, həm də tanınmış şair olan Əjdər Oldan gedir. Mən onun yaradıcılığına tez-tez üz tuturam. Xatirələrini də oxuyuram, şeirlərini də, publisist qeydlərini də. Bu gün səhər-səhər havanın bir az dumanlı olması ürəyimi si-xirdi. Özümə yer tapa bilmirdim. Başımı qatmaq üçün kitab refimin qarşısında dayandım. İlk diqqətimi çəkən Əjdər Olun "Günəbaxan zə-misi" kitabı oldu. Bu kitab bərəsində bir neçə dəfə fikirlərimi qələmə almışam. Yenə əlimi uzadıb götürdüm və aćığım səhifədəki şeir məni özünə elə çəkdi ki, artıq du-manı da, çəni də, ürək sıxıntısını da unutdum. Elə bildim ki, Əjdər Ola qoşulub mən də Şamaxiya gedirəm. Cürki şeirdəki təsvir, şeirdəki mənzərə, şeirdəki ovqat və şeirin dili mənimlə həmsöhbət ol-

muşdu. Sanki sözün həqiqi mən-sında Əjdər Olla üz-üzə dayanmışım və o da mənə Şamaxiya get-məyi təklif edir, özü də bax belə:

*Maşına yaxşıca el gəzdirmişəm,
gedək Şamaxiya gül iyəməyə.
Gedək yerindəcə zirinc, qantəpər,
Mixək, kəkklikotu, hil iyəməyə.*

Yəqin ki, bu bəndi oxudunuz. Və mən də bir yazar ərki ilə soruş-maq istəyirəm o mənzərəni, o his-səri içinizi köçürüb bildinizmi? O duyğuları yaşaya bildinizmi? Ra-hat maşında Şamaxiya üz tuta bil-dinizmi? Və yol boyu da Əjdər Olun söylədiklərini siz də təkrar-təkrar içinizdə piçildinizmi? Əgər bunlar sizin daxilinizdə telətüm ya-radıbsa, onda mütəqəş şeirin ardını da oxumaq isteyəcəksiniz:

*Arilar çəkəcək şirələrini,
bir azdan güllərdə hal olmayacaq.
Ağ kiprik tökəcək kipriklərini,
Lalanın başında şal olmayacaq.*

*Körpə bulaqların, sisqa çayların,
Sellənən-sellənən fəslini görək.
Mor köynəyindəki xırda güllərin,
Düymə çiçəklərin əslini görək.*

Bu yerdə də dayanıram. Özüde elə-bələ yox. Təbiətin söze hop-muş, şeire çevrilmiş özünü, havasını udmaq üçün. Və mənə elə gə-lir ki, o qədər rahat nəfəs alıram, o qədər özümü qayılardan, daxili gərginliklərdən üzəq hiss edirəm ki, elə bil dünnyaya indice gelmişəm və ilk gördüyüm də, ilk təma-sımda elə bu təbiət mənzəresi

ilədi. Əlim o güllərə, çiçəklərə to-xunur və mən ruhen usaqlığima, doğma kendimde quzu otardığım, naxır qaytardığım, ot biçdiyim yer-lərə, anlara qaydırıram. Qovuşuram həmین o xatireye çevrilmiş gerçekliklərə. Ve onda da yene Əjdər Ol məni bir az da uzağa çəkib aparır və deyir ki:

*Bir tanış kababçı var yolun üstə,
Əla, qocafəndi lülesi olur.
Bağdan bircə-bircə dərdiyi tutun,
Barmaq uzunuqda giləsi olur.

Bicilmiş ot etri bilirsən nedir?
Şeh üstə gəzerik ayağı yalın.
Min dərdə dərmandı bircə damcısı,
Ağac koğuşundan tapılan balın.*

Hə, burda dəha deməyə söz tapmiram. Çünkü birbaşa sorğu-suz, sualsız 10-13 yaşındayam. Həmin o biçənək də, o koğuşun-dan bal çıxan ağaclar da, o arılar da, elə o yerin özü də mənim kən-dimdir, mənim usaqlığımın gerçə-

liyidi. Ona görə eləvə sözə, qeydə, həttə nəyisə bir az da pifoslu et-məyə zərurət yoxdu. Çünkü nə de-yilməlidisə, nə təqdim edilməlidisə, nə göstərilməlidisə, nə tabloya, nə nota köçürülməlidisə, hamisini Əjdər Ol edib. Rəssamlığı da, bəs-təkarlığı da, şairliyi də. Birçə mənə qalib onun etdiyi söhbətin sonunu dinləmək:

*Bir az canımızın hovu alınsın,
Bir azdan qurd salar zirvənin qarı.
Sabah, Allah qoysa, gün əyləndə,
Durub fitillərik Bakıya sarı.*

Bəli, bu gözəl səyahət və yara-dılan bu şərait indiki anda mənim üçün həm xatirələrimin, həm istek-lərimin ifadəsi oldu. Bu da o de-məkdir ki, xatirələrimi təzədən ya-shadım və bu bir də o deməkdir ki, mən bütün bunları yene təzədən yaşamaq istəyirəm. Hər iki istəyi də mənde deyərlə şairimiz Əjdər Ol yaratdı. Bu məqamda bir daha tek-rar edirəm. Allah qapısını açın və Əjdər müəllim məni bu səfərə də-vət etsin. Necə deyərlər, dərzi kimi iynəmi yaxama sancıb qoşulub gedim onunla - o günləre, o yerlərə.

P.S. Dəyərlər oxucu, mən yaşa-dığım bir ovqatın, daha doğrusu, bu səhər ürəyimi sıxan auranın içindən Əjdər Olun şeiri ilə çıxdım. Və size də arzulayıram ki, həmisihə istekləriniz bir nəğmə-nin, bir şeirin, bir tablonun, bir tamaşanın, bir sözə, bir ədəbi nümunənin işığında gerçəkliyə əvvələr. Sixıntılarınız arxada qalsın.

Əbülfət Mədətoğlu

"Xeyir xəbər"
tamaşası teatrsevərlərə
təqdim olunub.

Naxçıvan teatrında "Zəfər günü" nə hər olunmuş "Xeyir xəbər" ta-maşası teatrsevərlərə təqdim olu-nub.

Celil Məmmədquluzadə adına Naxçıvan Dövlət Milli Dram Teatrında əməkdar incəsənət xadimi, yazıçı-dramaturq Əli Əmirlinin qələmə aldi-ği "Xeyir xəbər" dramına yeni səhnə həyati verilib. Mövzu aktuallığı, içti-mai təsir gücü, maraqlı süjet xətti ilə diqqətəlayiq olan dram əsəri teatrın

direktor əvəzi, baş rejissor Mir Qabil Əkbərovun quruluşunda ərsəyə gelib. Şanlı tariximizə qızıl hərflərle yazılın 44 günlük Vətən müharibəsindən, qəhrəman igidlərimizin şücaetindən bəhs edən tamaşada əsas rolları əməkdar artistlərdən Vüdadi Rəcəbli, Nazlı Hüseynquliyeva, gənc aktyorlardan İsmayıllı Mirzəcanov və Ləman Vəliyeva canlandırı.

Tamaşada peşəkar, istedadlı akt-yorların ifasında külmənasiya xəttinə

doğru cərəyan edən gərgin psixoloji anlar, qanlı-qadali müharibə dehşətləri, ən əsasi igidlərin qələbəyə inamı, eləcə də, zəfər namine xalqın birliliyi bir ailənin timsalında dolğunluğu ilə əksini tapıb. Tamaşada ermənilər tərəfindən maddi-mədəniyyət nümu-nələrimizin, tarixi abidələrimizin, o cümlədən, inanc ocağı Şuşa məscidi-nin minarəsinin dağıdılması da erməni vandalizminin amansızlığını təzə-hür etdirir. Tamaşanın ən uğurlu səhnə hellindən biri də müharibənin bit-məsindən sonra yeni quruculuq işlərinin aparılmasıdır. Bele ki, Şuşa məscidinə yeni həyat verilir, qoşa mi-nare ucaldır. Həyat yenidən canla-nır. Bütün bu kimi zəruri amillər tamaşanın uğurlu alınmasına təsir edir.

Tamaşanın rejissor assistenti Mehri Nəcəfova, quruluşçu rəssami Naxçıvan Muxtar Respublikasının əməkdar rəssami Səyyad Bayramov-dur.

Tamaşada rəssam işi də əsərin ideyasının tamaşacığı çatdırılmasına kömək edir. Həmçinin musiqi təribat-chısı İbrahim Əliyevin də işi təqdirolu-nasıdır.

Qeyd edək ki, hər il qürur və təntə-ne ilə keçirdiyimiz qəhrəmanlıq sal-naməmizin qızıl hərflərle yazılı tarixi olan "ZƏFƏR GÜNU" nə hər olun-an tamaşa teatrsevərlər tərəfindən alqışlarla qarşılığın.

Adile Səfərova,
teatrşunas-jurnalist
Naxçıvan

Tramp yadplanetlilər haqqında həqiqəti açıqlayacaq

ra yadplanetlilər, uçan naməlum ob-jeqtler (UNO) və yadplanetlilər tə-maslar haqqında iniyədək geniş icti-maiyyətdən gizlədilən məlumatları tam açıqlamağı planlaşdırır.

Burcett, tam açıqlamanı həyata ke-cirmek niyyətində olduğunu təsdiqləyən Tramp ilə mövzunu müzakirə etdi-yini söyləyib.

O əlavə edib ki, "hökumət rəsmiləri çox vaxt yadplanetlilərin varlığını inkar edir, dönyanın en yaxşı pilotları isə öz təyyarələrinin yaxınlığında belə obyek-

ce, "bəlkə bunlar bizim heç nə bilmədiyimiz hə-yata formaları və ya başqa bir məxluq növüdür".

Tramp qeyd edib ki, yerdən kənar həyata maraqlı artmaqdır. O, etiraf edib ki, əvvəller yadplanetlilərin varlığına şübhə ilə yanaşırmış, lakin təcrübəli döyüş pilotları ilə söhbətlər onun baxış bu-cağı dəyişib.

"Bu insanlar etibarlı, görkəmlı peşə-karlardır" deyən Tramp pilotların ona qəribə hadisələri, məsələn, kometa və ya meteor olmayan üzən yuvarlaq ci-simləri təsvir etdiyini və müasir təyya-rələrden, o cümlədən F-22-dən daha sürətli hərəkət etdiyini danışib.

"Ona görə də onlara inanmamaq üçün heç bir səbəbim yoxdur", - Tramp bəyən edib.

AİB "yaşıl" istiqrazlar üzrə

Qlobal Təşəbbüsə start verəcək

Avropa İnvestisiya Bankı (AİB), digər Avropa inkişaf maliyyə agentliklərinin, Avropa Yenidənqurma və inkişaf Bankının (AYİB) və Avropa Komis-siyasının dəstəyi ilə "yaşıl" istiqrazlar üzrə Qlobal Təşəbbüs başladacaq.

Bunu Avropa İnvestisiya Bankının vitse-prezidenti Ambruz Fayol (Amboise Fayolle) "Qlobal maliyyə sistemi: iqlim fealiyyətinin maliyyələşdirilməsinin ge-nişləndirilməsi" mövzusunda panel müzakirəsi zamanı bildirib.

"AİB digər Avropa inkişaf maliyyə agentlikleri, AYİB və Avropa Komis-siyasının dəstəyi ilə "yaşıl" istiqrazlar üzrə Qlobal Təşəbbüs başladacaq, cünki "yaşıl" istiqrazlar inkişaf etmekdə olan ölkələrdə tez-tez buraxılmır. Bir çox inkişaf etmekdə olan ölkələr hələ "yaşıl" istiqraz buraxmayıb və biz bunu də-yişmək isteyirik, cünki bu istiqrazlar vasitəsilə maliyyələşdirilə biləcək layihələr mövcuddur. Bundan əlavə, biz bir milyard avro dövlət müəssisələrinin kapitalı və iki milyard avro xüsusi investorların imzalayacağı böyük istiqrazlardan ibarət Fond yaratdıq. Bu fonda "yaşıl" istiqrazlar buraxmağa imkan verəcək ki, bunun vasitəsilə 20 milyard avroya qədər layihələrin maliyyələşdirilməsinə kömək edəcəyinə ümidi edirik", - o bil-

dirib.

Qeyd edək ki, noyabrın 11-də BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçive Konven-siyasının (COP29) Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının açılışı olub.

COP29 çərçivəsindən ən yüksək səviyyəli tədbir - Dönya Liderlərinin İqlim Fealiyyəti Sammiti noyabrın 12-13-də teşkil olunub.

Noyabrın 22-dək Bakı Stadionunda keçiriləcək COP29 Azərbaycanın bu günədək təşkil etdiyi ən nə-həng tədbirdir və regionda ilk dəfə Azərbaycanda baş tutur.

COP29-dan əsas göz-lənti iqlim maliyyəsi ilə bağlı ədalətli və ambisiyalı Yeni Kollektiv Kəmiyyət Hədəfinin (NCQG) razılışdırılmasından ibarətdir.

COP29-in qəhrəmanlıq sal-naməmizin qızıl hərflərle yazılı tarixi olan "ZƏFƏR GÜNU" nə hər olun-an tamaşa teatrsevərlər tərəfindən alqışlarla qarşılığın.

İqlim maliyyəsinin ya-radılması fealiyyət üçün şərait yaranan əsas prioritet olmaqla yanaşı, hamını bir araya gətirməklə 1,5°C öhdəliyinin yerinə yetiril-məsinə töhfə verəcək.

Vaqif Yusifli
Filologiya elmleri doktoru

YAĞIŞLAR, SEVGİLER...

(Qoşqar Qaraçayının şeirləri haqqında)

Tənhalasib dərdə, qəmə batmayın,
Özünüzü oda, közə atmayın,
Bu yağan yağışa çətir tutmayın,
Bu yağan yağışa sevgi ətri var.

Qoşqar Qaraçayının şeirləri ilə ilk dəfə "Ədəbiyyat qəzeti" vasitəsilə tanış oldum. Həmin bu "Yağış" şeirini də qəzetdə oxudum (6 iyun 2015-ci il səyində).

Azərbaycan şeirində elə bir şair tapılmaz ki, Yağış obrazına müraciət etməsin. Yağış təkəcə təbiət hadisəsi olmayıb, insanın mənəvi dünyasının az qala daimi sakininə çevriləkdir. İlin bütün fəsillərində Yer üzüne və Azərbaycana yağışlar yağır, Yağışlar fəlakət də gətirir, sərinlik də, daşqın da yaradır, bir oyanma, dirilik də. Poeziyada isə yağış həm təbii gözəllik, həm də sevgi-yə açılan qapıdır.

*Qızıl gözəllikdi, dürr gözəllikdi,
Varsa gözəllikdə sərr gözəllikdi,
Hər düşən damcısı bir gözəllikdi,
Bu yağan yağışa sevgi ətri var.*

*Nə hava dəyişsin, nə günəş çıxısın,
Nə zaman tələssin, nə ömür axısın,
Yağışın səhərədək, kaş elə yabsın
Bu yağan yağışa sevgi ətri var.*

Qoşqar Qaraçayının bütün "yağışlı" şeirlərində o sevginin işığını, rəngini gördüm. Bir dəli yağış yağır, bu dəli yağışın altında şair arzulayıb ki, oturub sübhəcən ağlaşın:

*Ağlayam, yağış da bir ucdan yağa,
Yağa damcı=damcı, hey döyə məni.
Bu yağış sevgiyə öyrədə məni,
Bu yağış sevgiyə səsdeyə məni.*

Qoşqar Qaraçayının ikinci şeirləri kitabı - "Uzaqlar" ("Mücrü" nəşriyyatı, 2024) bir mənada yağışlar, sevgilər paraleli üzərində qurulub.

Bir şairin romantik duygular aləmi, təbiət və sevgi ilə bağlı hissələri öz təbiiliyi ilə diqqəti cəlb edir. Əlbettə, hər şairin yaradılığında sevgi xətti bu və ya digər dərəcədə qarşılıqlı, şairlər üçün sevgi heç vaxt tükenmir, illər keçir, cavanlıq ötür, amma sevginin baş mərkəzi-ürek qocalmır. Qoşqar Qaraçaylı hələ cavandır və təbii ki, "Füzülədən bir dad, bir duz" onun şeirlərində də eks olunmalıdır. Qoşqarın sevgi haqqında, bu ali hissənin mənə və mahiyyəti ilə bağlı "Sevgi" adlı şeiri var. Baxaq:

*Sevgi bir az darixmaqdır, əslində,
Bir az təklid,
Bir az yoxluq,
Bir az da uzaqlıq var içində.
Sevgi
Görünməyən izlərdi,
Oxşanmayan saçlardı.
Günaşə gülümşəyən
tumurcuq dodaqları.
Sevgi
İki ürək, bir can olmaqdı.
Həm də dəhşətli dərəcədə
bir insana yoluxmaqdı.
Sevgi
Hər gün bir az ölməkdi.*

Bu şeir Qoşqar Qaraçayının sevgiye fərdi, subyektiv yanaşmadır. Bunu bir şairin və bir sevən insanın dərk etdiyi həqiqətdir. Razılışmaq da olar, razılışmamaq da. Amma Qoşqarın sevgi həyecanlarını ifadə edən, onun yaşadığı həyatın bir parçasına çevrilen MƏN-SƏN həqiqətini də unutmaq ol-

maz. Həm də bu şeirlərində onun sevgi həyecanları daha təbiidir, saxta və夸raşdırılmış sevgi "oyunu" deyil. "Səni yuxuda gördüm". "Gözlerində uyuyan qəmi yuxuda gördüm". "Bir qız keçdi həyatından". "Könlümdəki "ah" a bənzər Birqız keçdi həyatından". "Bir evin divarları"- "Mənim kimi qəmlidir bue vin divarları, Cadar-cadardır ürəyim kimi. Hər künçündə sevgi sözleri, Sevgi etirafı yaşayır". Doğrudan da, əsl sevgi yaşayan belə deyə bilər:

*Hərden xətrimə dəyir
Saçlarını oxşayan küləklər də,
Yollarına yağan yağışlar da,
Pəncərəndən boyulanan çiçəklər də.
Dəyir xətrimə
Dərs oxuduğun yuxusuz gecələr də,
Keçdiyin lal-dinməz küçələr də,
Sən olan yalanlar da, gerçəklər də.*

Bax, bu misralardan Füzülidən gələn bir meh var. Mən Qoşqar Qaraçayını yalnız sevgi şairi kimi tanıtmayıq qarşıma məqsəd qoymamışam. Sadəcə, onun şeirlərində daha çox nezərə çarpan aparıcı xəttin üzərində gelişmələr apardım.

Amma Qoşqarın poetik istədədi təkcə bu xəttə sırası bilməz. Onun metaforik düşüncədən doğan, sözü, ifadəni yeni mənə cəalarlarına qatan şeirləri sübut edir ki, təzjiliyə-yeni söz deməyə can atır. Məsələn, onun qarla bağlı bir neçə şeiri var.

*Həsrətdən üşüyən təbimin üstə,
Olmayan, qalmayan səbrimin üstə,
Qürbatdə babamın qəbrinin üstə
Qar yağır xəbərsiz, səssiz, səmirsiz.*

*Qiş gələndə
Adamlar da havalar kimi soyuyur.
Ürəcklər də buludlar kimi dolur,
Qara saçlar da qar kimi ağarır.*

Onun təbiətə bağlı şeirlərində payız darixmağın, aksamlar isə düşünməyin, sabahə açılan ümidişlerin rəmziidir. "Başladı qurbətde yarpaq töküdü, Ürəyim yarpaqtək əsir sinəməde. Payız dönmüşəm bu payız mən də". "Yarpaqlar" şeirinə diqqət edin:

*Sizi tapdamağa ürəyim gəlmir,
Ayağım altında ölein yarpaqlar.
Ay payız eşqinə, payız xətrinə
Qəlbimi ikiyə bölen yarpaqlar.
Düşün ürəyimə, yera düşməyin
Sizi tapdamağa ürəyim gəlmir.*

Qoşqar Qaraçayının poetik istədənin daha da püxtələşməsinə, daha da cilanmasına inanıram. İnanıram ki, onun sevgi nağıllarında küskünlük, hədasa pessimizm notları həddini aşmayaq, nədən yazırsa-yazsın baba Füzulinin "Ver söz ehya ki" kələməni unutmayaq.

Ü.Hacıbəyli adına BMA-nın elmi-tədqiqat laboratoriyasının təşkilatçılığı ilə 7 noyabr 2024-cü il tarixində tanınmış sənətkar-tar ifaçısı Aydin Tağıyevin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş "Tarixdən bu günümüzə sözüllən tar sənəti" mövzusunda konfrans-konsert keçirildi. Bu tədbir, dörd ali təhsil müəssisəsinin - Ü.Hacıbəyli adına BMA, AMK, ADMIU, BXА Balakən Uşaq İncəsənət məktəbində ilk dəfə bir araya gelərək həm ustad dərsləri, həm də elmi-paktiki-konfrans təşkil etməsi baxımından əhəmiyyətlidir.

toru, əməkdar incəsənət xadimi, professor Gülnaz Abdullaşadə konfransın elmi və praktiki əhəmiyyətini öne çəkdi və bildirdi ki, virtuoz tarzən Ramiz Quliyevin təşəbbüsü ilə keçirilən bu cür tədbirlər Azərbaycan tar sənətinin gələcəyinə işq salmaqdadır.

Nuridə İsmayılovadə "Usta sənətkar Aydin Tağıyevin həyat və fealiyyətinə bir nəzer", mövzusunda maraža etdi. N.İsmayılovadə elmi-tədqiqat laboratriyasının əməkdaşları tərefində hazırladıqları "Türkdilli dövlətlərin musiqi alətləri" adlı atlası İslam Rzayevə təqdim etdi. Xalq artisti

alətinin hazırlanma texnologiyasında ustaların fərqli yanaşması" adlı məruzələri ilə çıxış etdi.

Tədbirdə Balakən Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini, Nəzakət Rüstəmova, Şəki-Zaqatala Regional Mədəniyyət İdarəsinin reisi vəzifəsini icra edən Nargilə Qafarova və mesul şəxslər iştirak edirdi.

Sonda məktəbin direktoru Arifə Tağıyeva ailə üzvləri adından tədbir iştirakçılarına, məktəbe töhfə olunan kitablara, dərsliklər görə gələn qonaqlara öz minnətdarlığını bildirdi və atası

"Tarixdən bu günümüzə sözüllən tar sənəti" mövzusunda konfrans-konsert keçirildi

Məktəbin şagirdləri hazırladıqları müxtəlif musiqi nömrələri, vətənpərvərlik ruhundan şeirləri və xor ifaları ilə zaldə əyleşənlərin ruhunu oxşadılar.

Bu nömrələrdən sonra Bakıdan gelən professor və müəllim heyəti ustad dərslərinə start verdi.

Ü.Hacıbəyli adına BMA-nın elmi-tədqiqat laboratoriyasının baş elmi işçisi, xalq artisti, professor Ramiz Quliyev və onun tələbəsi olan ADMIU-nun müəllimi Məşavət Məmmədov məktəbin tar, Ü.Hacıbəyli adına BMA-nın elmi-tədqiqat laboratoriyasının müdürü, dosent Nuridə İsmayılovadə fortepiano, Ü.Hacıbəyli adına BMA-nın baş elmi işçisi, əməkdar incəsənət xadimi, sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, professor Arif Əsədullayev kaməncə, BXА-nın müəllimi, əməkdar artist Elçin Allahverdiyev xoreoqrafiya sinifi üzrə şagirdlərə və onlara dərs deyən müəllimlərə ustad dərsi keçdilər.

Konfransın açılmasını edən Balakən rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı İslam Rzayev konfrans iştirakçılarını və qonaqları salamladı. İ.Rzayev həmçinin Aydin Tağıyevin yeni nəsil tərefindən tanındığını və bu sahədə xalq artisti Ramiz Quliyevin xüsusi xidmətlərinə vurguladı. Daha sonra, Ü.Hacıbəyli adına BMA-nın elmi işlər üzrə prorektör

Ramiz Quliyev tar ustası Aydin Tağıyevin hazırladığı tarla yer kürəsinin səhnəsini bir neçə dəfə fəth etdiyi vurğuadı və Balakən rayon mərkəzi küçələrində birinə onun adının veriləməsini təklif etdi.

AMK-nın professoru, sənətşünaslıq elmləri doktoru Abbasqulu Nəcəfzadə, əməkdar artist Elçin Allahverdiyev, Səxavət Məmmədov, Nigar Bayramova çıxış etdilər.

Böyük təəssüratlarla Balakən rayonundan ayrıldı və ümid edirəm ki, musiqi mədəniyyətimizin inkişafına qatqi olacaq belə tədbirlərin sayılmalıdır.

Nigar Bayramova, Ü. Hacıbəyli adına BMA-nın elmi-tədqiqat laboratoriyasının elmi işçisi, doktorant

Dünyanın ən soyuq planetində həyat mümkün ola bilər?

Günəş sisteminin ən soyuq planetlərindən biri olan Uran haqqında 40 il əvvələ aid məlumatlar yanlış ola bilər.

Adalet.az xəbər verir ki, yeni araşdırma göstərir ki, 1986-ci ilde planetin keşfi güneş firtınası ilə eyni vaxta düşüb. Bu vəziyyətin yanlısı tapıntılar təqdim edə biləcəyini düşünən elm adamları bu planetdə həyatın mümkün olub-olmadığını araşdıracaqlar.

Uran sistemindəki yeni tədqiqatlar Yerdən başqa bir planetdə həyatın mümkün olub-olmadığını edə bilər. Uran və onun beş böyük peykleri uzun müddədir ölü planetlər kimi tanınır, lakin elm adamlarının son araşdırılmaları göstərir ki, bunun əvəzinə planetdə okeanlar və həyatı dəstəkləyəcək bir mühit ola bilər.

Uran və onun peyklerini haqqında bütün məlumatlar 40 il əvvələ aid məlumatlar yanlış ola bilər.

raç planetin və onun peyklerinin hərəkətsiz olduğunu müşahidə edilmişdir. Bu ölçmələr həm də Uranın qoruyucu maqnit təbəqəsinin qəribə şəkildə pozulduğunu göstərir.

NASA 10 il sonra Uran sistemini daha yaxından tədqiq etmək üçün zond göndərməyi planlaşdırır.

Yadına zorla gəlir. Təxminən 1976-ci il idi və mənim də 5 ya 6 yaşım olardı. Anam mənə boyunda, qollarının ağızında, etəyində qırçınları, ağ rəngli üstündə xırda, yaşıl yarpaqlar olan gecə paltarı (naçinoy) almışdı.

Elə o arada Abdal kəndindən gəlib Mirəşelli kəndində yaşayan Aydın adlı qohumuzun qızı Mehparənin toyuna gedirdik. Toya gədənlerin hamısı bir yana oldu, mən bir yana naçinoyu əynimdən çıxarıb normal paltar geyindirə bilmədilər... Qırçınlar elə xoşuma gəlmışdı...

Təptəzə "naçinoy"umu geyinib getdim Mehparə ilə bibisi oğlu, Abdalda yaşayan Knyazın xeyir işinə.

Biz ora təzəcə çatmışdı ki, "Oğlan evi" geldi. Yadimdadır ki, bu adı toya bənzəmirdi. O qədər adam vardi ki, "Oğlan evi" bəzəkli-düzəkli gəlini heyətde qurulmuş toy mağarına getirdilər, Çallmaq - oynamaq, yallı getmək, səs, kük, gülüş, ağız deyəni qulaq eşitməz oldu ... Elə bu zaman bayın qardaşı cavan, yaraşlı, əlində qaval olan utancaq bir oğlunu ortaya çəkdi.

Bir anda məclis dondu sanki. Hami susub, gözünü o yaraşlıqlıa zillədi. Bəyin qardaşı mikrofonu əlinə alıb elan elədi: Səxavət oxusun, biz də bir azdan gəlini götürüb gedirk.

Hər kəs yerini tutdu. Səssizlik, milçək üçə səsi eşidilər. Mikrafonu Səxavət deyilən oğlana tərəf yaxınlaşdırıldı. Oğlan inca bir hərəkətə mikrafonu elinin arxası ilə geri itələyib, mikrafonsuz oxumağa başladı. Səxavətin ard-arda oxuduğu mahniları, bir də bir seghabı yadimdadi... Hami nəfəsin tutub qulaq asırdı... Sonralar onu televiziyyada çıxış edən gör-düm. Təqdimati da belə idi: Oxuyur Səxavət Məmmədov.

Uşaq yaddaşımı o səs elə həkk oldu ki, bir daha Səxavət məxsus elə bir səsi, ahəngi, şirinliyi heç zaman duymadım. Bu gün bənzərsiz səsə sahib Səxavət Məmmədovun doğum günüdür və uzaqlarda qalmış o kiçik xatire yene gəlib yadına düşdü.

Şirin, ecazkar səslə xanəndəmiz 1953-cü il oktyabr ayının 23-də Ağdam rayonunun Abdal-Gülləblı kəndində anadan olub. Uşaq vaxtından qarmonda ifa etməyi bacarırdı, ancaq toyrlara getməyə utanındı.

O ecazkar səsi de birinci elə kənd camaati keşf etdi. Ona görə də onu "Əmirxanın qəşəng səsi olan oğlu" kimi tanıdıldır. Düz-dür, Firuzun da, Əliyarın da gözəl səsi, gözəl ifa tərizi vardi. Amma

Göylərə çəkilən ruhun xıffət nəğməsi:

"Azad bir quşdum..."

Səxavət kimi deyildi. Səxavət tam başqaydı, tam fərqliydi, onu dinleyəndə adama elə gəldi ki, dünyanın görünməyən tərəfindən gələn sirlə-sehirlə piçitiliyi, ilahi kəlmələri dinləyirsən... O kənddə Abdal Qəhrəman adlı bir şair var, onunla səhbətləşirik. Deyir ki, Səxavət hələ orta məktəbdə oxuyan da xahiş edirdik bir segah desin:"

Sözümüz yere salmırı mahniyla başlayırdı, arada elə bir zəngulə ile segaha keçirdi ki, tükərimiz biz-biz olurdu, vucudumuz sanki titrəyib açılırdı".

Bəli, Səxavətin səsi "Segah" aytılmış idи, ruhu "Segah" a bağlı idи, ifa etdiyi mahniyi da, segahı da yaşayaraq ifa edirdi. Buna görə onu dinləməkdən doymadıq. Məsələn, evində, yerində-yerində rahat yaşadığını dönməldər "Azad bir quşdum" mahnisini elə ifa edirdi ki, dinləyən sanardı ki, Səxavət yüz ildir, min ildir yuvasından perik düşüb, qurbətçilik çəkib, dərd çəkib.

Oxuduğu mahnilərin əksəriyyəti məhz "Segah" ladındadır. "Ay Bəri Bax", "Uca Dağlar", "Yar Bi-zə Qonaq Gələcək", "Ay Çiçək", "Sarı Bülbül" "Külek" və s. Bəlkə də ecazkar səsindən başqa bu sebebə onu sevdirdi. Çünkü konsertləri hemişə maraqla qarşılanırdı. Odur ki, 5-10 saat fasile-siz oxuyurdu, oxuyurdu, amma yorulmurdu.

Həm də Səxavət mahnilərin hamisini fərqli oxuyurdu. Xüsusi də, muğamsevərlər, yaşlı insanlar toyda, məclisdə ona dəfələrlə "Mirzə Hüseyin segahı" oxudurdular... Deyirdilər ki, "Mirzə Hüseyin segahı"nın oxumayan müğəm ifaçısı qalmayıb, amma Səxavət onu tam fərqli bize çatdırır... Təkrarsız...

O vaxt sənət əhlinin Səxavət haqqında bir deyimi hemdə dəyer demək idi: 1971-ci ildə Asef Zeynalli adına Müsiqi Texnikumuna daxil olan Səxavət ustad xanəndə, Xalq artisti Hacıbaba Hüseynovdan muğamın sirlərini öyrənir.

Bu ərəfələrdə Səxavəti əsgər aparırlar. Üstündən bir xeyli vaxt keçir, jurnalistlər Hacıbaba Hüseynovdan "ən yaxşı tələbəniz kimdir" deyə sorusunda məşhur xanəndə deyir: "Ən yaxşı tələbəm əsgərlikdər".

"Yaxşı tələbə" əsgərlikdən dönen dənənən sonra Allahdan gələn missiyasının arxasında gedir. 1976-ci ildə "Hümayun" xalq ansamblının solisti olur. 1983-88-ci illərdə Dövlət İncəsənət İnstitutunda təhsil alan Səxavət Məmmədov Azərbaycan muğamını bir çox

altına almışdı. Müəmmalar elə o dəqiqədən başlandı. "Kamaz" geldiyi kimi də anidən yoxa çıxdı. Önəmlı sənişin qəzaya düşəndə, maşındakı digər yoldaşlarının heç birinə heç nə olmamışdı. Bu necə dəqiq bir plan idı axı? Daha sonra müəmmalar bir-birinin dalınca düzüldü. Minik maşının sağ qalanların heç biri sonradan sağ qalmadı. Ölümürlər də müəmmalı oldu. Qəsdən adam öldürünen "Kamaz" sürücüsü də niyəzə cəzalandı: həbsdə müəmmalı şəkildə öldü.

37 yaşlı önəmlı sənişin isə düz 31 ildir sevdiyi, canını qurban dediyi Vətənin göylərinə çəkilib. Nəğməsi dillərdə, fikri yollarda, ruhu göylərdə, nəşri yurdunda, adı isə qəlbərde olan o önəmlı sənişin əbədiyyətə qovuşub!

Mən hər dəfə o önəmlı sənişini yada salanda dodaqlarım bu misraları piçıldayır:

*Azad bir quşdum
Yuvamdan uçdum
Bir bağa düşdüm
Bu gənc yaşımda
Bir ovçu gördüm
Kökşümdən vurdum
Torpağa düşdüm
Bu gənc yaşımda*

P.S. Müharibə vəziyyətinə görə Səxavət Məmmədovun qəbri üzərinə qoyulmaq üçün Bakıda sıfariş edilən məzar daşı kənddə gedən gərgin döyüşlər səbəbindən ünvanına çatdırıla bilmədi. Daha sonra isə kənd işgal olundu. Səxavət Məmmədovun üzərində şəkli, doğum və ölüm tarixi həkk olunmuş başdaşı Bakıdakı evinin həyətində qaldı. 2020-ci ildə, 44 günlük müharibədən sonra həmin başdaşı xanəndənin Abdal-Gülləblı məzarlığında qəbrinin üzərinə qoyuldu.

Hamıya agahdır ki, Səxavət Məmmədov xalqına da, vətəni-nə də, valideynlərinə də övladlıq borcunu mükəmməl şəkildə yerinə yetirib. Amma xanəndənin övladları Sədaqət, Şəhriyar, Bəxtiyar, Orxan hələ da ata nəvazisinin xıffətini çəkir!

Ruhun hər zaman Vətən göy-lərində olsun Eloğlu!

Əntiqə Rəşid

ölkələrdə təmsil edir. Yaratdığı "Qarabağ" instrumental ansamblı isə xanəndənin şah əsərlərindən biri kimi bu gün də yaşayır. Bax, elə o illərdə xalqımızın talyine yazılmış qara günlər başlayır. Xalq imperiya boyunduruğundan turultmaq üçün meydənlərə arixanlıda Səxavət Məmmədov da xalqın yanında olur.

O, Azadlıq meydanındaki müstəqillik uğrunda hərəkata qoşulur, orda olan insanlara xeyli yardım edir.

Oğlu Bəxtiyarı da qucağına alıb meydanda olanlara qazanlarla yemək aparırlar. Xalqının qanı sovet tanklarının tirtilləri altında süzüldüyü o qanlı günlərdə dərindən sarsılıb. Bunu da onun sənət dosları deyir.

Sarsılır, bəli, amma daha ürkədən xalqına yardımına can atır. Qarabağ müharibəsi başlanan gündən cəbhə xəttində döyüşən əsgərlərə mütəmadi silah-sursat yardımı göstərir, kendi qoruyan özünümüdafiə batalyonlarına ərzəq və geyim göndərirdi. Halal pulu ilə... Uşağının, ailəsinin neçə deyərlər, boğazından kesib, vətənnə müdafiaçılərinə göndəririd. "Qarabağ" instrumental ansamblı ilə ölkələri gəzir və Qarabağ həqiqətlərinin dünyaya çatdırır.

1991-ci il sentyabrın 30-u... Əli Bayramlıdan indiki Şirvan rayonundan bir minik maşını asta-asta Qaradağ rayonuna tərəf irəliləyir. İçindəki önəmlı sənişin bəlkə də bir neçə dəqiqədən sonra nələr baş verəcəyini heç ağlına da getirmədən, gələcək planlarını qu-rur:

Bu cətin dənəmdə xalqına, cəmatına daha neçə körək edə biləcəyini fikirləşirdi. Abdal-Gülləblini ermənilərdən qorumaq üçün ora mütələq silah-güllə alıb göndərmək lazımdır. Elə bil o anda kimse dilləndi: Axı, sən son qurşunu da ötən dəfə elə bunun üçün xərclədin... Ermenilərin hücumları qarşısında ov tüfəngi ilə yalnız qalan camaatına silah da, güllə də alındı göndərdin...

-Nə olsun, yenə göndərəcəyəm. Təki dədə-babamızın yurdunu erməniyə qalmasın, silahımız, arxamızda güclü himayədarımız yoxdu deyə ruhdan düşməyək! Canım xalqına qurban, mənnn..."

Dəhşətli bir səs o önəmlı sənişin sözlərini yarımcıq qoydu.

Ora hara idi? Hə, Qaradağ yolu, "Qaz zapravkasi" deyilən də bir yer... önəmlı sənişin olan minik maşını qəzaya düşməşdi. Düşməşdi yox, salınımdı. Ağır "Kamaz" həmin minik maşının üzerine sürüllererk, qəsdən onu

Dünyada 820 milyondan çox insan diabetdən əzizyət çəkir

1991-ci ildən etibarən Ümum-dünya Səhiyyə Təşkilatı və Beynəlxalq Diabet Federasiyasının təşəbüsü ilə noyabrın 14-ü Ümumdünya Diabet Məbarizə Günü kimi qeyd edilir. 2007-ci ildə həmin gün BMT-nin himayəsi altında keçirilir. 2006-ci ildə BMT Baş Assambleyası şəkerli diabetlə bağlı qətnamə qəbul edib.

Adət.az xəber verir ki, şəkerli diabet indi de sağalmayan xəstiliklərlə sırasına daxil olsa da, insulinin hesabına onu nəzərtde saxlamaq mümkündür. Hazırkı şəkerli diabet ateroskleroz və xərcənglə yanaşı, dünyada ən çox əlliyyə və ölüme səbəb olan ilk

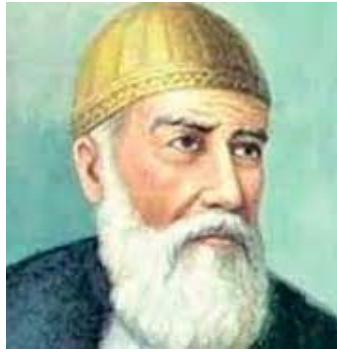

amputasiya, böyrək zədələnməsi, görme itkiyi və ölüm riski ilə üzüldür". "NCD-RisC" layihəsi çərçivəsində bir qrup alım 1990-2022-ci illər arasında 140 milyon kişi və qadının iştirakı ilə

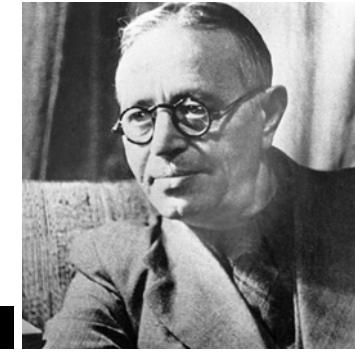
131 ölkədə aparılan 1100-dən çox elmi araşdırmanın nəticələrini birləşdirib. Məlum olub ki, son otuz ildə şəkerli diabetdən əzizyət çəkənlərinin sayı iki dəfə artıb (6,8%-dən 14,3%-ə). Neticədə xəstəliyin 1 və ya 2 tipinin ümumi sayı 1990-ci ildəki 198 milyondan 2022-ci ildə 828 milyon nəfəre yüksəlib. Bu artımın böyük hissəsi Yaxın Şərqi, Cənub və Cənub-Şərqi Asiya və Latin Amerikanın pəyənə düşüb. Mütələq ifadə ilə ən çox şəkerli diabet xəstəsi, təxminen 212

milyon insan Hindistanda, daha 148 milyon diabet xəstəsi isə Çinə yaşayır. Liderlər arasında ABŞ (42 milyon), Pakistan (36 milyon), İndoneziya (25 milyon) və Braziliya (22 milyon) da var.

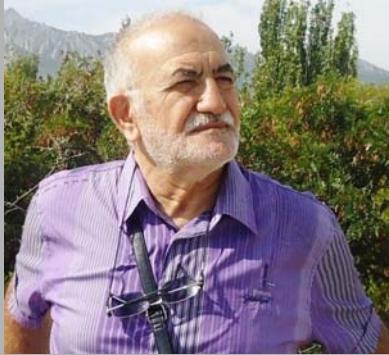
Qərbi Avropanın inkişaf etmiş ölkələrində, Yaponiyada, Kanadada, eləcə de Saharadan cənubda yerləşən bəzi Afrika ölkələrində (Malavi, Keniya, Uqanda və Ruanda) diabetin ən az yayıldığı müşahidə edilib. Diabeti insanların 59%-i, təxminen 450 milyon insan lazımi müalicə almır. Azərbaycanda da diabet xəstəliyinin əsas səbəbi azhərəkli həyat təzi, qeyri-düzgün qidalanma və artıq çəkidiir. Hazırkı ölkəmizdə şəkerli diabet xəstələrinin sayı 300 mindən çoxdur. Əvvəller qanda qlükozanın miqdarı 1 litrdə 6,6 millimoldan çox olanlar diabet xəstəsi hesab edilirdi. İndi isə qanda qlükozanın miqdarının 3,3-5,5 millimola qədər olması norma hesilər.

BAYAT

Nº 29 (889)

Məmməd İsmayıllı

BİR ADAM YOL GEDİR BİZDƏN QABAQDA

Hərdən üz çəvirib taleyə, baxta,
Çıxdığı səfərdən qorxub qaçan var.
Bir adam yol gedir bizdən qabaqda,
Yaxşı ki, dünyaya ciğir açan var.

Bizi səsləyirdi verdiyi vaxtda,
Biz hələ dünyaya gələnə kimi.
Bir adam yol gedir bizdən qabaqda,
Anadan olandan ölüne kimi.

İnanma, qəm qəmə yovuşar çətin,
Düzlüyün eləsi, beləsi yoxdu.
Kərəm sevgisine qovuşar çətin,
Kimin ki, qarşısında Lələsi yoxdu.

Talanar sevdalar, bulanar sular
Yağanda hicranın kəpənek qarı.
Ürəklər qırılar, yollar ayrırlar,
Olmasa qabaqda bir İpək qarı.

Yaz da Yer üzünə boşuna gəlmir,
Boşuna sovuşmur ağır xatalar.
Qabaqda gedənin xoşuna gəlmir
Qabağa düşəndə harin atalar.

Gedir qədəmindən nur yağa-yağa,
Yolları ölümü-ditimdi, bilmir.
Qəlbini yatanı çəkir qabağa,
Arxalı, arxasız, yetimdi, bilmir.

Yolundan döndərməz duman da, çən də,
Kiminə sözünü deməyə gedir.
Yerin bu üzündən duyuq düşəndə
Yerin o üzünə köməyə gedir.

Kələfin ucunu axtar özündə,
Hazır ol qəfildən gələn qəmə də.
Ağ atlı oğlan var bu yer üzündə,
Çıxar qabağına hər məhkəmədə.

Nədir anaların dilində muraz,
Görən gələcəyi gözündən önce?..
Maşın işığına bənzəyir bir az
insanın əməli özündən önce.

Bir nurlu sahil var hələ sabahda
Qaranlıq sulara yol açar avar.
Bir adam yol gedir bizdən qabaqda,
Amma bir adam da bizdən sonra var!

TƏZƏDƏN MƏN SƏNƏ QAYIDACAĞAM

Düşüb aralığa həftələr, aylar,
Qalmışan ömrümün ötən ilində.
Bir həsrət sinəmdən səni haraylar,
Məhəbbət, sədaqət, sevgi dilində.
Bir eşqin uğursuz qədəmi kimi
Dəmə, aramızı soyudacağam.
Limana qayıdan bir gəmi kimi-
Təzədən mən sənə qayıdacağam.

Şöhrətdən gözümə gur işiq düşüb,
Ele bilmışəm ki, yenilməz dağam.
Bircə xəyalına gətir sən məni,
Fikrim də, yolum da dolaşiq düşüb, -

Bilməz ki, güzgüyə baxıb ağlayan, Yaş tökən güzgüdü, gözüdü yoxsa.

Həmişə narahat edirsən məni.
Kimi oyatmamış de, həsrət, kimi -
Anadan olduğum doğma kənd kimi,
Təzədən mən sənə qayıdacağam.

Yolundan, qəlbindən, yadından çıxıb,
Haçansa mən səndən buxarlanmışam.
Eşqin alovundan, odundan çıxıb,
Dolan bulud kimi qüberlənmişam.
Bir çılgın şimşəyə bəndəm ki, yağam, -
Quraqlıqda yağan yağışlar kimi,
Nifrəti soyumuş baxışlar kimi,
Təzədən mən sənə qayıdacağam.

Demə ki, ay aydan, il ildən keçib;
Hicranın görüşlərə bağını yarib,
Döyüb könləri, ünvan axtarıb,
Neçə gözdən keçib, könüldən keçib,
Hələ xoş duyğular oyadacağam.
Duyub gileyini, duyub ərkini,
Ünvanı sahv düşən bir məktub kimi
Təzədən mən sənə qayıdacağam.

Surətin - gözümüzden çəkilən yuxu,
Bulud kirpiklärin yağışla dolu.
Mənim bu gecikmiş peşimanlığım
Həyat yollarında bələdçiym olub.
Bu yeni fərəhla, fikirlə, hissə
Elə biliyəm ki, körpə uşağam.
Ayların, illərin uzaqlığından
Sinəmə saldığın crıgıla, izle
Təzədən mən sənə qayıdacağam.
Təzədən mən sənə qayıdacağam!

BAĞLI GÖZLƏRİNİ KİM AÇAR İNDİ?!

Dünya da gözəldi...Ömür də gözəl,
Sinəni göynədən eşq sari simdi.
Arxadan gözünü bağlayan bir əl
Hərdən soruşardı: tap görüm kimdi...

Ad sayıb çəkdiyin çilələr hədər
Tapmadın! Boynunda babalı qaldı.
Çəkilib getmədi üzündən əller
O vaxtdan gözləri qapalı qaldın...

Vaxtı da unudar baxtı unudan,
Baxdı oyaq qalan yatmaya biler.
Hardan bilesiydin gözünü tutan,
Axırda sözünü tutmaya biler...

İnsanı azdırıran insan ağıldı,
Nədən qaçılsa da, bəxtən qaçılmaz.
Her şeyin bir yerə başı bağlıdı
Dərddən bu dünyanın başı açılmaz...

Gələcək ölümmüş illərin ardi
Sırr dedin, sırrın də yeri biliydi.
Qolun bağlı olsa, kimsə açardı,
Bağı gözlərini kim açıñ indi?!

Qışın çiləsindən üzü yazaydın,
Neydi uduzduğun, uduğun onda.
Əlinə keçmişdi...buraxmasaydın,
Bəxtin qollarımış tutduğun onda...

Nağıl quyusunun görünməz dibi
Kəsilən kəndiri ölüm-itimdi.
Axırda, nə əl var, nə əl sahibi
Nədə ki üç kəlmə: - Tap görüm kimdi!

Ümid - korun-korun sənəcək ocaq,
İçində səssizcə inleyən uddu...
Bağlayan bağladı gözünü, ancaq
Qayıdib açmağı çoxdan unutdu..

Gör harda fırsatı verdin əlindən
Gözünü bağlayan korun bəxtimi?
Sən xoşbəxt olmadın dərdin əlində,
Bax sənə dərd verən dərd, xoşbəxtdimi?

SÜBH NAMAZLARI...

...Bahar gecəsində şübh namazları,
Bulaqla su olur, könüldə arzu
Gecə yerlərə gəyin bu temasları...
Bir gəmi dənizdə açır səhəri
İman namazından keçir bir gəmi,
Tanrı gözəllikdən pay əsirgəmir.
İlahi səslərə qulaq kəsilən
Sahil qayaları donmuş fikirdir,
Səcdəyə qapanan təkbirdi hər dağ.
O boğaz suları, o sahil, bu mən
Səhər namazına olmuşuq ortaq.

UNUDULMUŞ LİMANLAR...

Ümidləri kül olub saqqalında, saçında
Buludu tüstü bilər vaxtsız sənən ocaqlar.
Qismətinə düşən nə qərib yol ayrıcında
Qatarları yan keçən səssiz dayanacaqlar...

Görünən əmalimi görünməz mələklərin
Ömrən durğun gəlində qəfil firtına çıxı.
Çox şey vardi içində gələcək diləklərin,
Bircə qurbət yoxuydu, o da kartına çıxı.

Gediş-dönüş yolları...Köçəri quşlar...Səma!
Göydən xəbər almada yer durna lələyindən.
Hicrət günortasından ömrə düşdü axşama
Xəbər gətirəni yox səhər gələcəyindən...

Gecənin qucağında tənha bir bayquş səsi,
Özünə yoldaş gəzər əzik giley-güzəri.
Nə keçmiş geri döner, nə gələcək gələsi,
Üreyi - sevənlərin tərk edilmiş məzarı...

Sızmı-sızılaylar dağlanmış bir ney kimi
Duyğuları qurbətin yağmurundan, qarından.
İlham ənginlərdən arayışlar peykimi
Yeniliklər boyaların əski misralarından!

Heç əzəldən yoxuymuş səsi-sorağı sanki,
Soruşsan, xəbər verən tapılmasız həyatından.
Sahildə unudulmuş limanmış. Bir liman ki,
Yan almaq gəmilərin çoxdan çıxıb yadından...

BÜTÜN SUALLARIN CAVABI BİRDİ

Ölümə gedərsən yol yora-yora,
Gedərsən, peşinə yüz fikir düşər.
Atsan, balıq düşməz atdırın tora,
Tutduğun zərə də iki-bir düşər

Nə səbr gərəkmiş, nə də tək səbir,
Sən gedən yolları gedər ilan da
Əlidolou da bir, əlibəsə da bir,
Aldadan da bərdi, aldadilan da.

Bütün sualların cavabı bərdi,
Yatmaq istəsən də yuxuna girməz.
Bəlkə söz sarıdan bəxtin getirdi,
Varsan, var sarıdan əlin gətirməz

Yoxsa bəxt verənən dəlikmiş cibi.
Sənə dərd verilib, filankəsə var?
Baxarsan, nə əl var, nə əl sahibi,
Amma ki, gözünü tutan nəsə var.

Tələsme, təndirə düşər tələsən,
Qəlbə qaraların üzü ağ olmaz.
Başın açılmış ki, derddən, biləsən
Dünyanın işindən baş açmaq olmaz.

Qazancı kül olar ocaq yerinin,
Könlü ocaqların gözü yaş olar.
Bəxti yüksək olar niyə birinin,
Başqa birisinin bəxti daş olar?

Göyərlərin gözündə hansı şanslıdı,-
Tökülən yarpaqmı, qalan budaqmı?
Yaşayan hansıdı, ölen hansıdı,-
Yaşayan insanmı, yaşınan vaxtmı?

Ha dadın ağızında qalmadı dadi,
Çəkilməz dərdləri çəken bedən - biz.
Bu dünya yerində qalan dünyadı,
Qoynundan əlibəs keçib gedən - biz.

SƏNDƏ KİTABIM VAR, ÜSTÜNDƏ ŞƏKLİM

Axşamlar canını sıxında təkklik,
Xısaltı salanda xəzif varaqlar...
Səndə kitabım var, üstündə şəkkim,
Gah sən ağlayarsan, gah şəkkim ağlar...

Xəyalın yadından çıxan misrada,
Kitab həsrət qalar kitab rəfinə...
Oxuyub bağrina basarsan, ya da
Atarsan yatağın bir tərefinə...

Nigarən ürəyin durmaz yerində,
Qatıb-qarışdırar ərki, naz ilə:
Sənə yazılmayan şeirlərim də
Sən elə istərsən sənə yazıla.

Bu dərdi nə çəker ürəkdən özgə,
İçində başlayan hava küləkləi.
Gözünүn yaşını tökməkdən özgə
Əlinən nə gələr bir quru şəklin...

Dəyişik düşdümü baharla payız,
Çiçəkli bağlarmı meyvəli bağlar?
Yerimi verməz ki bir parça kağız
Gah sən ağlayarsan, gah şəkkim ağlar...

Ümidi kəsilən ömrə hədərmış
Verdin ürəyini o hədəre sən.
Kədər!
Səndən mənə qalan kədərmış
Məni qısqanarsan o kədəre sən...

İndi nə deyirsən, tərsa diləklə
Başqa söz deyərdin sən ayrı vaxtlar.
Səndən kitabım var, üstündə şəkkim,
Gah sən ağlayarsan, gah şəkkim ağlar...

CAN KÖYNƏYİ

İlahi bir hissəni, adice tərmi
Behistə döndərdi haçan köynəyi?
Sevdiyin adamı əvez edərmi
Bir cana əvəzmi bir can köynəyi?

Çay niyə aksın ki, arana sari,
Gəl-, deyən dənizdi dağların ardi.
Can alan qoxusu olmasa, ari
Çiçəyin dalınca necə uçardı?!

Dönüb kül olacaq ocaq yandisa,
Sevdasız könüller buz parçasıdır.
Aradan sevgilər buxarlandısa,
Öpülən köynək yox, bez parçasıdır...

Bəxtin qapısıdır açılan səhər
Əger gözlədiyin gələcək olsa.
Sahibi dəyərdən düşdüərə aqər,
Dəyməz bir qəpiye, yüz köynək olsa...

Görüş ayrılığı, hicran göynəyi,
Yönündə bir ayrı yöndü bəlkə də...
Gözündən düşəli, o can köynəyi
Mətbəx əskisinə döndü bəlkə də...

Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə 44 günlük "Vətən Müharibəsi"ndə qazanılmış tarixi qələbə, Ermənistən tərəfindən töredilmiş sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, habelə mühəribə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması

Nö 43 (2417) 15 noyabr 2024-cü il

Azərbaycan tarixinin şanlı səhifələri çox olub. Amma onların eləsi var ki, tarixə qızıl hərflərlə yazılıb və xalqımızın başını uca edib. Bunlardan ən şərəfli tarixi hadisələrdən biri də 2020-ci il sentyabrın 27-dən noyabrın 10-na qədər davam edən 44 günlük ikinci Qarabağ savaşıdır. Tarixdə belə ildirrim sürətli mühəribələr o qədər də çox olmayıb. ikinci Qarabağ mühəribəsi ona görə tarixin qızıl səhifəsinə düşdü ki, qısa zaman kəsiyində Azərbaycan ordusu

Azərbaycan yüksək istisad inkişaf mərhələsinə qədəm qoydu. Ve hərbi sahədə böyük iştirakçılarla nail oldu. Heydər Əliyevin siyasi kurusu Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildi. Belə ki, cənab İlham Əliyevin 20 illik hakimiyyəti dövründə ölkəmiz siyasi-istisadi və hərbi cəhətdən çox böyük yüksəlişə nail oldu. Belə bir durumda isə ermənilər yənə sərhədboyu kəndlərdə tez-tez ateşkəsi pozur, yaşayış məntəqələrinə fasilesiz olaraq ağır artilleriyalardan zərbələr

məz müdafiə xətti qurmuşdu. Onların səngərlərindən əvvəl, yeni qarşıda tankların keçməsinin qarşısını almaq üçün böyük dərələr qazılmış, yolla minalanmış, hətta tikanlı məftillər belə yerləşdirilmişdir. İlk baxışdan bu səddi keçmək olduqca çətin bir məsələ idi. Amma Azərbaycan ordusunun istehkamçıları, mina təmizləyənləri əsgərlərimizin hücumu zamanı bütün bu təhlükəni qanları, canları, həyatları bahasına təmizləmiş və zərərsizləşdirmişdilər. Əgər bu təhlükə və müdafiə sistem-

200 ildən sonra möhtəşəm qələbə

Qarabağı erməni işgalindən azad etdi. O anları, o dəqiqlikleri heç vaxt unutmaq mümkün deyil.

Ulu Önder Heydər Əliyevin ikinci dəfə hakimiyyətə gəlisiylə demək olar ki, insanlarda çox böyük inam və ümid yarandı. Bu inam və ümid ondan ibarət idi ki, Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevə inanır, ölkəmizi çətin vəziyyətdən yalnız onun xilas edəcəyini

endirir və bu zəbələr zaman şəhidlərimiz və yaralılarımız olurdu. Üstəlik də yaşayış məntəqələrinə xeyli ziyan dəyirdi. 2020-ci il sentyabrın 26-a qədər ölkəmiz bu həcumlara dözdü. Amma daha dözmək mümkün deyildi. Ona görə də Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyev Azərbaycan ordusuna əks hücumu keçmək barədə əmr verdi. Bu əmr 2020-ci il sentyabrın 27-

ləri vaxtında zərərsizləşdirilməsəydi, onda canlı qüvvə, texnika sərindən böyük itkilərimiz ola bilərdi. Məhz buna görə də hərbi əməliyyat başlamamışdan önce generallarımız bu barədə çox ətraflı götür-qoy eləmiş və nəticədə onların qurdugu taktika və həyata keçirdiyi əməliyyat uğurlu olmuşdu.

Azərbaycan ordusunun güclü və qüdrəti tək onun hərbi

şönen havası idi! Erməni əsgəri heç vaxt Azərbaycan əsgəri kimi döyüşə bilməzdi. Çünkü Qarabağ və eləcə də işgal altında olan diger yaşayış məntəqələrimiz onların Vətəni deyildi. Vətəni olmadığına görə də burda ölmək istəmir və qaçıb aradan çıxmaga can atırdılar. Ölümək üçün çoxu elə qaçı da! Ermənilərin öz mətbuat orqanları 44 günlük ikinci Qarabağ savaşında yazdı ki, onların 10 mindən çox döyüş mövqeyindən qaçan fərari əsgərləri var. Amma bir Azərbaycan əsgəri 44 günlük mühəribədə silahını atıb, geri çəkilmədi.

Üstəlik də respublikanın bütün rayonlarında Hərbi Səfərberlik idarələrinin qarşısında 10 minlər gənc könüllü olaraq cəbhəyə döyüşməyə getmək üçün növbəyə durmuşdular. Hardasa 100 minə yaxın belə gənclərimiz növbə gözləyirdilər. Onların çoxuna növbə çatmasa da, bu onu göstərirdi ki, Azərbaycanda 7-77-ə qədər hamı silaha sarılıb Vətən topaşını işğaldan azad etmək istəyirdi. Onsuz da bizim 100 minə yaxın döyüşən əsgərimiz var idi. Onların yarısı 44 günlük ikinci Qarabağ savaşında erməni ordusunu darmadağın etməyə bəs elədi. Bu ordunun gücü ilə Cəbrayıllazad olundu... Hadrüt azad olundu... Füzuli azad olundu... Qubadlı azad olundu... Zəngilan azad olundu... Və ən nəhayət, noyabrın 8-də Azərbaycanın ürəyi olan

Şuşa azad olundu... Azad olunan bütün yaşayış məntəqələrinə Azərbaycan bayrağı sancıldı..

Bütün bunlar onu göstərdi ki, Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Ordusuna əks-hücumu keçmək barədə vaxtında və düzgün əmr vermişdi. 44 günlük möhtəşəm savaş Prezident, Ordu və Xalq birləyi simvoluna çevrildi. Çünkü bu üç qüvvə bir yerde olmasaydı, biz möhtəşəm qələbə qazanıb yeni bir tarix yaza bilməzdik. Və ermənilər məcbur olub 2020-ci il noyabrın 10-da üçtərəfli bəyanata təslim olmaq haqqında imza atmazdı. Üstəlik də ermənilərin Baş naziri Nikol Paşinyan 3 rayonun - Ağdamın, Laçının, Kəlbəcərin razılışmış vaxtda boşaldılmasına qol çəkmişdi.

Qarabağ savaşının tarixi əhəmiyyəti həm də ondan ibarət idi ki, ermənilərin arxasında duran böyük güçlər özləri də möglüb olmuşdur. Ona görə də bu günün özündə Fransa kimi ermənilərə havadarlıq edən dövlət bizim böyük qələbəmizi həzm etmir və beynəlxalq aləmdə qarayaxma kampaniyası aparır, digər tərəfdən isə Ermənistəni silahlandırır. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycan xalqı heç bir erməni havadarından çəkinmir və öz hərbi qüdrətini da ha da gücləndirir.

EMİL FAİQOĞLU

düşünürdülər. Təbii ki, xalq belə düşünməkdə haqlı idi. Çünkü ondan əvvəlki dövlət rəhbərləri zəiflik göstərmiş, ölkəmizi beynəlxalq aləmdə nüfuzunun yüksəlməsi, eləcə də işğal altında olan torpaqlarımızın azad edilməsi üçün ciddi bir addım ata bilməmişdilər. Bütün bu ağır yük Ulu Önder Heydər Əliyevin ciyinə düşmüşdü. O, isə hakimiyyətdə olduğu dövrdə ölkənin siyasi-istisadi, hərbi problemlərini qısa zaman kəsiyində yoluna qoymağı bacardı.

də icra edilməyə başlandı. Bir neçə gündə qüdrəti Azərbaycan Ordusu əks hücumu keçərk, Füzulinin və Cəbrayıllın 8 kəndini erməni işgalindən azad elədi. Azərbaycan Ordusu 30 illik süküta son qoydu. "Ohanyan səddi" deyilən müdafiə sistemləri möhtəşəm və qüdrəti Azərbaycan ordusunun gücü hesabına darmadağın edildi. Çünkü ermənilər 30 il idi ki, Füzuli və Cəbrayıllı istiqamətində, eləcə də digər işğal olunmuş yaşayış məntəqələrimizin ərazisində keçil-

arsenalından ibarət deyildi. Azərbaycan ordusunun gücü NATO standartlarına uyğun böyük məktəb keçmiş və tecrübə toplamış zabitlərdən, əsgərlərdən ibarət idi. 44 günlük ikinci Qarabağ savaşında erməni ordusunu darmadağın etməyə bəs elədi. Bu ordunun gücü ilə Cəbrayıllazad olundu... Hadrüt azad olundu... Füzuli azad olundu... Qubadlı azad olundu... Zəngilan azad olundu... Və ən nəhayət, noyabrın 8-də Azərbaycanın ürəyi olan

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ

MEDİANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MƏLİYYƏ YARDIMI İLƏ

Türkiyə dönyanın ən yaxşı turizm məkanıdır. Milyonlarla turistin arzusu Türkiyəni görməkdir. Sözsüz ki, Türkiyədə turistlərin ən çox görmək istədiyi, xəyalların şəhəri adlandırdıqları İstanbuldur. İstanbulun turistlər tərəfindən bu qədər sevilməsinə səbəb nədir?

Birdən iki dənizə çıxışı olan, qədim memarlıq abidələrinin, müasir şüseli göydələnlərin yerləşdiyi şəhər - bütün bunlar yalnız İstanbuldadır. İstanbulda olmaqla qədim dövrə müasir dövrü müqayisə etmək imkanınız olacaq. İstanbulu görməkləhəm də Asiya və Avropanı görmüş, həm də fəth etmiş olacaqsınız. Paytaxtın görməli yerlərini müxtəlif kateqoriyalara bölmək olar: köhnə və yeni, Asiya və Avropa. Məsələn, şəhə-

adı Katedral olan bu məbəd 537-ci ilde təqdis edildi və imperiyanın gücünü və böyükünü simvollarırdı. 1453-cü ilde İstanbul fəth edildikdən sonra adı dəyişdirilərək Ayasofya adlandırılır.

Məbəd İstanbulun köhnə hissəsinin mərkəzində, Sultanahmet səmtində yerləşir. O, nəhəng günbəz sistemi ilə təmsil olunan memarlıq sayılırlar. Məscidin daxili bəzəyinin əsas dəvəti heyretamız gözəlliye malik mozaika və freskalardır. 40 pencerədən içəri daxil olan işq səmada üzən günbəzin illüziyasını yaratır.

2. Yerebatan Sarnıcı (İstanbul)

Yayda İstanbulda yeraltı cənnəti görmək istəsəniz mütləq Sultanahmet ərazisində qədim yeraltı su anbarı olan Yerebatan Sarnıcı ziyarət edin. 10-12 m

nasının birinci hissəsi açıldı, sonuncunu tikintisi 1908-ci ildə başa çatdırıldı.

Eksponatlar arasında turistlər Makedoniyalı İsgendər və Zevsin büstlərini, Sidon nekropolunda tapılmış "Ağlayan qadın" sarkofağını, Kral Abdalonimosun Sidon sarkofağını, qədim yunan heykəllərini, Troya qazıntılarından eldə edilən artefaktları, Afina məbədinin fragmentlərini görə bilərlər. III Adad-Nirari obeliski və Bizans və antik sənətin digər şah əsərləri görə bilərlər.

5. Kapalı Çarşı (Qapalı Çarşı) (İstanbul)

Kapalı Çarşının tikintisinin başlangıcı 1461-ci ilə təsadüf edir.

Nəhəng bazar kompleksinə 22 qapı, 2 qapalı bazar, 24 mehmanxana, bazar meydənləri, məscidlər, restoranlar, fəv-

Dünya turizminin mərkəzi olan tarixi İstanbul

dərinlikdə çox maraqlı şeylər görmək olar.

Memarlıqda 9 m hündürlüyündə 336 sütunun olması Sarnıcını saraya bənzədir. Bir vaxtlar Sarnıcakı suyun təhlükəsizliyinə diqqət yetirdilər, buna görə də odadavamlı kərpicdən 4 metr qalınlığında divarlar düzəldilər və onları xüsusi bir örtükle örtüldü.

İçəridə otagın zəif işıqlandırılması sır və təhliliq mühiti yaradır.

3. Süleymaniyyə məscidi (İstanbul)

Türkiyənin bütün görməli yerləri milli tarixin müəyyən mərhələlərini eks etdirir. İstanbulun ən böyük məscidi də istisna deyil. Bir vaxtlar Qanuni Sultan Süleymanın əmri ilə inşa edilən Süleymaniyyə məscidini mütləq görməyiniz lazımdır.

Binanın ölçüləri təxminən 5 min ziyyətçini qəbul edə bilər. Onun ərazisində məsciddən başqa hamam, mətbəx, mədrəsə, rəsədxana, kitabxana və 4 hündür minare var.

Məscidin bəzi elementləri simvolikdir. Məsələn, 10 eyvanın olması Sultanın sülalədə 10-cu olması, 4 minarə isə onun İstanbulun 4-cü sultanı olmasına və xəbər verir.

89 dəfə baş vermiş zəlzələləre baxmayaraq, məscid istedadlı memarların miras qoyduğu əzəmetini və cizgi zərifliyini qoruyub saxlamışdır.

4. İstanbul Arxeologiya Muzeyi (İstanbul)

Dünyanın ən böyük muzeylərindən biri olan İstanbul Arxeologiya Muzeyində 1 milyona yaxın eksponat nümayiş etdirilir.

İstanbul Muzeyi Topkapı Sarayı və Gülnəs Parkının yanında üç binada yerləşir. Buraya Əsas Bina, Qədim Şərqi Muzeyi və türk keramika nümunələri ilə döşənmiş Köşk daxildir.

Muzeyin açılışı türkiyəli diplomat, rəssam, arxeoloq, mədəniyyət xadimi Osman Həmdi Beyin təşəbbüsü ilə baş tutub. 1891-ci ildə neoklassik muzey bi-

varələr, yemekxanalar, hamam daxildir. Burada 4 mindən çox mağaza var və bütün ərazi 60-dan çox küçəyə bölünüb. Burada zi-nət əşyaları, ədviziyatlar, xalçalar, keramika, paltarlar, türk silahları satırlar.

6. Xora Monastırı (İstanbul)

Xora monastırı Bizans dövrü mədəniyyətinin eks etdirən abidələrindən biridir.

Monastrın tarixi, adını bir neçə dəfə dəyişməli olan İstanbulun özünün çətin tarixinin bir hissəsinə eks etdirir. Defələrlə bina dağıdıldı, sonra yenidən bərpa edildi. Bu günü qədər gəlib çatan bina 11-ci əsrin sonlarına aiddir. 15-ci əsrin ortalarında, türk qoşunları tərəfindən Konstantinopolun tutulması zamanı, şəhərin səmavi şəfaətçi sayılan Xanımız Hodegetria'nın ikonu, daha sonra Məsih Kilsəsinin adını daşıyan Monastira köçürüldü. Choradaki Xilaskar.

Yarım əsr sonra türbəye etinəz ya-

naşan Türkler onun freskalarını suvaq

edərək, binanı türk məscidinə çevirdilər.

20-ci əsrin ortalarında, bərpa zama-

nı onlar təmizləndi.

Monastrından qalan Xora kilsəsi ya-

rarsız fasada malikdir. Ancaq içəridə

mozaika və freskaların heyretamız gö-

zəlliyi ilə vələh edir. Həvarələrin əhatə-

sində Məsihin üzünən freskasi olan

günbəz xüsusi diqqəti cəlb edir.

7. Qalata Qülləsi (İstanbul)

Qalata qülləsi eyniadlı körpü ilə bir-

likdə şəhərin simvolik hissəsidir.

61 m nəhəng hündürlüyü və təpənin üzərində

yerləşməsi ilə onu şəhərin demək olar

ki, her yerində görmək olar. 9 m dia-

metri və təxminən 4 m divar qalınlığı ilə

güclü təsəssürat yaradır.

14-cü əsrin ortalarında tikilmişdir.

Bina "Məsihin qalası" adlanırdı. XVI əsrin

əvvəllərində zəlzələ zamanı bir qədər

dağılmış, lakin sonradan bərpa edilmişdir.

Qüllə 1965-ci ildə ziyarətçilərin üzü-

nə açılıb.

İçəridə yerləşən 2 liftdən biri ziyarət-

ciləri 137 metr hündürlüyü qaldırır,

bura-dan Haliç körfəzinin, bütün İstanbulun

və Mərməre dənizinin mənzərəsi açılır.

İki böyük imperiyanın - Bizans və

Osmalının varisi olan Türkiye bu az

qala mifoloji sivilizasiyalara münasi-

bətdə müasir Türkiye Cumhuriyyəti-

nın davamlılığını vürgulayaraq keç-

mişin abidələrini diqqətlə qoruyur. Və

buna əmin olmaq üçün qədim türk

şəhərlərinə ziyarət etmək lazımdır.

İradə Evvazova

Vəsiyyət

Bir gün oyanıb yuxudan
Görəndə soyumuş bədənim
Qişqırmayın qorxudan...
Şıqallayın buza dönmüş qollarımı...
Öpərsiniz qanı çəkilmiş dodaqlarımı...
Oxşayın solmuş yanaqlarımı...
"Bədbəxt anam" deyib ağlayın mənə...
Nakam deyin, yazıq deyin, yalqız deyin...
Boynunuzu büküb oturun
Anasızlı oturan kimi.
Bir də dağ çəkin
Nəfəsi kəsilmiş sinəmə..
Üzümün son ifadəsinə çıxarmayan yaddan.
Çətin həyatının əzabı, dərdi
Üzümdə həkk olunacaq.
Hüseynə sakitliyim,
İlahədə gülümşəməyim,
Səidədə həssaslığım qalacaq.
Ölümündən sonrakı İrade
Bu üç uşağın varlığında yaşayacaq...

TƏBRİK

Dünyaya gəlişti bir evi deyil, bir eli sevindirən, güllüşü ilə ata-ana qəlbini ovudan, nazi ilə baba-nənə ömrünü uzadan Nazlı xanım özünün yeddinci yaşı qeyd edir. Bu doğum günü təkcə onun bir yaş da böyümesi deyil, arzularının, sevincinin, sabaha inamının böyməsidir. Bir məktəbli qızın tələbə dünyasına gedən yolunun başlangıcıdır. Ona görə də hamanın yaxın dostu Xəlil bəy Nazlı xanımı ürəkdən təbrük edir, can sağlığı, xoşbəxt gələcək diləyirlər. Allah ona həmişə, hər yerdə kömək olsun!

"Bakcell" "Ən Uğurlu Rebrending" mükafatına layiq görüldü

Qısa zamanda abunəçilərə altı innovativ məhsul təqdim edən "Bakcell", reklam və marketinq dünyasının mühüm beynəlxalq müsabiqələrindən biri olan "Felis" tərəfindən "Ən Uğurlu Rebrending" mükafatına layiq görüldü.

Adalet.az xəber verir ki, "Bakcell" rebrending zamanı "Meta" və "Alphabet" kimi dünyanın aparıcı brendləri ilə işləyən İspaniyaın qlobal konsalting şirkəti - "Saffron"la əməkdaşlıq edib.

"Bakcell" in son aylarında abunəçilərə təqdim etdiyi innovativ məhsullar arasında "Star Portfolio", "Birinci Tarif", "Bakcell Kart", "Tarif Məsləhətçisi", "VoWifi" və "Fiber1" yer alır. Şirkət, həmçinin həyata keçirdiyi sosial layihələri milli qürur fəlsəfəsi altında həyata keçirmək səktorda lider mövqeyini dəha da gücləndirir.

Qeyd edək ki, "Felis Mükafatları" 19 ildir ki, Türkiye'də reklam və marketinq sektorunda innovativ yanaşma və kreativlik baxımından fərqlənən layihələri dəyərləndirir. 2022-ci ildən etibarən bu müsabiqə Azərbaycan üzrə də təşkil edilir.

"Bakcell" haqqında

"Bakcell" Azərbaycanın ilk və ən böyük özəl telekommunikasiya şirkətidir. Hazırda "Bakcell" üç milyondan çox müşterini yüksək keyfiyyətli və sürətli telekommunikasiya xidmətləri ilə təmin edir. Şirkət sənii intellektə əsaslanan innovasiyalar və həllər vasitəsilə Azərbaycanın davamlı inkişafına töhfə verir və Azərbaycan iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun en böyük investorlarından biridir.

"Bakcell" müxtəlif ölkələrdə enerji, telekommunikasiya, yüksək texnologiyalar və tikinti sahələrində fəaliyyət göstərən "NEQSOL Holding" beynəlxalq şirkətlər qrupunun tərkibinə daxildir.

"Bakcell" məsələlərə enerji, telekommunikasiya, yüksək texnologiyalar və tikinti sahələrində fəaliyyət göstərən "NEQSOL Holding" beynəlxalq şirkətlər qrupunun tərkibinə daxildir.

Ünvan: Bakı AZ 1073, Mətbuat prospekti, 529-cu mahalla, "AZƏRBAYCAN" nəşriyyatı, 6-cı mərtəbə.

Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26

adaletqezeti@rambler.ru

adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 1500

Sifariş: 205

Çapa imzalanmışdır:
14.11.2024

Təsisçi və baş məsləhətçi:

Aqil ABBAS

Baş redaktor:

İradə TUNCAY

Qəzet "Ədalət" qəzetinin bilgisayar mərkəzində
yığılıb sehfələnmiş və "Son dakika" MMC
Naşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müelliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPİTAL Bankın 1 saylı Nəsimi rayon filialı.

kod: 200112 h\h

Müxbir hesab: 0137010001994

S.W.I.F.T. Bik: AIBAZ 2xhesab N:

3807001941100451111 VOEN: 1300456161</p